

ארבע עשרה שנים לא ריפאו את השכול

זה סיפורו של אחד מאלה שבמתם ותנו לנו את העצמות: נער בעל כשרונות רבים ומגוונים, שזכה לחיות במדינת ישראל המשנה ימים בלבד

— מה רב גולדשטיין —

זה סיפור על אחד שהיה — ואינו זה. סיפור על גילוי צעיר, שברחוורו עטב מרגם, ואופיו נלמד הרי, נכורה והקרה — בנס, וסיפור המדינה, שהו בו המשנה ימים, שלושיה מוחם מן מאבק עם המוות והולך.

זה סיפור עובב, סיפוריטונם של משה למומן ומשפתו השכולה.

משה למומן, אחד הקטנים שנמלו ברי שנתקם המדינה

בשליחות לארץ ערבת

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

כשה מוטב, אחד הקטנים שנמלו ברי שנתקם המדינה

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

חוששידרך

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

מקורם לדימוסם

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

פנישה נס

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

הה'עלה לנו

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

למראת המאבק

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

75

למרות את השטר!

מכירת כ

בתשלומין

14 שנים לא ריפאו את השכול

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

שלושה ימים

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

כבר מיום

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

ארבע עשרה שנות

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

הנויות הסמל

היה זה יום ראשון, 11.11.48, יום שבתון חגיגי, יום שבו חתמה המדינה על הסכם שביתת הנשק עם מצרים. יום זה היה יום של שמחה ושל תקווה, יום שבו חשבו רבים כי הגיעה השעה להקמת מדינת ישראל. אך למשה למומן, בן ה-14, היה יום של געגועים ושל חוסר אונים. הוא חש כי הוא נשכח, כי הוא נשאר מאחור, כי הוא לא הצליח להשיג את מה שרצה.

יזכרו לנצח אנשי האוניברסיטה העברית בירושלים מוריה
עובדיה ותלמידיה שנפלו חלל בהגנתם על מדינת ישראל.

צ'מרמן מנחם נחום
צינור ראובן חיים
קבקר יוסף
קוטיק יעקב
קופלר יוסף
קופשטיין מרדכי
קושניר טוביה
קיפניס יעקב
קלנטרין רחמים
קמפינסקי שמשון
קנאל יעקב
קרסס צבי רוברט

רבינוביץ אהרון אלפרד
רוזנברג יעקב
רטובסקי שמעון
רייך דניאל ברוך
רייכמן עזרא
ריצמן מנחם
שוויצר יצחק
ששני נחום
שטאל רפאל
שיריזלי אברהם
שניאור יוסף חיים
חרשיש חנוך

חללי השירה בדרך להר הצופים ביום ד' בניסן תש"ז.
אורנוב רבקה
אכלופי יעל
אליהו צבי
אפלכאום אסתר
ארביב יוסף
אשבל צפונה
בונאבנטורה אנצו יוסף
בירנבאום אסתר
בן-ארי שושנה
בן-זוד משה
בן-שאל (ברובסקי) יעקב
בן-שלום מרגלית
בס בתיה
ברגר יצחק
ברובסקי אברהם
ברוני יונה
ברלוביץ יוכבד
ברשובסקי משה
דולזנסקי ליאוניד
הבר בורחיה
הורביץ רעיה

אורבך יקותיאל
אלחנן (רבינוביץ) בנימין
אלישברג דניאל
אמון ברוך
אנגל חיים
אפנשלק חיים

וידפולד אמנון
וידנפלד יוסף
וויס יצחק
וינברגר יוסף בנימין
ויסמן נדב
ונטיק אמנון משה

ביטנסקי יהודה
בכרך יוסף אריה
בן-ימין עזרד
בן-רשי ברוך
בן-מנחם יצחק
בן-עמר יעקב
בקשט גבריאל
בריקמן גד
ברקוביץ אלכסנדר
ברגר צבי

זוטא חנה
זיו (סגדוב) יוסף
זילבר מאיר
זילברמן רפאל
זינגר אברהם דב
זלצר רחל
זמירין שלום
זקס שמואל

חבר יששכר
חי עזרד
חפץ מאיר

גוסליב יהודה
גושל צבי
גולדווסר יעקב
גולנר סבו
גן שמואל
גרוסמן נועם
גרוברג ישראל
גרושקין גדעון
גרינפלד ישראל

יהיאלי אליהו
יעקובוס יוסף חיים

כהן בלפור
כירורג יהודה אברהם

לבנון גדעון
לוי ברוך
לוי יונה
ליאור צבי
ליסמן פנחס
לרמן משה נחום

דמסס יוסף צבי
דרושקובסקי אילן

הורן ישראל משה
הלוי יצחק
המאירי בנימין
הרשקוביץ אליהו

אל מלא רחמים שוכן במרומים המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה לנפשות אחינו ואחיותינו שהערו למות נפשם על קרדוש השם. אנא בעל הרחמים הסתירים כסתר כנפיד לעולמים, וצרו בצורך החיים את נשמותיהם, ותחי מנוחתם כבוד. אמן.

קדיש יתום

יתגדל והקדש שמה רבא, בעלמא די ברא כרעותיה וימליך מלכותיה, בחייכון ובימיכון וכחייי דכל בית ישראל, בעגלא ובמון קריב ואמרו אמן:
 יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי
 יתברך וישתבח ויתפאל ויתרומם ויתנשא ויתחדר ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא בריך הוא, לעילא מז כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונתמתא, דאמירן בעלמא, ואמרו אמן:
 יהא שלמא רבא מז שמיא וחיים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:
 עושה שלום במרומינו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן:

נהרי לביאה
 נוסבאום: ברוך
 סופר אברהם
 סורייה קופל משה

פיטל קלמן
 פלוס אריה
 פרה אהרון
 פריימן אברהם חיים
 פרנקל שמעון
 פרנקל שבת
 פישל שמעון

צוקר שמואל

קורסונסקי יוסף
 קייטיביץ דבורה
 קלאר בנימין
 קליינמייך רחל
 קנגור יעקב יוסף
 קוסוב חנה
 קפוני יגאל
 קרמר הרב
 קרנר דב

רוזנבאום מרדכי
 רוזנמל אברהם
 רוט יהודית (חדיה)

שוויץ ריינה
 שטרנברג שמואל
 שמש רחל
 שפירא דוד
 תם אהרן

רליסטן דוד
 רינשטוק צבי
 וסלר מאיר

גורמן דב
 חבר אברהם
 חוינצקי מרדכי
 חומסקי ישראל
 טרבלוס אליהו

יסקי חיים מרדכי

כהן יעקב
 כהן חבקוק
 כהן רבקה
 כהן שמואל
 כנעני שרה

לבנות צבי
 לייזרם זכריה
 לזר משה
 ליפניר קלמן

מוס פריץ
 מורח מאיר
 מורח שלמה
 מיטוואר חנה (חדי)
 מיטוואסקי דב (בוריס)
 מליח שמעון
 גמסור מרדכי
 גנשה חיים
 מריאסין זאב

זכרונם לברכה

184

600

זו שאולי תשאל

(סוף מעמוד 9)

הקולטים יהודים או ניתן בלי הרף על הסדרן מבחוץ.

במחוי נקד רק רעיון אחד. בן שלוש מילים: רק לא פניקה! רק לא פניקה! שאל הפרוץ בהלה בצ' שפחה הסוכה זו. שלא יצעקו, שלא יגבדו את העשונות. קראתי בקולו ה' רס האוטוריטטיבי ביותר: שקט! לחזר שלוש קריאות כבר הבנתי בע' נמי. כי הקריאות אינן אלא מוסיפות על הבחלה הקיימת, והדלת.

נראה שרק דקות מועטות עברו כך. לא ייתכן כי באמת עבד זמן כה רב כפי ש'נראה' אן. היה חושך מוחלט. הברזים הומסרו על המשורין בלי הרף. מדי פעם בפעם התפוצץ רימון בחוץ. הגבתי כי הזמן הנתהר לנו נמדד בדקות. הייתה זו ודאות קרינה שחדרה בי - הבה שכלות ומושבנות לחלר סק. לא שמע של התרגשות. פשוט עובדה קיימת. עברו לגבולות העיר עז-יא הוינות. היו אלה אולי הדקות הטקטיות שבחיי. יסבתי על מושב האר' מוטוס שלי. לא יפועו שלם בגופי ו'מרחי' יודעת. כי עוד כמה דקות נותרו לי לחיות. החשבון היה הניוני ובורר: מה אנחנו מצופפים כלר איש מנוקטים וכבולים בקופסה משור' ינה צרה - אוטובוס בודד הניצב קול התומה. סתרה בולטת! לאש המכוונת אלנו. הייתה זו נקודה מתה, לחלוטין. האפשרות של עזרה מן החוץ הייתה סתמה. שלא עלה אפילו על הדעת. האפשרות שאנו נוכל 'עוד' לפעול סתרה על עלמה על הדעת אף היא. יפנו וחיכינו - איש לא ידע למה - למה שצריך לקרות. נתעוררה בי קרנותיה לידע מה ואיך יקרה אשר יקרה - כמי שיושב בין הקהל בחי' אחרון ברבע שכל אוטו-העלילה נס' מבנו לא היתה וננסו למבוא סתום - יודע כי עכשיו הגיע תורו של ה' Deus ex machina להופיע. אלא שבי' קרה זה היה מקומי על הבמה. בעצם לא האמת, כי Deus ex machina לא יופיע. אמנם הגיון הרגיע אותי לחלוטין לאמרו. כי כל השאלה היא שאלה של דקות בלבד. לא שאלה של שנים, אלא שאלה של 'מתח'... אולם. דבר הגיון לא היה משכנע. להאמין. ממש לא יכולתי אף רגע כי באמת סתום מה לא הצליחה הברה הגיונית זו להשתלט על מעין עקשנות לידר יות. הסרה-הגיון בחלל. של לא ייבדו. ציפיתי ל'Deus ex machina' אמר עיני האלוהים שעליידי שאל אותי. להשמיד את המשמד את מכשיר האלוהים. דאחריהם את המכשיר - זו הייתה הו' לאקטואלי למקריה כשלמכשיר או' סתמה של נמליה בידי האויב. הבנתי. כי הוא יושב על מה שחושב גם אני. שאלתי הרגיה אותי. לא היה לי חשק לבנות. לא היה לי חשק לחשוב על השאלה ודאי שלא היה לי חשק לחלום. הרי אנו שיים ברדגה -

למה לו לבקש הנראות ממני - יה' ליט מה שיהיה לי ואל יכריח אותי לחשוב. הגיון אמר - להשמד. לא רציתי להודות בהגיון ולתת לו שליטה עלי. שתקתי ודכיתי את עצמי כלא שומע.

כעבור כמה דקות הצליח אברהם-לה המ'כ. סגנו של מוסה. להשלים את קולו על ההמולה. הייתה זו חויה מיר-חדת במינה - תהוה ובהוה המתחיל ללבוש צורה הבנית מאורגנת - הבוית הארגוני של יחיד העוסד מול רבים. הברזים! אמר אברהם-לה. הוא באמת אמר. הברזים! - כמו באסיר פת-הברזים בתנועה. נראה שגם הוא טעם את טעם ההנאה שבהתהוותה של צורה מאורגנת והשתלטותה. לא נוכל לאכד זכך לפנינו שתי דרכים: להר' סאר כאן ולהגן על המכונית עד סר פת דמנו האחרונה. או - לעזוב את המכונית ולסגת'. כיון שאמרו המלים. עברה נקודת-המשבר. המצב נראה לי פתע בקומי'ת מתורה. להגן על הנכר יתה. ודוקא - עד טיפת דמנו האר' רונה. וזאת במכונית שאין להיוזה ממקומה. בודדת וכולסת מול החומה. כשהמקלע מקולקל ותאלחוט אינו פור על. להגן על המכונית - לשם מה? מי צריך את המכונית. בכלל? מי עוד ישמש בה? האנשים התחילו לקום ולזוז לכיוון הדלת. כמה מבוכה. איש לא ידע לאיזה כיוון יש לפקד. איש לא ידע היכן החומה היכן העיר והיכן אנחנו. האנשים נתפקקו ליד ה' דלת ולא ידעו לאן יזונו.

באותו רגע היה זה מוסה. שטם כל היותו פצוע והחשו קנה לעצמו אלה הוכות כל הצלה חיימה של כל אה שהיו באוטובוס. הוא כבר איבד דם לרוב וסכב על הספסל מצומק ומכווץ כולו. עתה החל מתנועע וכיקש מים. לאחר כשתה החל מדבר. כמלה קסט נמלה ההברה ונמסרה מתקרב לזה שבפניה המרוחקת ביותר. של ה' מכונית: מוסה רוצה לברר' תוך כזו חלק של שניה הסתירה דומה במכונית. הגה לא נשמע. מוסה אמר שש מלים: קסצו בכיוון של אף ה' מכונית. הצליחה! הרגשה איתנה של שוון קפץ ההוצה כשמישהו יורה בסטן מהמכונית לעבר החומה. באשליה של

היכוני. קפצנו בזה אחר זה. בכיוון האף. של המכונית.

אזיר צח ורוח קרירה - זה היה הר' דרוס הראשון בחוץ. שקט. שקט של ליל-יריות שאינן מתדפקות על לוח' שריון.

דרך הנורה לעמודינו - דרך ש' איש לא ידע אותה בלטה שאיש לא התמצא בו אל עמדות שאיש לא ידע היכן הן והיכן עמדות הערבים - זוהי פרשת והתקאות משלה.

כעבור כמה שעות הגיע מוסה לי' במס.

בנוכח הנדיעו. כי שרדיו של אר' טובוס שרוף נראים על הכבי' מול בגדל-דוד.

מוסה לא כעבור ימים אחדים בבית התי-ים.

משקעי הקפה שבקרקעית הספל היו הסופים. לא היה בהם פאומה כדי ל' הצדיק את התמענינות הרבה שבה הס' תכל בהם מאיר. הוא יסב כאשם דרוך. מוכן וממוכן לנשט למילוי חובתו - לנחם את הנפש הנשית העדינה שגפ' חדה מן הסתם ונדודציה בודאי עד היסוד בעשי מחוות הנועות שגולל לפניה. להרגיע את סערה הנועות וההזדהות שאותה עורר בודאי בג' לוחו ובאכזריותו. הוא הבין. כי עכשיו יהיה עלי לקחת את עצמי בידים ול' שטטש שוב את עקבות-הרוסם. שזה עתה יצר. לאחר שעברו כמה דקות בלא שגילחה כל סימני רגשות ותד' המה. נרגע. גל חם של אסירות-תודה עבר אות. על כי לא נרתעה ולא נעזרה. לא התביאה את ראשה בחיקו או בחול. ועא אילצתי להרגיע ולשקר על כי נשארה יושבת במקומה ומת' בוננת בענין רב במשקעי הקפה - אותם משקעי הקפה שבהם התבונן גם ויא בהתענינות בלתי מוצדקת כל' כך.

כאשר קמה. לאחרונה. ליות אותה לדלת. "I enjoyed our talk very much" אמר באנגלית. ללא כל סיבה ניכרת. ללא כל שמץ של נעימת אירוניה. "So did I". השיבה. היא לא העיריה כי הרי הוא בעצמו היה זה שדיבר ב' משך רוב הזמן.

הוא היסס. בנוך במקצת. בעצם... לך הכיני כל הזמן. ליוז והרי כלל לא הכרת אותי עד

היובי. נתנה לו מבט חום. לאו דוקא לך... רק - לזו ש' תסאל...!

האמריקאנית במשלם

(סוף מעמוד 5)

ולתהלהב מסמ כאחד מאתנו. משנשבר הקרה. התחילו הבחורים להעריך אותה. כל אחד השתדל לעשות משתו למענה. סובבו אותה חיבה וכבוד. הופעתה ב' הדרה-האוכל הייתה מלווה תמיד במלים של חיבה ובתצדוק קלה על ספתי הכל.

היתה זו פגישה מענינת בין ה-חלור. גות הגבוהים של היהדות האמריקאית ובין הלוחם העברי. שנתנה לשני הצדד דום להכיר הרבה מחיי הוולת. וכאן נתעוררה אצלנו השאלה: למה אין אנהנו יודעים כלום על אלה באמריקה. שהיו העורף החזק שלנו בימי ה' מאבק? מה יודעים אנו עליהם יותר מהכיני. הרוח העשירי? התחזור ה' שיטה החינוכית בארץ אל אותן שגיאות שמלפני המלחמה הפולימית השנית. כאשר השואה כילתה את רוב יהדות אירופה. ואילו הנוער בארץ לא חס כשרגדיה במלוא עומקה. מחוסר קשר נפשי מתאים הנובע משיטה חינוכית נספדת?

ועוד. האין אפשרות להכניס בלב ה' נוער הישראלי והאמריקאי אחד את הרגשות האחרות והאחריות המלאה לנטל ההיסטורי שבעולו אנו מוסיכים לברדו? שבתאי ניסל

דבור'ה אשמה או מוסקה בעלי-החלמות

(סוף מעמוד 5)

החלון והחלה מתגלגלת במהירות בחו' לוח. מוסקה רצה לצעוק. רצה לדרוף ול' השיגה. אך הנייד ובו תקות הפצועים התגלגל התגלגל... ונהג קילות רבים נשמעו. אין זאת כי אם הגרישו בספרה הבורחת ונצמקים להפסד. התרומם מטיקת ומצא עצמו בבית-החולים הקר לוח הם דברי חבריו שהולו מן הקול-נעי. וכמנהגם מיריות. בלבס: הלבושת. עד מהי נצא בלי הלבושת? יקח השד את הטיקו!

הטיק מוסקה מבט פיקח אל החבורה המסומסמים שכמותכם. לשוא חרגנו על הטיקו. אין הם אשמים. הם עשו כמיטב יכולתם. אך אותה דבור'ה הסמלת מן המסכיל היא המוסעת הקט' נה. ולו נפלה לידי הייתי קורעת לגר' רים. השתעו הבחורים. אך כשמוסקה אומר ודאי אמר ברבריו. מאז סונאים התבריה בבית-החולים את דבור'ה. ואני אף ששמעתי את הסיפור. אף שמכבד אני את מוסקה. איני נוטה לק' כל דעה. חיבה נודעת ממני לדבור'ה זו וקשה לפגוע אותה. אך, מה קשה! ותחייתי' שמונה כמני אנשי המסכיל: ואילו גא לפלסם נודעת רשמית. ה' אומנם אשמה בכך. שהחולים עודם מהלכים בפזיזות לבנות ותלבושת אין להם כצאתם לטייל בעיר. דבור'ה. דבור'ה! בלבד!

דוק

דוגמ איך צוחק לבדיחת הענין - אין צורך. אני משתחרר מחו'

יו כפוסים
שהאלחוט
שרות המי-
אלא לחזור
את המכו-
צד במקום.
האנשים:
כי הנהג
יבל כדור,
ליות קראו
הנהג. הניע
לעוד אמיצות
לנוע לרס
ה לחלוטין
הקריאות
הנהג. אתה.
ר ח! אתה
יונים. כנר-
נהגו. הנהג
ושבים -
אנ' אכל
כל אותו
התדפק על
בלתי חזיר
שלים דאן.
השריון -
זורים, חדרו
מקלען ניסה
תעל כחצר
המקלע אינו
הכבד ביותר
עם המטה
עזרה וית'
לא קיבלנו
לנו. כי הם
לא אנו לא
אולם זה לא
סאנוס בין
עם כל אפש'
תנו. לדידנו
לו קריאותינו
הספתי.
ראשונה בה
ה שבה הש'
ים פירושו
מים מרוסנים
ודיכות ב'
אך שלט' גם
יחסי. מוסה
דע את מקור
נחון הוראות.
ליו. כל אחד
שוכב. ואפילו
יבר בשביל
התרגש אף
הזמן באותו
ת שהיינו מ'
השרה שמי'
יוו במחיצתו
עז נשתחק -
אותה מתחית.
מזאה לה
התחילו לצ'
מה ולמה -
מה הלוח ות'
הסמך כשאי'
ער רק בלמוע
זור - בתוך
ה אנשים עד
כדורים בכל

למה שעלול להתרחש. המפקדים עלו לבית ההסתדרות כדי לנהל שיחות סלמון ולקבל הוראות חדשות לאור המצב שנוצר. השעה הייתה כבר 4 לפנות בוקר, ושחור הלילה הוחלף באפוריות משונה. איש לא הבין, מדוע אין חוזרים לשלום. לישן, הרי למעשה כבר עבר הלילה. היה זה באותם היום נים בהם לא עלה על דעת איש, כיים לחמה עלולה להתנהל גם לאור היום.

המפקדים חזרו. עלינו שוב למכר ניות, והן התחילו לזוז — לכיוון המרכז המסחרי. אחדים ניסו להבין בקול רם: האם ננסה לדחוק ולערוך את ההתקפה עוד לפני עלות השחר? או שמא בכל זאת נתקיף לאור היום? אפשרות אחרת לא נראתה. שהרי אם נועדה ההתקפה רק ללילה הבא — לא יוצאו אותנו כבר עכשיו, כשהאנשים סאטסיים מעייפות ונדרימים בחגורים המלא במכונות המסתללת. נכנינו לנו לאחד מרובות המרכז המסחרי, מאלה המובילים לכביש בית לחם ולחומה. המכונות עלתה על תיל שחסם את הרחוב ונעצרה. שמענו שוב את הצלימות השיגרתיות מהחומה אל עבר ימין משמאל. מיר אחר כך חזלנו משמע את הקולות הסתמיים ההם. כיון ש— לאוינו הגיעו הקולות המוגדרים והי עניינים יותר של כדורים המתדפקים על לוחה השריון שלנו. מהחומה עלו עלינו במחניות ובשריון נגס. אם אי פעם היתה ההפתעה גורם בתכנית של התקפת הלילה על החומה, הרי נתבטל תפקד גורם זה ללא שוב — אחת היא אם נתקיף מיר, לאור היום, או בלילה הבא. קפצנו מהמכונות אל בית נטוש שבצד הרחוב. לא היה זה בית טאנוס, שאילו היינו צויכים להגיע, אלא סתם בית בקצו האחד של אותו רחוב שבית טאנוס עמד בקצהו השני. עלינו לקומה השניה של אותו בית, נכנסנו לדירה הנמושה ונסתדרנו לאורך הקיר. רוח על הרצפה התגלגלה מתנועת טר ש של המלך סארוק. כברו שבתור האמבטנה היו מים נטושים — מים חיים. מעין ספרור אחרון של חיים ש פעטו כאן לפני חצי שנה. בישי נובכבר האחרונים, כשהרטו את המרכז המסחרי. המור שברבר היה, כי דוקא במקום זה — היחיד בירושלים כולה — מצאנו מים בברזים עכשיו ב— 14 כמאי (או שמא היה זה ה— 15 או ה— 16). איש מהמצאנים בחודר לא ידע זאת בדיוק. נכנסנו לבית הכבס הגנוש ומשכנו ביריח של ה. כבסט ניאגרה הנוטש, ורשו מים. הריגשו את עצמנו מתורבתים מאד. אחרי כך חזרנו לחודר, החלנו להריגש משוה בכלל. חיינו, השמש עמדה, ברזם השמים בחוץ ציטף צומר של מכונות, שעמדה אי שם נקובה בכדורים וחקוזה במקומה — מנגנון הצומר נתקלקל. כנראה והצפוף נמשך בלי הרף, חיינו, מהעיר הביאו שני מכשירי אלוט חדישים. כיון שהורגנו כי מכשירי האלו חסו לנו לא פעלו במשוריינים. ניסו אותם — בחדר, הם פעלו. רק בחודר יכילו לנוסום. לפנות ערב הביאו

גם ידיעות אחרונות. קראנו בעתון, כי כוחות ההגנה יצאו למרכז המסחרי לשם התקפה על שער יפו. כוחות ההגנה — אלה היינו אנחנו, תמהנו, אם גם הערבים, במרחק 300 מ' מאתנו על החומה, קוראים את ידיעות אחרונות. נזח, בצע לא היה להם צורך בכך. הם ידעו כבר בלאו הכי, כי אנו כאן. הצופל של המכונות המסיך לצפוף, עכשיו בקול ענות חלושה, נראה שה' סוללה התרוקנה. המים בכדורים החרוזו קנו אף הם, אך האנשים לא חדלו — כמובן — מלהשתמש בבית הכבס. צנחתי רכבון מתקתק פשטה בבית. חדרנו היה בדיוק מיל בתי הכבס — בעברו הנוה של הפרוודור. כיון שהיה זה חדר המטה, נכנסנו אליו ויצאנו ממנו בלי הרף, איש, כמובן, לא סגר אחריו את הדלת. בקו החיות אין מקסימים על דקדוקי סגירת דלתות, איראפשר היה גם להעיר לכל נכנס ויוצא. עם כל פתיחת דלת פשט בחודר גל צהנה מעורר בחילה. עם כל פתיחת דלת קפתי, סגרתיה חזרתי למקומי, היתה זו מלאכה סיוקית. מיד כשהורתי למקומי נפתחה הדלת שוב. קפתי שוב. סגרתיה, חזרתי — והחור הלילה, הצופר שבחוץ השמיע קול דק, משועשע ומחמיד.

עם חשיכה הורגשה התעוררות. מה נשמעו פקודות, מפקדי הכיתות ריכזו סביבם את אנשיהם, סקרו אותם, חילקו הוראות. ירדנו לקומת הקרקע והסתברנו ליציאה, כולם שמתו להגיע את אבריהם לעשות משהו — לצאת מהחורבה הזאת, מטה הפיס (משה סלמון) בא לקראתי, וזרח כולו ומלא בסחון כביל (או קראנו לואת, שויך — מוסה היה ידוע כ. שויצר) ואמר: זה הוא הכיף! מחר נטייל בחוצות העיר העתיקה! ואתה יודע מה זאת אומרת? — אתה מבוסס? שאלתי לראות. כי מוסה מבוסס — ועוד איך! זה הרגע אשר לו היחיות כל הזמן, תאר לך — להשתתף בפעולה כזאת. ונתן לי טיפחה עצומה על הכתף.

בשעה 11 החלה הרעשה הרדוקית על התומה — הרעשה של שלושה

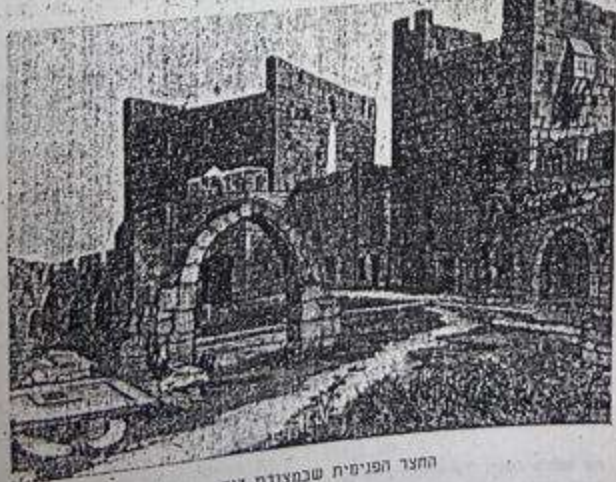
מגוים. בלשון המגוים הטכנית קראו לואת — ריכוך... לנו היה נדמה, כי זהו אות האועקה בשביל הערבים. להודיעם כי עצם ההתקפה עומדת להתחיל.

עלינו לאוטובוסים המשווריינים. שבאו לקחתנו. האוטובוס נחמלא עד אפס מקום. מוסה יסב עליידי. התקדמנו לאורך הרחוב. השארנו את בית טאנוס משמאלנו, ופנינו שמאלה, במעלה כביש בית לחם במקביל לחומה. על לוח השריון התחילו להתדפק כדורים. נסענו לאט. לפנינו נסעה מכונת ג. מ. ס. ובה החוליה הפורצת. לפי התכנית היה על מכונות זו' להתקרב לחומה ככל האפשר. על האנשים היה לקפוץ מחוכה, לפוצץ ולחלולה הסמכה לשער יפו. לפרוץ פנימה ולעלות חיש מהר לכנול — ואנחנו אחריהם. בעד הלוח הפורצת — ולשלוש' מהמגדל על השטח כדי שהתגברות, תוכל לבוא בעקבותינו מבית טאנוס. הצטרף אלינו ולטהר את העיר העתיקה כשאנו מתיים עליה מהמגדל. בשעת הפעולה היה עלינו להיות קשורים עם החוליה הפורצת בעזרת מכשירי האלוט. — ניסו להתקשר. אתם מהמשורין לג. מ. ס. שלהם לא קיבלנו, תשובה. המכשירים — אלה שנבדקו קודם בחדר — לא פעלו במשורין. ניסו להתקשר במכשיר שני עם מטה המער' לה להתגברות שכבית טאנוס. לא נש' משה תשובה. נסענו באיטיות. הכדורים התדפקו על לוחה השריון. התקדמנו לאורך הכביש. לפתע ראינו, כי מכונת הג. מ. ס. אינה נוסעת במשורין אלא מיטלטלת כאלו נשתבר הנהג. צעקנו לחוד מכשירי האלוט בכל כוחנו, כאלו זה יועיל משהו — רצינו לדעת מה קרה אצלם. אחרי כך קראנו בקולות ערומים — מאתנו, לא שמענו היו במרחק 20 מ' מאתנו, לא שמענו תשובה. האש המלוונת אלינו מהחומה היתה כה צפושה עד כי השתיקה כל קיול אחר. ראינו את מכונת הג. מ. ס. עושה תנועה סיבובית, חוזרת על עקביה וחוזרת בדרך בה באה. מוסה קילל משוה עסיס וסקד: לה' ה' מ. ס. חסידנו היה להתקדם בעקבות הג. מ. ס. טענו הנפץ לפריצת דלת

המלדה היה אצלם. הם היו כפוסים לפיקודו של מוסה. אך כיון שהאלוטים לא פעלו, נשללה ממנו אפשרות הפיקוד עליהם. לא נותר לנו אלא לחוד בעקבותיהם. הנהג היטה את המכונית ניסה להסתובב — ונעצר במקום. קריאות מבוהלות נפלטו מפי האנשים: מה קרה? מה שקרה היה כי הנהג קיבל כדור. עוד מישוה קיבל כדור, בסוף האוטובוס. קריאות עצבניות קראו לנהג הרורבי. ההוא ניגש להנהג, הגיע את המנוע. עשה שתי תנועות אמציות במהלכים. המכונות התחילה לנוע ורס עבר אותה כולה — ונעצרה לחלוטין בלא להשמיע הנה נוסף. הקריאות העצבניות ניסו לשלד את הנהג. אחת מוכרה לוונן אחת מוכרה לו אחת מכונה היו השידולים, היו מכונות כנר את, למנוע יותר מאשר לנהג. הנהג רק ענה: מה אתם חושבים — שאני רוצה להישאר כאן? אבל המכונות לא זוה. במשורה. כל אחת זמן לא ספקו הכדורים מהלהתדפק על לוחה השריון. השריון היה בלתי חזיר — דבר בלתי רשכה בירושלים דא. הכדורים לא חדרו בעד השריון — אך כמה רסיסים וגם כדורים חדרו בחריצי האנשים שבו. המקלען ניסה את המגל'ד המגל'ד השתעל כתצ' צור. המקלען הכריו: המקלען אינו פועל. המקלען היה הנשק הכבד ביותר במכונות. ניסו להתקשר עם המטה בבית טאנוס, כדי שישלחו עזרה ויה' לצו אותנו מהמכונות, אך לא קיבלנו תשובה. (אחר כך נודע לנו כי הם קלטו את קריאותינו אך אנו לא קלטנו את תשובותיהם. אולם זה לא שינה במאומה, כי בבית טאנוס בין כך ובין כך לא ראו לעצמם כל אפשרות לעשות משהו לעזרתנו. לרדת היה הדבר כאילו לא נתקבלו קריאותינו כלל). פתאום אמר מוסה: חסמתי כדור — ונשתתק.

היתה זו לי הפעם הראשונה בה ראיתי מפקד נסע בפעולה שבה הש' תחמתי — ונזכחתי לדעת מה מרושש של דבר. עד כה היו האנשים מרוששים ומשומעים. אמנם שררה רדיבות כי מכונות שלטה מתיחות — אך שלטנו סדר. שרר אסילו שקט יחסי מוסה שלט באנשים. כל אחד ידע את מקומו, וכן ידע כי יש מי שנתון הוראות יש מי שאמשר לסמוך עליו. כל אחד ראה את עצמו סטור מלחשוב, ואסילו מלדבר. מוסה חשב ודיבר בשביל כולם. מוסה, שבעצמו לא התרגש אף פעם, ואף עתה דיבר כל הזמן כאוזה שקט ובסתון הירי במקצה שריגנו מ' קודם קוראים לו. שויץ. השרה מ' קט זה על כל אלה שהיו במחיצתה. אך ברגע שהודיע כי נסע ונשתתק — הקירו כל הרצועות. כל אותה מתיחות שהיתה מרוסנת עד כה, מצאה לה פירוק לפתע האנשים התחילו לצ' עוק — איש לא ידע מה ולמה — לפרפר, להשתולל, לטסט הלוח' ח' וור, וכל זה בחושך המסיך כשאור אמשר לראות כלום ואפשר רק לפסוע את הקולות בחוד השחור — בחוד המכונות הצרה והרדומה אנשים עד אפס מקום. כשמטר של כדורים כל

(סוף בעמוד 14)

החצר הפנימית שבמחנות דוד

הקליבר
כל הש
במח
שלוש
לא פני
סיפוח
יאבדו
רם את
לאחר
צמי
על הבה
נראה
כך לא
רב כפי
הכדורים
הרף
בחוף
בדקות
בי
סין
לל
עובדה
עור יאו
השקטות
טובים
וברוח
נותרו ל
זכרו:
איש מנ
נית צרה
החומה
אלינו
האפשרו
משהו
לאפשרו
משהו
ישבנו
למה
קשרו
אסור
תכנו
ללא
יוזע
כי
machina
מקרה
לא האמ
לא יופיע
לחלוטין
שאלה
מהי
דבר
מש
לא
זהו הסו
רות לה
משום
זו להשת
חית
ייחכך
חברי
אם עלי
להשמיר
ראתהק
לאחוסא
מכנה
כי הוא
אני שאל
השק
על השאל
להחליט.

לילי-הסימפוניו האחרונים של
 הסימפוניו נדמו. הקריין אמר
 בלתי-הרסוב. אתר החול ב. מסצ'וס
 הווייט. כנראה מפני שנותרו כמה
 יקרות מניות. מאיר נתן זניקה מבוהלת
 לעבר הדיוו השתיקו. משחור אל הספה.
 ואל ניצה הישבת עליה. שאל: "אם
 איך קשה חשתי"
 "אם הקשה הוא רק תירוץ כדי שעוד
 אשאר כאן, אין בו צורך. אוכל להישאר
 גם בלי זה."
 בנותיו של מאיר התכווצו במקצה.
 כך שנינו נראו כנסגרות למחצה. רגל
 שחללו המוסטת קדימה במקצה נקשה
 נקשה קלה ועצבנית על הרצפה.
 זדקה. בעצם, הודה. רק מיותר
 היה שתביניני, כי גילית את כוונתי.
 מוכב היה לו השארת לי את האש-
 לה כי את נשארת כאן בתוקף השפעת
 והשעת תכסיסי."

בנסף. לכן, הוסיפה ניצה כממשיכה
 את המסעט שהוספק, כביכול, יש לי
 דוקא חשק לשחות קפה. אלא שלא
 רציתי לותר על הפוינט שלי.
 הרסמה ערבה לו, ואסיר-תודה היה
 לה על. כי חזרה בה ללא התנגדות
 קלושה וללא נסיון לטשטש. (לא
 דעתי להמריח אותך יתר על המר
 זה - איך צריך להכין קפה, באמת
 לא אין כל צורך.)

הוא התחיל לטפל בסיר החשמלי ובי-
 הכנת הקפה. משחור שוב לספה השת-
 רה דומיה של מבוכה. היתה זו
 הפעם הראשונה שניצה ביקרה בחדרו
 של מאיר. לטעמו רדיו, את התירו-
 ציה שכן לא ציין איש מהם. אמנם
 כן - שניהם אהבו באמת לטעמו מוסי-
 קה. לולא כן לא היה מאיך מציע
 לניצה מלכתחילה לטעמו את הקונצרט
 בחדרו. ניצה הספיקה לסקור את החדר
 בשעה שמאיר היה עסוק בהכנת הקפה.
 חדר נאה, אמרה. כדי לומר משנה.
 ריכוש נקיש. הסביר מאיר. עכשיו
 דורש האמפולוטוס שכר-דירה לכל תקר-
 פת. הניס. הומן שבו הצלתי את
 המדינה אינו טטור משלום שכר-דירה.
 לדעתו.

גם אתה? שאלה ניצה בנעימת
 אירצון. כבחורה שהיתה מוכנה להס-
 תת ולשערה נוכחת לדעת. כי גם
 בחרו זה הוא ככל הבחורים.
 גם עם אני? ניצה מאיר להבין.
 אם גם אני הצלתי את המדינה?
 גם אתה מדבר באותה ציניות בנוגע
 למה שעבר עליך במלחמה?
 ציניות? טיף. מאיר שני סימני
 שאלה גדולים. (פעם היה זה איראלי.
 חיוי להחשב כניני. היה רואה את
 עצמו בעיני רוחו אומר מיטרא קצרה.
 קטנה והרסנית. וכל הבחורות מתלתי
 שות בעיניו לחם של התפעלות: הוא
 כל כך צניני. - אולם זה היה
 פעם.)

אומר אתה. הצלתי את המדינה?
 כאן כל מה שקרה לך נוגע לך בדיוק
 עד השדולו.
 בו. כן. אולי הוא זה שנפל במלחמה.
 מה שנוגע אלי, לא היה קשור בתפקידי
 כל דבר טראגי הדרש כובד-ראש אי
 ריאתי-כבוד. ומנין לך. כלל. כי. עכ
 עני מהי? ויטא הייתי פקיד ראשי
 בסגור? הוא ניכר את האדים. שעלו

מסיר הקפה על זוגיות משקמיו. ללא
 משקמים נראו פניו ערומים. ועיניו
 קצרות-הראיה הנעוצות בדרך כלל
 בפניו של הדובר אתו. נראו עתה כחס-
 רות משען בחלל הרוק. ובכלל -
 האם עדיף הוא להתרגש עכשיו באופן
 פטריוטי? פרשה זו הרי נגמרה -
 האם נגמרה באמת? האם אף פעם
 לא צפים בראשך זכרונות מימי הקר-
 בות. החוריים ומטרידיים אותך לעתים?
 הרי קרה. שהיית בסכנתו?
 לא יותר מכל אדם שהיה מגויס
 בירושלים, משך בכתפיו.
 שובו. האם בגלל זה שגם לאחרים
 קרו דברים שקרו לך. השאירו עליך

למה? כדי לגבות מבטרי-התפעלות או

זו שאולי תשאיר

מסיפורי ירושלים במצור מאת אורי אפשמן

פחות רושם? האם בגלל זה הויתך
 הפרטית שלך הנה פרטית פחות?
 או שמה העובדה. של כל אדם בירוש
 ליסי? או אף בארץ כולה קרה כך.
 גורעה משהו מהרשמים שנותרו בלבך
 אתה? הרי בעיניך אתה לפחות אינך
 חייל אלמוני. די בזה. שהיית כך בעיני
 כל אדם אחר. בעיניך אתה הרי
 דמותך מחבלת. ביס-האלמוניות -
 האם אף פעם אין עולים במחוך רש
 מים ומצבים המחבלים במיוחד על
 הרקע המטושטש של הזכרונות?
 נניח שכן. אבל אם כך, מן הסתם
 אין זה מענין אדם מלבדי. מה שאני
 הרגשתי בתוך המסורן לפני שער יפו
 אין כל צורך להכריז בראש כל הוצות.
 אין זה מענין ואף לא מועיל ביותר.
 תלוי למי. לפעמים בריא הוא לה
 שוב בקול רם - ודוקא בטוח השמיעה
 של מישור המקיב - ולא במקרה.

למה לא?
 מפני שאי-אפשר לדרוש מאף אחר
 טיקסיב להשתמכיות כאלה. מפני שלי
 איש אין זכות לקלקל למישהו אחר
 את מצב-רוחו הטוב - בפרט כשגם לו
 יש ענינים משלו. ומפני שאין לי
 סבלנות ועצבים לראות את העויות
 הבלתי-היחידות. התדהמה והרהמנות
 המשתקפים מפני התרבו. ברה-השיחה
 ברגע שהסיפור חורג במשור מחוקי
 הטעם אטוב של מחזה על במה קלא-
 סית. מפני שאין לי חשק להיות נאלץ

לשמוע אחר סיפור-המעשה איוו סלי-
 טח. מענין מאד. מלווה ירידת-גלים
 אנדו של טרץ קטן בפה סגור. מפני
 שיש להתחשב ברגשותיהם ובעצביהם
 של בני-אדם ולא לפוררם סתם -
 רק כדי להביא לטיפוקה את תאוות
 ה-שוויץ שלי. ומפני שאני יודע עד
 כמה זה מאכזב לצפות לאיווה סיפור
 מוחח ורבי-רושם. ולשמוע אחר-כך
 איווה מעשה טפל ובנאלי. שרק האלו
 היום יודע מה ראה המספר להיטפל
 אליו ולרווחו מהסנטימנטים שלו. -
 והרי באמת אין כל סיבה ליחס חשיבות
 כה מופרות לאישיותי וקורותיה. ולשם
 מה? כדי לגבות מבטרי-התפעלות או

לפורר רגשות-המנוח משונים שלאחר
 המעשה? כדי להוסיף עוד ציובאט
 על יכול הציובאטים שכבר נתכרכנו
 בו? לאן היינו מגיעים לו כל אחד היה
 נוסה על הציבור היטוט מפורט במה
 שהרגיש ברגע מסוים? והרי באמת
 לא אירע לי דבר שלא קרה כקונמתו
 גם לכל אחד אחר. ואין כל סיבה
 שאתחיל לטפוח לעצמי על הכתף ולר-
 רוש תשומת לב. לכולם זה קרה. כך.
 לסחות. אמרו לי הקרובים שבידידי -
 ותבוא עליהם ברכה. ההחשקות היא
 מידה אנושית. מאד. וכל מי שעושה
 משהו לטיפוח. עושה לקידום ה-
 תרבות."

והקומפלקסים - זה מותר האדם
 מן הבהמה - מתי קרה הדבר?
 שאלה באופן עניני. וחובע תשובה
 האופן המכוון. שבו לא הוסיפה להגיב
 על ששנותי העקרונות. היה בו משום
 תנובה בולטת בחיוביותה. חוסר-תנובה
 תה הניב. כי פשוט אין הדברים
 ראויים שיגנו עליהם. כי אין להם אלא
 ערך של שכבת-מנן האוסרת. הסיוריני
 והסעונה סילוק - ולא תנובה.

איווה דבר?
 הרגשתי-הפחד שהרגשתי. סכנת-ה-
 חיים. סכנת הוראות כי היקף הקצ
 וקרוב הסיוף.
 איווה הריחניים של הקפה מילאו את
 חלל החדר - קפה טוב מלפני פרוץ

ה-צנע. שהיתה אמו שולחת לו במיוחד
 מתל-אביב.

תוך כדי המולת ההכנות בערב פינוי
 נוהייעקב אמר לי. בשנלר אחר הספק
 דים (או קראו להם עדיין. מטקדים -
 - קצונים עוד לא היו אז): טוב.
 שויתרו על התכנית השניה. - איווה -
 תכנית שניה? שאלתי. התכנית להק-
 לת הלחץ מעל יהודי העיר העתיקה. -
 - פעולה קשה? - ויתרו עליה -
 ודיינו."

כיון שכן. ויתרו על התכנית. הלכתי
 לחדר-התרבות לשמוע את קונצרט ה-
 חקליטים שערך-שם אותו ערב. באסי-
 צע הסימפוניו נקראו כל חברי מחלקת
 הקשר לצאת ולהתאסף מיד בחורס.
 רטנתי משהו על כי אין מתאמים את
 פעולות-הקרב בירושלים עם זמני הקו
 ויצאתי לחדר. שם כבר היו כולם
 נאספים ולבושים אבורליים. עסוקים
 בבריקת מכשירי-אלחוט. טעינת מחס-
 ניות-טקס. מילוי-מימיות. מישור אמר
 בלי הרף: הלן דוד וו דוד אחר.
 הלן דוד וו דוד אחר. ובעוד אני
 מנסה להדק את הרצועה של מכשיר
 האלחוט ומקפץ את המכשיר על הגב
 כדי לברוק את מידת נוחיותו - ניצבת
 לפני דמות ממושקפת. במדי
 גברדין מבהיקים ומגוהצים. מדגדגת לי
 מתחת לסנטר ושואלת בקול באס הנודף
 פוטולאריות: איך מצב-הרוחו? רציתי
 להשיב. כי מצב-רוחי ישתפר בו ברגע
 שיחלד לרגל את סנטרי. אלא שב
 רגע זה הכרתי מי הדובר. והנקתי
 את הערמלי. הוא יצא זה עתה מהחדר
 הסמוך. שם אמר כמה מלים ברגשות
 מאד למפקדים. שעמדו לצאת לפעולה.
 לחץ להם את היד לפי תור. שלף דגל
 ונתנו למפקד-הפעולה. על-מנת שיונף
 למחרת מעל למגדל-דוד הנכבש.

ירדנו לאוטובוסים המשווריים והת-
 חלנו לנסוע למרכז המסחרי. לבית
 טאנוס. שנועד כנקודת-היערכות ליצי-
 אה אל שער יפו ולכיבוש מגדל-דוד.
 עם היכנסנו לאוטובוס חדל מכשיר-
 האלחוט מפעול. בעצם לא היה פלא
 בדבר. כי המכשיר היה כסוג שאינו
 מיועד לפעול במשווריים. אך כיון
 שכיתתנו עמדה להתחלק בשעת המרי
 צה לשתיה חוליות. שהיו צריכות לקיים
 קשר ביניהן. והוחלט שכל המכשירים
 לקיים את הקשר כבר גאוטובוסים
 על-מנת לתאם את רגע הירידה מה-
 מכוניות. כך הוחלט. האלחוטאים פעלו
 בהתאם להוראות שקיבלו. המכשירים
 לא דוקא.

נסענו לכיוון המרכז המסחרי. כאשר
 עברנו את בנין דוד ופינונו לעבר
 ה-מ.מ.א. ורחוב סמילא. התילוננו לש-
 טוע את הקולות העגומים של יריות
 שיגרניות מהחומה אל עבר יעין משה.
 פתאום הרגשנו כי טכונינו בודות.
 האוטובוס השני שהיה צריך לבוא
 בעקבותינו. לא נראה. ניצנו לאחור
 בעורת מכשיר האלחוט. אך זה הרי
 לא פעל. לאתר איראלי היבוסים פנינו
 אחורה וחרגנו שלמים ובריאים לבית-
 המסחריות. עברנו כמה דקות הישיע
 האוטובוס השני. הוא תעה בדרך. חשב
 כי יש להקדים ברחוב צדדי אחר
 מה שנסענו בו אנחנו. בנתיב חזינו

לא כל אדם ניתן כיד מהירה כחיבה.
 רבים בפלוגה המהירים לידות, להדליק
 פצעים, להחיס עזרה חחה אסל, להפעיל
 מכונה ומרגמה. מעסים בעלי העם הסנו-
 נה. לאהקיס לחח בסוי מה, אם ע"י
 העלאת חויותיהם ע"י כותכים אחרים או
 ע"י העחקה דבריהם חוך סגנון ונפוי.

פלוגתנו צומחה וגדלה; היינו
 12 סוראים ועתה הגענו לפלוגה כח 118
 איס מגויסים ו-31 בלחי מגויסים

לזכותנו נזקפיה חלקים נכבדים הל
 מבצעים חסוכים: רוממה, סמירמיס, בית
 המועצה המוסלמית, סייך ג'ראח, חלה
 א-סרחה, בית הס.ס., סחנה הקמה כבית
 צפפה, עטרות, אבו ג'ורג', בית סאהין
 בקסטון, בית צפפה וואדי ג'וז. זו
 האחרונה היחה פעולה מסולכת סל כוחות
 סוניה סל הפלוגה.

הכרנו סמחים, סוטסנו בווס, הכסחנו
 סיירות, סמרנו על עמדות מפחה יסוביות.
 יס מטהו בעל מסקל מאחורי גבנו. אך
 העקר סמון עוד בערפלי העחיד ...

בדרכנו זו הסארנו סלסה הללים:
 יעקב סכואלי-כהרי חברון, ר.ס.פ.
 כרוך בן-יסי כרוך כין מעלה חמסה והעיר,
 ויהודה כסיוף-ליד מחסומי העיר.

ארבעה מחכרינו עדיין סוככים כבהי
 החוליס, ועם עתון זה סלוחה אליהם
 ברכה החלמה מהירה.

סעה המכחן הסופיה עומדת לפנינו.
 לכסנחאר ללא "סומרים ועוזרים" לא
 נהיה גה מוגבלים ומוחמסים ע"י סייגים
 סל חוסר ליגליזציה, סליק ומחחרת.
 אז עחיד להגיה ממחחרת חצויה זו צבא
 עצמאי, גא, עז וחוקפני, הסואף קדימה.
 על פלוגתנו מוסל החפסיד המחמיד לא רק
 ללחוס ולהרחיב אפקיס כיום, כי אס גס
 להכון יפה לקראת קרב המכריע.

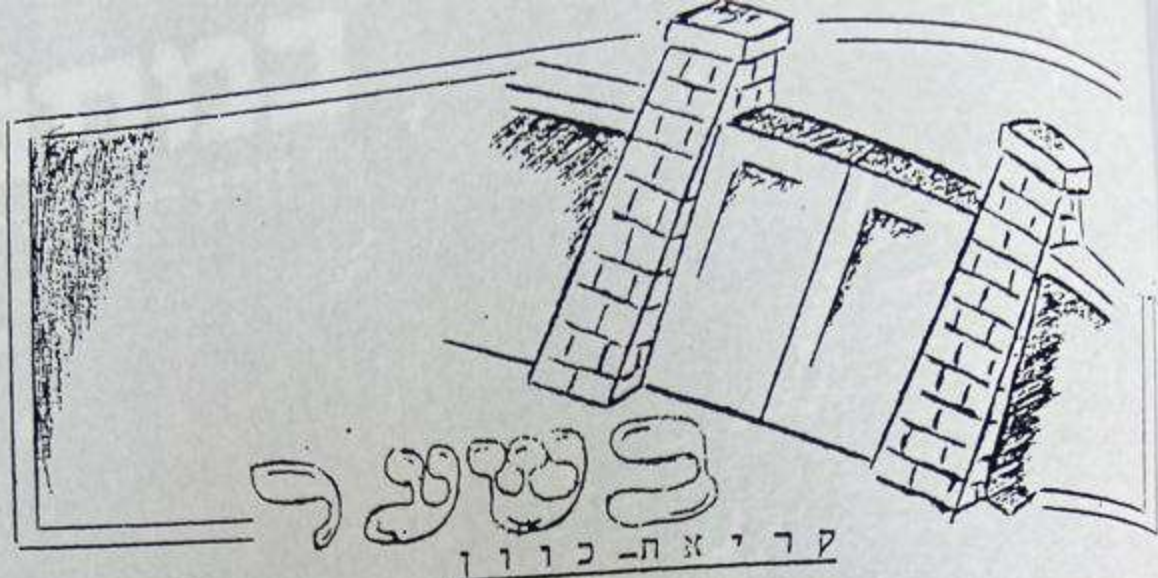
מפקד הפלוגה
 מוסה

אחרי פעולת "כרמל"

נער סוכר עחוננים סחרוץ כרחוב וסכריז
 "40 הרוגים ופצועים כגרוס אחר ..."

י.א.א.

כסנשאל "סוסר צבאי" ססלנו על פרוס ראטי התיבות "מ.צ."
 סהוא עונד על זרועו, גאנח וענה - "מחפס צרות".

"מהץ". "מהץ" קראנו לעהון. על סוס מה?
 על סוס סגסלנו על עצמנו את המשמה להחקיף ולמ-
 חוץ את האויב. - זוהי דרך המגן היחידה. "מהץ"
 - איננו סמל, כי אם סס-דבר, מציאות כוח נר.

מסדנא, מספסלי למוד, החלכדנו והיינו
 לפלוגה. חיילים? - עדיין מוזר. הוא צליל זה
 כאזננו. זו נוסה לסמוע: פרסיונים. לא חיילי
 עופרת אנו, מסבענו, כי אם מחנדכים - לוחמים. אנו רואים את
 מלחמתנו כזמנית, כמלחמה חולפת, כאמצעי חסר ברירה להקמת
 חיים סל בניה וחרות.

ואנו, הפועלים בה בהחנדכות ומחוך הכרה, מבקשים כסוי.
 מפני כך יצרנו את כסאוננו, סכו נעלה את הסעם סכמעסינו,
 נבררו לעצמינו; בו נבקר לקויים ארגוניים; בו נחן פורקן לכל
 צ'יבא, התוססת בקרבנו אחרי כל פעולה.

סבענו את ההכרזות המדברות גבוהה גבוהה. רצוננו הוא
 ככסוי בלחי אמצעי, סיעלה מלמסה, מן הסורות. נכהוב על עצמנו
 למען עצמנו. ולכעלי הניב סכוננו יאמר: אפשר גם לערוך כתבים
 כסעה, ברצון מחנדכים, ממס כזריקת רמונים.

טוביה

עם עלון הפלוגה

צבא נבחן לא רק בקרב וכאס
 כי אם גם במסה ונסיון כסמירה,
 ברזרבה, בלוי והכסתוח בחי
 העורף, דוקא בהם. כי הקרב
 והאס מצרפים את צבאנו, ואילו
 חיי העורף סמונה בהם סכנת הפחוי
 סבהוללות וסחיתות. חיי התרבות הם
 מודד למח העורף. ככל סחיי החר-
 כוח מקיפים יותר וכוללים יותר
 דוחקיה הם את רגלי אורת ההוללות
 וסלנותיה. יס לפיכך מן העלוד
 בהופעה עהון לפלוגה, אשר עם מאמציה
 ומפעליה הסוספים, יודעא היא לתת גם
 כסוי לעצמה בכח.

התתכונ

ב ש ע ר

קריאת כוון סוכיה
 עם עלון הפלוגה מ.פ. מוסה

ב מ פ ג ש

כהריסות (שיר) כרמי
 כעקבות פעולת "כרמל" מ.
 "זשנס מגמאים" (שיר) ס. ג.
 בהר סוכ שלומקה
 לו ידעתי ... (שיר) חנוך
 * * * מחוך אנסי "פנפילוב"
 The unconquerable (שיר) יהודה
 " " Jerusalem Ambush
 ספורט לחייל מנחם
 לקרב (שיר) יצחק

ש ח י ו ע ר כ

אסמרח לילה עזרא
 שחי רחיסות סלמה
 אותו ערב סוכיה
 המנון כחת נכבד (פזמון)
 מכתבו של צנחן אנצו
 סירו של סבא חובס (פזמון) י. ג.
 גנבים כלילה י. א.
 על חודו של קלסון ס.

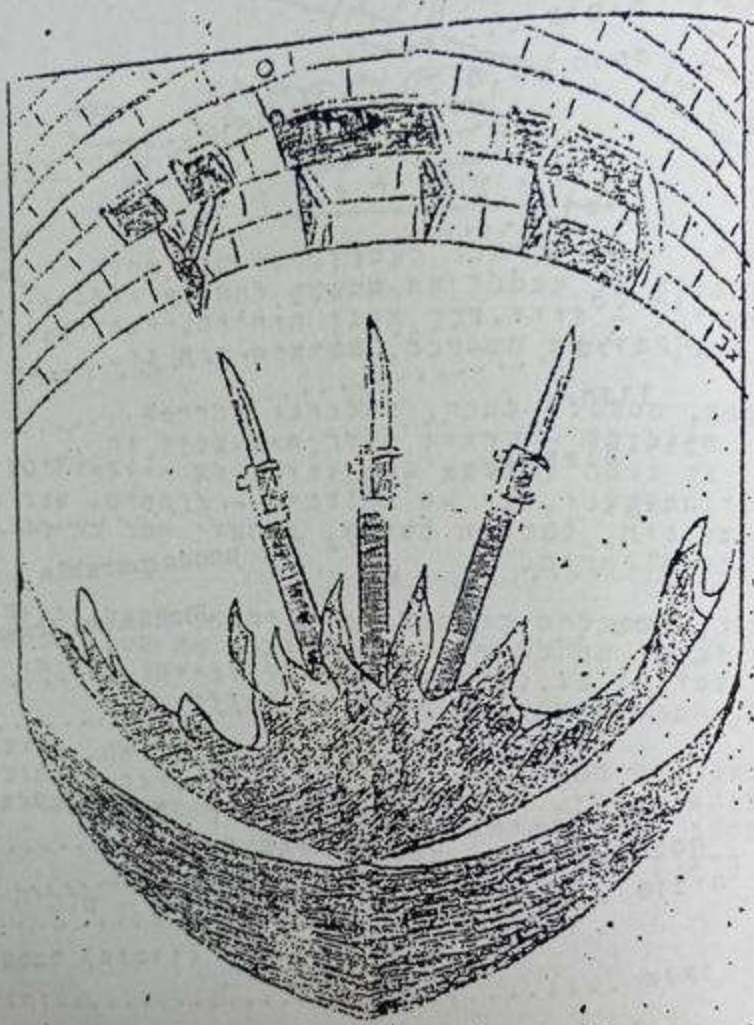

פזמון עלון פלוגת הכוונה-שיר: טוביה הג-עטורים: אב

בא הפכויות סחיה-זאורק

מחנה ווארש
1944

מחנה ווארש
מחנה ווארש
מחנה ווארש

ד' תשרי תש"ו / 20.9.1949

לרון פלוגת המטה. גדרד א' חיל-השרה ירושלים. אדר ב' תש"ח.

הצטק דערין של משה סאמון, שנתנו ו
 מוסה בפי ביקוב'ה, יעלון סאמון האנה, ו
 דוד מ'ה, מ'ה' אל'ה, יעלון סאמון האנה, ו
 ד'ה'ה' אל'ה - סאמון אל'ה - סאמון אל'ה

ראש המטה הכללי של צמח ההגנה לישראל

אשר דרגת: ס"ן ל-42269 סולון 48
דל אשר נפל הלל במלחמת ישראל לתקומתו

באתר מושא המאזן את זכרו

של ס"ן 42269 סולון 48 דל

יחד עם זכרים של שאר גבורי ישראל,
אשר במוותם צוי לעם את החיים עדי-עד

מי יחדו ומבורחתו ועז דוחו ישמשו לכם
מקור נחמה ועידוד ביוזמכם כי רב

Handwritten signature

נהוג שרובי סגן אלוף
ראש מחלקת הסמל בפס"כ

ד תשרי תשי"ו / 20.9.1969

דאָר רשמי
רש"ם

אזכרונות סולון

בג 9/1

ראשון 11.31

TEL AVIV
R No 7635

ירושלים תעמוד כנראה במצור קשה. אין מים כמעט. חשמל נפסק לכמה שעות ביום, אך אני במצב רוח מצוין. כל עניין הקורס והנסיעה לת"א כנראה בטל. מאנשי הפלוגה יצאו למשלטים ונפצעו 4. 2 פיאטים נשלחו לאזורי התקפה. הדוידקה עובדת נפלא, עליה אכתוב אח"כ. הדוידקה היא מרגמה פשוטה וחזקה אשר עיקר אמצאתה הפגז הבנוי ממטען הודף ומטען מרסק. פגז של כ- 40 ק"ג מונף עד 400 מ'. זהו כלי המיוצר כבר כרגע בסדנאות בירושלים. ואילו את הפגזים מסדרים כאן בחמד (חיל מדעי) עבודות חיל זה הן נפלאות. אמצאות למוקשי נעל, פגזים וכו'. השבוע קבלנו למשל פיאט תוצרת הארץ. הכלי בנוי יפה ופגזיו נראים טובים. הפגזים ומרגמה "3 ג"כ עושים רושם טוב ועובדים יפה. זוהי "ג"כ חזית שאין לנו מעריכים אותה כהלכה. אך זוהי חזית חשובה שעשתה נפלאות. התע"ש והחמ"ד הביאו ליצירת הרימונים, המרגמות, הפיאטים, הפגזים וכו'.

שעה 20.55 - יום סוער כמו היום קשה לתאר. בצהרים סוכם שהערב נכבש את שעפט. אחרי שעה נתברר שנווה יעקב מותקפת קשה. הביטול של אמש שהיה לדעתי שוב פעם חסר טעם לחלוטין מתנקם קשה. השיקול לבטול היה אמש שטור משוריין נע כלפי ירושלים מצפון. ברור שהוא מאיים על נווה יעקב ויש הכרח לפנותה, כבוש שעפט יהיה הסדור היחידי לפינוי נווה יעקב. אם נסתבך בטור נוכל תמיד להסתלק לוואדי בכ"ז הוחלט על ביטול.

בשעה 3 נודע כי המטרה תהיה מצודת דוד. הדבר מותנה בכבוש בית-טנוס מצד ימין משה. ישבתי על התכניות והצילומים וזהו אגוז קשה ביותר. הכוונה לצאת עם מכוונות עם תותח לפרוץ משער קטן שמחוץ לחומה ולהתפרץ פנימה. מאחר שאני מכיר את המקום, אהיה אני מפקד המחלקה הפורצת מס' 1. זהו עסק קשה, כי כדי להשתלט על מגדל מס' 1 שדרכו נפרוץ צריך למעשה לכבוש גם את המסגד כי משם עוברת הדרך למגדל. בינתיים הגיעו בגדים משלל המשטרה הבריטית ממגרש הרוסים. הכנו לפיכך ביגוד אישי נוח.

בינתיים אנו מצפים. המצב בעיר העתיקה הולך ומחריף, הולך ומחמיר. והבעיה קשה.

ירושלים תעמוד כנראה במצור קשה. אין מים כמעט. חשמל נפסק לכמה שעות ביום, אך אני במצב רוח מצוין. כל עניין הקורס והנסיעה לת"א כנראה בטל. מאנשי הפלוגה יצאו למשלטים ונפצעו 4. 2 פיאטים נשלחו לאזורי התקפה. הדוידקה עובדת נפלא, עליה אכתוב אח"כ. הדוידקה היא מרגמה פשוטה וחזקה אשר עיקר אמצאתה הפגז הבנוי ממטען הודף ומטען מרסק. פגז של כ- 40 ק"ג מונף עד 400 מ'. זהו כלי המיוצר כבר כרגע בסדנאות בירושלים. ואילו את הפגזים מסדרים כאן בחמד (חיל מדעי) עבודות חיל זה הן נפלאות. אמצאות למוקשי נעל, פגזים וכו'. השבוע קבלנו למשל פיאט תוצרת הארץ. הכלי בנוי יפה ופגזיו נראים טובים. הפגזים ומרגמה "3 ג"כ עושים רושם טוב ועובדים יפה. זוהי "ג"כ חזית שאין אנו מעריכים אותה כהלכה. אך זוהי חזית חשובה שעשתה נפלאות. התע"ש והחמ"ד הביאו ליצירת הרימונים, המרגמות, הפיאטים, הפגזים וכו'.

שעה 20.55 - יום סוער כמו היום קשה לתאר. בצהרים סוכם שהערב נכבש את שעפט. אחרי שעה נתברר שנווה יעקב מותקפת קשה. הביטול של אמש שהיה לדעתי שוב פעם חסר טעם לחלוטין מתנקם קשה. השיקול לבטול היה אמש שטור משוריין נע כלפי ירושלים מצפון. ברור שהוא מאיים על נווה יעקב ויש הכרח לפנותה, כבוש שעפט יהיה הסדור היחידי לפינוי נווה יעקב. אם נסתבך בטור נוכל תמיד להסתלק לוואדי בכ"ז הוחלט על ביטול.

בשעה 3 נודע כי המטרה תהיה מצודת דוד. הדבר מותנה בכבוש בית-טנוס מצד ימין משה. ישבתי על התכניות והצילומים וזהו אגוז קשה ביותר. הכוונה לצאת עם מכוונות עם תותח לפרוץ משער קטן שמחוץ לחומה ולהתפרץ פנימה. מאחר שאני מכיר את המקום, אהיה אני מפקד המחלקה הפורצת מס' 1. זהו עסק קשה, כי כדי להשתלט על מגדל מס' 1 שדרכו נפרוץ צריך למעשה לכבוש גם את המסגד כי משם עוברת הדרך למגדל. בינתיים הגיעו בגדים משלל המשטרה הבריטית ממגרש הרוסים. הכנו לפיכך ביגוד אישי נוח.

בינתיים אנו מצפים. המצב בעיר העתיקה הולך ומחריף, הולך ומחמיר. והבעיה קשה.

11.5.48 - אתמול החל שרות דואר יהודה מירושלים. בול הקק"ל שונה יי
 כתובת "דאר" והפך להיות בול דואר. אוספי בולים ישלמו בוודאי הון
 תועפות עבור בול זה עם חותמת זו, ובינתיים אנו עדים לקטעי היסטוריה.
 בת-שבע סחה לי אמש "יש לי רושם שהולכת ומוקמת מדינה ומדינה מסודרת."
 ואכן כשאנו מתרוממים קצת מעל חסר שביעות הרצון של "הבאלאגן" כפי שאנו
 מכנים את המצב הרי יש להתפעל מהתקדמות התארגנותנו.

ענייני הצבא הולכים ודופקים, השירותים נעשים מסודרים. נשק קיים. רכב
 משוריינים מתפתח. פיקוח ובניה מחוזקים, שדות תעופה בירושלים נבנו
 לקליטת אווירונים קטנים וגדולים. חיל תותחנים מוקם אף הוא. מועצת העם
 ומנהלת העם פועלים את פעולתם. ב-15 למאי תוכרז המדינה רשמית. אשרי
 שזוכים אנו לכך... אמש בטרם הלכתי לבת שבע צלצלה זיוה ובקשה שאבוא
 לבקרה. היום הגיעה נ. מארזה ובקרה אותי. נראה לי שכרגע קיימות לפחות 4
 בחורות המבקשות את קרבותי ואני קשה לי להגדיר את עצמי לגביהן.

16.5.48 - מאז יום אתמול קיימת "מדינת ישראל", עתה אנו השליטים על
 גורלנו ככל עם ועם. התקווה בת שנות האלפיים מתגשמת. מאז יום אתמול אנו
 נתונים להרעשת תותחים קלים. הפגזים מתפוצצים בכל עברי העיר, כנראה
 מבלי להסב נזק רב. בינתיים התרגלנו לדבר, אתה יכול להאזין ליריית
 המטען ההודף, לשריקת הפגז ולנפץ. וההרגל הוא דבר נפלא. אין לחשוש
 -25 פאונדרס" לבקיעת קירות, לכן קל לשבת מצד דרום ולצפף. כבר
 כשהתחיל הפגז הראשון אתמול ידעתי להבחין בו. מאז יום ששי התקדמו
 כוחותינו ותפסו שטחים שהיו באזור הביניים תחת שלטון בריטי. נתפסו מגרש
 הרוסים, מתקני הרדיו ברחוב המלכה מליסנדה, בנין ג'נרלי, אפ"ק והנסיכה
 מרי. האצ"ל תפס את בית החולים האיטלקי ואת בי"ס לשוטרים עם חלקים של
 שיך ג'ראח. בלילה הוצאנו 2 מחלקות עם דוידקה למנזר בקטמון ומשם הם
 הגיעו למקור חיים-ותלפיות, כבשו את מחנה אל-עלמיין וחלקים ממחנה
 אלנבי.

העיר העתיקה מותקפת קשה זה כל היום. כפר עציון והגוש שעמדו בגבורה נגד
 הטור המשוריין של עבר הירדן נכבשו. ההרוגים שלנו רבים אך נלקחו הרבה
 שבויים משלנו. הצלב האדום מטפל בעניין החזרת הנכים והילדים ובעניין
 טפול בשבויים. נפילת הגוש היתה אות לפינוי עטרות. אנשי עטרות נסוגו
 שלשום בלילה ברגל לנווה יעקב. אמש היינו צריכים להתקיף את שעפט ולכבשה
 ע"מ לאפשר את הנסיגה מנווה יעקב ולהחזיק בכפר בקצה הצפוני של החזית
 הירושלמית. המאבק על דרך ת'א נמשך. המשלטים עד דיר איוב בידינו, אך
 כוח האויב התרכז במנזר לטרון. אתמול הודיעו על כבוש קנואב ועתה מדברים
 על כך ששירה משוריינת עם נשק כבד הגיעה לקרית ענבים. מחכים לתותחים
 וטנקים בשירה זו.

אתמול נמסר על כיבוש עכו, א-זיב ובסה. אנו שולטים למעשה על עמק החוף
 ויש לנו מספיק כוחות להפעלה באזורים אחרים. יחד עם צפת שנכבשה על ידנו
 באמצע השבוע החולף מגיעים אנו למספר ניכר של ערים כבושות. אין ספק
 שגלוי הכוח שהוא שגרם לכך שכבר קמו כמה מדינות שהכירו בנו רשמית,
 ואסיפת האו"ם שנועדה להטיל עלינו נאמנות נתפזה מבלי לבטל את החלטת
 החלוקה. אדרבא, ארה"ב כבר הכירה רשמית. הכירו בנו דה פקטו, גואטמלה, שוודיה וכד'
 הולכות בדרך זו של היכרות רשמית. מדינת-היהודים הוקמה סוף, זוהי
 עובדה קיימת. נעמוד עתה בפלישה קשה ממצרים, עבר הירדן וסוריה, אך אני
 משוכנע שנצליח.

בינתיים משיצאו מוסקה ויהויכין עם פלוגותיהם למקור חיים וקטמון שבנו
לתפקיד הדוחה של ליווי יצואן ברזל. עתה נהוג כבר ששיירה יוצאת עם
מכשיר אלחוט וכל זמן צאתה מחכים 2 משוריינים עם אנשים לחוש לעזרה. עד
שהוצא הליווי היו לי סכסוכים רבים עם פקידוני הגדוד שמוכנים היו שאצא
ללא מקלע ובמספר פגום של אנשים. עמדתי בתקף על כך שאקבל מקלעים
ושתוחזר אלי כתי ורק אז יצאתי. מובן שהדבר עורר רוגז במטה הגדוד אך
אני חשבתי כל הזמן על הדאגה שתאכל אותי שמא אתן לאנשי לצאת מופקרים
מכל והעדפתי לוותר על פופולריות. מעשה זה הבשיל בי למעשה את ההכרה
שעלי לעזוב ויהי מה את שטח רקוב זה. חייב אני להיחלץ מכאן, עטתי על
עניין קורס הממיי'ם שבלאו הכי השתוקקתי להשתתף בו. וסדרתי כי אצא אליו.
ידעתי כי התפטרות תידחה, נוסף לכך ידעתי כי זו הדרך היחידה להגיע
לביקור בבית. יוסוף עזב את סגנו המג"ד ועבר לתותחנים. הסיכויים
לעבודה קורדיאלית הם בינתיים בלתי מזהירים לפיכך החלטתי את שהחלטתי.
לרגעים נדמה היה שכדאי להתחרט סוף כל סוף ספק אם אחזור למצב כזה של
מפקד פלוגה ואילו מאידך ראיתי כאן פתח לגוון להשתלמות ולו גם על חשבון
הנוחות שבתפקיד זה של מ"פ. טינתי לפקידונים והסיכוי למשהו יותר טוב,
אם דרך החברים שבמפקדה הארצית או במחוז שנתאהבתי בו - ירושלים העיר,
גרמו להחלטה. היום מתגבר אני בקושי על הפסיכולוגיה של "חיסול" -
ליקוודציה.

קדם כל נלקחה מכונית הקרייזלר. עקב המחסור בבנזין פוטרו מכוניות הטכסי
(הקטנות. ד.א.). ולשרות הושארו מכוניות עם נהגים מגויסים. קבלתי פורד 46
מכונית נוחה אך נופלת לאין שעור מהקרייזלר דה לוכס שהיה לי. מכונית זו
היתה גאוותי ב-4 החדשים האחרונים. המכונית היתה מחליקה בגאון מלכותי
בכל עבר. בימים הטובים הייתי נוסע בה כל ערב הביתה וחוזר עמה כל
בוקר. שמואליק וישראליק הנהגים - שניהם טיפוסים מיוחדים במינם - ידעו
להופיע כצייטנים, כך שגם מי שאינו מחבב שררה היה נהנה מהם ומשרותם
האדיב. נסעתי במכונית לכל פינה ועבר, עשיתי רשם, נסעתי בשלגים
, והואלתי להיות אדיב ולתת ליפטים לאנשים שונים ולבחורת. הייתי נוסע
לבתי קפה ולקולנוע ויודע שהמכונית תחכה לי תמיד במקום מסוים. בכל זה
זכרתי כשנלקחה המכונית. אנצו ואני כשהיינו למעשה שני העובדים היחידים
במטה היינו רוקמים בדמיון את תכניתנו לאחר המלחמה לנסיעה לאיטליה עם
מכונית זו ובינתיים הייתי נהנה לשמוע את שיריו האיטלקים של אנצו. כל
זה חולף ומגביר את הרגשת "החיסול".

אני ממשיך ברשימות אמש. שוב פעם אני בשנלר. שייך גיראח נעזבה. מצב רוחי שונה. אמש שבתי מבתיה. שרכתי דרכי ברגל מביתה ונזכרתי בדרך הארוכה שהייתי עושה לפני שנתיים מרחביה לכרם אברהם מביתה לחדרי עד חצות. הרהרתי רבות בה ואף מחשבותי נעו ממציאותה. היא הזכירה לי חוויות ורמזה ואף לי נדמה כי היא עדיין רוחשת לי משהו עמוק וכנה. אך מסופקני אם אוהב אני אותה. בעוד חושב אני על כך נזדמנה לי הערב בחורה מטיפוס שונה לגמרי. שמה נ. כשם אותה ילדת חמד שנכשלתי בהיותי טירון בענייני אהבים. היא נשואה זה לא מכבר. נזדמנו באולם בקונצרט. היא היתה זו שפתחה ודברה עלי וטענה כי השם "מוסה", מעורר אסוציאציות של בחור גברתן בעל שפם. בכל זאת שוחחה. דיברה על הסוודר היפה שלי שרחל סרגה אותו ושאלה מי סרג לי אותו. עד צאתנו שאלה אותי אם אני עסוק ואח"כ הזמינה אותי לקפה. לקחתיה עם הלל לקפה אלנבי בטכסי. אח"כ שבנו, בדרך הביתה בשנלר התרפקה עלי ועל אף הצגה יפה בנוכחות חבריה נראה לי כי היא נמשכת אלי. אין היא יפה אך יש לה סקסאפיל רב וידועים לה כל סממני הגירוי. כשנפרדנו (בנוכחות עוד כמה זוגות ליד בנין הבנות) אמרה לי "תתקשר אתי מחר בטלפון". בקפה אלנבי פגשתי את בן ציון, אותו מפקד אצ"ל שצררתי עליו לאחר מקרה שוד אחד. מאז נשארנו ידידים. הוא אישר לי כי יפתח סגנו הוא זה שנהרג או יותר נכון מת מפצעים שנפצע בדיר-יסיין. הם מתייהרים במודעות שלקחו חלק בכבוש חיפה ומערפלים את הדברים כך שעלול להתקבל רושם שהם בצעו את הכול, בעוד שברור וידוע כי כוחם בחיפה דל הוא, עוד דל מזה שבירושלים וברור שלא יכלו לעשות דבר. בירושלים נגוזה אגדה אחר שהיינו נוכחים בדיר יסיין. אין להם לא סדר לא משמעת ולא תכנון ותפיסה צבאית. אני שנא אותם על שחצנותם ואיידם. על נצלם כל כישלון שלנו, הנובע מתנאים אובייקטיביים קשים למקור תעמולה להם. על הפיצם שמועות כאילו נטלו חלק בכל ניצחון צבאי שהושג. חיים נכנס לחדר, אני מפסיק. מחר על הפקידונים.

ליל שבת 7.5.48 - אני יושב בחדר הקצינים בבניין הפלוגה. חדר שטרחתי רבות בימים האחרונים לקשטו ולפארו, במנורת שולחן, ארון ותמונות. לבוש בגדי שבת. אמנם איני נכנס כתורן במטה אך מאחר שחיים (סגני) נאלץ ללכת לביתו בגלל אחיו שנפצע ממלא אני את מקומו.

במשך השבוע החולף נכבשה קטמון ועברה לידינו. היה זה הישג גדול. את המנזר כבש הפלמ"ח ואילו את קטמון כבשנו אנו אנשי החי"ש. בין השלל שנפל לידינו - 2 מכוניות בראונינג. תחמושת למעלה מ-250 אלף, ושאר סוגי נשק. כבוש קטמון אפשר את החלפת הכוח במקור חיים ובזה נעוץ ההישג הגדול. הישג יותר גדול היא המכה שהכינו באויב. המנזר וסביבתו היו מבוצרים עמדות העיראקים נראו מאורגנות יפה ובכ"ז לא עמדו בפני אנשינו.

קטמון כשכונה העשירה פתחה אופקים לביזה, ובפני פיתוי זה סחפו כולם טוראים ומפקדים כאחד. כשבאתי למנזר עוד נראו גוויות הרוגים פה ושם. במשך יומיים חיתתי את אשר התרחש באלחוט. המרגמות שלי עשו את שלהן, במנזר מצאתי את עקבות פגיעותיהן המדויקות להפליא. בקטמון עצמה פרצו החברה לבתים ועטו על מכשירי רדיו, כלים הדורים וכיו"ב. קשה לשער איזה עושר רב נמצא בכל הבתים המרובים הללו. תאוות הרכוש הקיפה את כולם. בכל בית חיטטו חיפשו ומצאו מי פרודוקטים, בשטח זה אין גבול בולמוס זה תקף גם אותי וכמעט ולא יכולתי לחזור בי. בשטח זה אין גבול למעשי האדם. לראשונה לקחתי מטאטא לצרכי טאטוא המשרד אח"כ לקחתי כמה חפצים שימושיים. תאוות האגירה כמעט שהעבירה אותי מדעתי למעשי הונאה. בעוד מועד השתלטתי על עצמי וכבלתי את יצרי. טוב שידעתי בזמן להתגבר על מצב זה שרבים שלמים וגם טובים נשתבכו בו. אני נכשלתי אך במועד ידעתי להיחלץ. הגדוד, סגנו כולם נכשלו בעניין. והאנושי לפיכך אפשר להבין מה משמעות אכן כאן מתחיל המדרון המוסרי והאנושי ערכי המוסר והאנושות. התורה האומרת כי במלחמה מטשטשים ערכי המוסר והאנושות.

הגרועים שבוותיקים עולים הם כמה מונים על הטירונים הרגילים. הללו היו בעיקרו של דבר אנשי אידיאל בין אם היו פרועים ובלתי ממושמעים קצת, אך העובדה שבעת שלום כבר נתנו מזמנם לשרות תוכיח טיבם. כיום האווירה היא שאנשים מחפשים עידוד ונחמה בעבר ולו גם הקרוב - בחברים שנהרגו, תמיד מספרים בשבחם ומעלותיהם. העבר מלפני 3 שבועות על קשיי החיים והמאמץ נמחה, יש כבר כעין אידיאליזציה של העבר. הן כך יהיה עם כל פרשת הימים. למרות איי חסר הסדר והמהומה בסופה תראה הפרשה בצורה רומנטית מלאת הוד. כלום היו תנועות שחרור ומלחמות עצמאות אחרות חסרות אלמנטים אלה של מאבק אמביציות אישי, תכנות, ספרות בעלי ההון, תנודות במורל הצבור, אופוזיציה וכו'. ואילו ההיסטוריה צרה הכול אחרת, ואת הלוחמים ציינה כגיבורים. האמנם גיבורים אנחנו? ספק איזה יצר חובה פועל אוטומטית לגביך וכנראה פועל- על אף כל גלויי ההשתמטות - בלב כל אחד. ואתה תמה בהגיעך למסקנה כי אותו חיל מחוצף ירוק שזה יומיים אתה מתחבט בעניין הטפת מוסר לו ומאסר - שאותו חיל הרי הוא גיבור מבחינת ההיסטוריה, איש שזנח והקריב מי פחות ומי יותר מכמנים וערכים מרובים...

עקב המשבר באה לעיר בריגדת פלמ"ח - הראל. עמה באו אנשים, ציוד ונשק, וכן מפקדים, ביניהם יצחק שדה. הגדודים החלו בעבודה בקנה מידה גדול. בעקבות כבוש קלוניה ובית סוריק, פעלו יחידות אלה נגד שעפט ובית איכסא וכן נבי סמואל. כאן היה פנצ'ר, נהרג מ"פ ומ"מ וליד מחנה הצבא שליד בידו נפגעו 3 משוריינים ונהרגו עוד 15 חברים. היום מסר לי יוסי קירז'נר, שרק עתה נודע לי כי הוא מחיל המצב שבקסטל כי גם ציון הסייר מנחלת נהרג שם. אמש התקיפו הבחורים את שיך ג'ראח וכבשוה. היום הופסקה התחבורה הערבית מן הצפון. אנשינו מחזיקים בכמה בתים, השאר עזוב. נראה מה יהיה מחר בעניין זה. יש צורך לפלס דרך גם למקור חיים המנותקת זה כמה ימים. הבחורים שלי השתתפו בשני המקרים כרגמים. התברר לי כי כמה מהראשונים (בני ראשון-לציון. ד.א.) נמצאים בסביבה בקרית ענבים וכו'.

המושבה כנראה ריקה לגמרי. שמעתי פרטים רבים על פעולת "נחשון" שבעקבותיה נפתחה הדרך לשיירות לירושלים. בכ"ז מאז יום שלישי תקועה כאן שיירה וטרם חזרה.

כל הידיעות אלה הן כאין וכאפס לעומת מה שארע בחיפה. טבריה כידוע פונתה עוד קדם לגמרי מערבים עקב פעולות רציניות שלנו. דבר דומה ארע בחיפה. משפינה הצבא כמה עמדות ניסו הערבים לתופסן. התחילה אופוזיציה של יחידותנו שבעקבותיה נכבשה כל העיר הערבית. אלפי פליטים בורחים מן העיר בים. הכפרים בסביבה נכבשו אף הם. הרושם בעולם הוא גדול ביותר ומשפיע בוודאי בעקיפין על הדיונים בלייק סכסס. "היהודים כובשים את מדינתם" זו ההרגשה.

השעה מאוחרת, ויש הרבה לכתוב על הפורשים, וטינתי על רברבנותם ועל מודעות אבל שמחן נראה לי כי כמה ממפקדיהם שפעלתי נגדם והתיידדתי עמם נהרגו, וצר היה לי על אף שנאתי הגדולה להם. על בתיה ויחסי הבלתי מוגדר אליה - יחס מלא עניין והערכה. וכן על הטלפונים של בת שבע. על ה"פקידונים" כפי שאני קורא להם, במפקדת המחנה ומטה הגדוד. על טיפוסים, פרצופים ועניינים. אך על זאת מחר.

25.4 - מועדון קציני הפלוגה-שנלר. פעמון שנלר מצלצל שתיים - עשרה. הקיר מתרעד להדף קול נפץ רחוק. שוב ערב שאתה שטוף סנטימנטליות. מן הירח? מגעגועים וזיכרונות או עקב הנערה שהלכת עמה הערב. שלשום היה ליל הסדר. הייתי רחוק מן הבית. נתפניתי לשוב למוסד (הכוונה לקורס לדיפלומטים, בבית הכרם, שם למד ושהה יחד עם עוד 24 איש, בניהולו של וולטר איתן.) להתרחץ ולהחליף בגדים רק אחרי משא ומתן עם מטה הגדוד בקשר לתעסוקת הפלוגה. (ידעתי כי רק 2 מרגמות לרשותי ושום מכונה ולפיכך יכולתי לצמצם כוחות כדי לאפשר חופש.) איני יודע אם משום הגעגועים ואם משום הדכדוך הייתי מאוכזב מן ה"סדר". יתכן והייתי עייף, האכל היה כמובן מצוין כפי שהוא עפ"י במוסד. נרדמתי מוקדם וקמתי מוקדם. נהניתי עדיין מספור או שנים של דאמון ראניון ושבתי לעבודה. במשך היום עבודה שגרתית. השבוע קבלתי לעזרה את חיים. מיניתי לו לסמ"פ והעניינים מתפתחים יפה. הוא שב מקורס ממי"ם, היה אפסנאי בפעולת "נחשון" ושב אלי מלא מרץ. הוא בא בשעה שהייתי טרוד לגמרי מה"בלאגאן" שנשאר עם שובי מפגרת 5 הימים. מובן שהערבוביה היתה גדולה, בכ"ז החזרנו סדר ומשטר. הקמנו לוח קרבי חדש ומקושט והפחנו מרץ חדש באנשים. שמואל ק. נתמנה זמנית כר.ס.פ.

המורל ביחידות החי"ש גרוע ביותר. במרבית הפלוגות היו מקרים רבים של עריקות וסירוב לצאת לפעולות. אצלנו לשמחתי כמעט ולא קרו מקרים כאלה. סוכ"ס אנשי הם מהוותיקים ואינם יודעים סדר מה הוא אך מקרי עריקה לפני פעולה וסרוב לצאת כמעט ולא ארעו. מצב ביש זה השתפר ביהירות לפיכך באה אצלנו פעולת הבראה. בעקבותיה הועברו המון משתמטים ומתחילים לחייל בכ"ז הורכבו בקושי 2 מחלקות קרביות אצל פלוגה א'. הממ"ז קיים פגישה עם מפקדי הפלוגות על נושא זה. היו שיגבבו שם קש אך נשמעו גם כמה דברי טעם. בסופו של דבר אין מפקד הפלוגה יכול שלא להיות גם מחנך ופסיכולוג ואין באפשרותו להיות שומר דיסטנס והרחק אדיש לכל הבלתי פורמלי. השיחה כגורם מדרבן עשתה את שלה - אני שבתי עם זריקת מרץ. ואילו מבחינת סכום לא נעשה דבר. הבעתי את דעתי - זו לא נעמה לדוד ולקצין המבצעים - כי העובדה שנכשלנו במקרים רבים ואנשינו הופקרו גרמה לפחד האישי שהוא מקור ההשתמטות והסירוב לצאת. הפלמ"ח אינו יוצא כיום בפחות ממחלקה לשטח ופעולה רצינית הוא מבצע בפלוגות. במצב זה החיל מתעודד מעצם מציאות רבים מחבריו. המ"כ סומך נפשית על המ"מ זה על המ"פ וזה שוב על 128 אנשיו. אצלנו יצאנו למארבי יום למקוש עמוק בעורף האויב ביחידה שלא עלתה על כתה בשום אופן. לא נתפסו משלטים, לא ניתן לך כוח אש(אנשים וכלי נשק). הכול נבנה על אמונה בהעזה ובנס של הצלחה ומאז נפילת נועם וחבריו חדרה רוח הפחד והדפיטיזם לשורות. גדל הפחד לצאת מחוץ למרחבים, פחד ריחף בכל בגלל החשש משיירות ויציאות. מובן שהיו יחידות שנהרסו מן השיירות הן בהרוגים, פצועים וחוששים. אצלי בפלוגה המצב טוב כי לקורסים המקצועיים נשלחו תמיד אנשי הארגון הותיקים מכל הפלוגות ולא הסיירוניים.

1.4.48 ראשון באפריל ללא ניסיונות להלצות ומהתלות, כנראה השפעת המצב. מאז יום שני אני עסוק עד למעלה ראש - חבלי קליטה של פלוגתי בשנלר. יש צורך לנקות סחי ולכלוך של דורות לבנות אגפים מתאימים לחיים תקינים. אולם מה שקשה מכל להפוך פלוגת פרטיזנים לצבא על כל ה-Bullshets שלו. בחורי שהם ותיקים בארגון, שלכל אחד מהם עבר של כמה פעולות ומבצעים, קשה להם להסתגל לדרישות הביצוע של מטה הגדוד - דום בפני כל מפקד, מפקדים גלות וכד'. מסביב לפרשה זו יש כמובן התמרמרות ורטינה מכאן וניסיון תקיפות מכאן - אני שרגיל לחיי חברותא משתדל להזעים פנים ולהיות רציני ככל האפשר בתובעי תביעות אלה. היום יצא מוסקה למבצע נגד אצ"ל. בערב נפגשתי בבית הקפה בבן-ציון מפקד האצ"ל שפעלתי נגדו. כמה פעמים נפגשנו וגילינו יחסי ידידות. היום שוב ישבנו והתווכחנו. הוא דווקא בחור סימפטי אם כי עיקש ועיוור כמו מרבית אנשי ארגונו. מרט שוחח באותו זמן עם מפקד הלח"י שהוא מרבה להיפגש עמו. הפגישות מביאות למגע אישי אך מסופקני אם יקרבו את הדרך לאחוד שנראה לי כנמנע. אצ"ל אינו עומד כיום במערכה והוא בשבילי לפעמים כסיוט מבהיל לתקופה שאחר הניצחון.

אני פורש מפוליטיקה. בחדר למטה מקשיבים זה שעות לשידורים ממועצת הביטחון אני ממעט להתעניין. יהי אשר יהי, ההכרעה תהיה במלחמה לפיכך "היכון למלחמה למען השלום." יתכן וזה אורח מחשבה טבעי לגבי גישתי לחיים, אך האין בזה מצרות האופקים של החיל הרגיל?... נדמה לי שלמרות כל מאמצי לקרוא משהו הגון אני נסחף למסלול זה של צמצום אופקים.

3.4.48 נחום שושני - נחשון - נעדר מאז ליל שלשום עת יצא למכה נגדית מסובא. כנראה נחשב הוא כהרוג כי פעולת ליל אמש נקראה בשם "נחשון" כינוי גיבורים נופלים בלבד. אמש תפסה פלוגת פלמ"ח את הכפר קסטל והפטמה השולטת על הדרך. אנשי פלוגה א' עם יעקב ס. מחזיקים כרגע בכפר. - זהו, "הכבוש" הראשון של כפרים בארץ. מה יהיה ההמשך קשה לדעת. כאן נכנס לתמונה הגורם השלישי, הצבא והשלטונות שהם ניטרליים כביכול אך מסגירים את נשק שיירת עציון לערבים ומטילים עוצר על סביבות בנימינה כשש נעשה דבר דומה לערבים. עוזי והחברה פינו את המקום לפלוגה א'. זוהי פלוגת טירונים שיצאה זה עתה מהאמונים ונטלה לפיכך מפלוגחי את תפקיד הרזרבה הגדודית מהיותה פלוגת טירונות הצליח מוסקה להשליט שם משמעת פרוסית-דבר שאצלי אינו רצוי ואינו אפשרי מאחר שאנשי וותיקים ובעלי הכרה ברובם.

נחום היה בחור חמד. רק השבוע הוצאתי תמונות שצולמנו בהן יחד. ביום הראשון בתחתית הנסיכה מרי יצא נחום עם חברה למרכז מסחרי "השוויץ" שלו היה אז גדול וכשחזר בקשתי ממנו שישאיר לי אקדח וסרב קצת למעלה נאסר ע"י הצבא בעוון נשיאת אקדח וישב על כך במאסר חדש וחצי כשיצא צורך לפלוגתי כסגן מפקד פלוגה. עבדנו יפה יחד אך אח"כ הועבר נחום לפקוד על פלוגה תל-אביבית במלחמות של הר-טוב, יצא משם לרחביה ובית הכרם ועבר אחר שנית למערב לארזה, סובא ונחלת יצחק. כשמרחב זה עבר לרשות גדוד מכמש קטן המגע בייננו אך נפגשנו תכופות לפעמים בגלל תכנונים עקב הבחורים שלי שלוו את החצץ לסובא.

יום לפני הפעולה שלו בא בריצה אלי ובקש שאתן לו נשק לצרכי הגנה על סובא שהותקפה אז. הוא היה אז מאד נרגש ונרעש ולצערי השבתי את פניו ריקם מחטר נשק כזה. לא ידעתי אז שיתכן וזו הפעם האחרונה שאני רואה אותו. נחום ונועם היו שניהם מאנשי הגדוד שעברו לחי"ש... והם היו 2 מפקדי הפלוגות הראשונים שהלכו... בפנקס ששימש לו כיומן, ויש להניח שרצה (כאן הושארו מספר דפים ריקים, להשלים קטעים שלא הספיק לכתוב)

20.3.48 שוב שבת. בעצם יש מצב הכן לרגל שיירה עצומה היוצאת לכפר עציון. לפיכך מחלקה אחת שלי חונה על נשקה בבסיסים ואילו אני סרוח על מסתי. לרגעים אני גוער בעצמי על לוכסוס זה. אך בעצם כל המחלקה הזאת זכתה לחופש השבוע. חלקם עם שובם מעטרות בטרם נכנסו לבסיס החדש Olive tree וחלקם באמצע השבוע. בכ"ז קשה לי להתרגל לעובדה שבזמן שאנשי נכונים אני כאן אף כי חופשתי מוצדקת. קבעתי לפיכך שבאם תופעל המחלקה יקראו לי. אמש היתה מסיבה ראשונה של כל הפלוגה. מאז שבה המחלקה מעטרות היא מרוכזת בעיר כך שמרבית הפלוגה בעיר חוץ מחוליות של מכונאים ורגמים בה-טוב, באוניברסיטה ותלפיות וחוף מפצועים. המסיבה היתה נאה למדי ונערכה לרגל יציאת עיתון הפלוגה. העיתון אף הוא נאה, ובתור חלוץ עיתוני החי"ש בירושלים יש לשבח. הוא כולו עבודת החניכים ולא עלה להם אף פרוטה. במסיבה אמרתי כמה מלים. הקדים ופתח עזרא ובהזמין אותי לנאום הפתיחה הרגשתי שהוא ואנשי אוהבים אותי ואכן הם מחאו כף בהתלהבות כשעליתי לדוכן. דברי היו קצרים ומלהיבים. ושכני שאול המשמש כיום כקצין הטרינספורט הגדודי אמר לי שהנאום היה יפה ומתאים לקצין צעיר המפקד על פלוגה. יעקב ו. שב מקורס מכוונות והוא הצטיין שם ביותר. 2 חברים מן הפלוגה נפצעו השבוע בשייך ג'ראח הקלע חדר את השריון ואת כובע הפלדה ופגע בראשם. אין מצבם מסוכן ביותר.

ביום רביעי בערב הוזעקו אנשי להחזיר גזל שנלקח ע"י אנשי אצ"ל, נקלעתי למערכה וניהלתי אותה. היתה זו בעיקרה מלחמה פסיכולוגית כי לשני הצדדים אסור היה לפתוח באש. אני מנעתי מהם להביא תגבורת מאחר שגיליתי תקיפות ואיימתי לפתוח באש. יחסי עם מפקדיהם היו טובים ביותר. מאחר שהיינו מעטים הובאה מחלקה של גדוד "מכמש". מפקד במחלקה שלהם לא גילה נכונות מרובה לעניין, נערך משאל בקרב אנשיו ומובן שכלם נתלו בדבריו וסרבו לצאת. רק אח"כ בא מפקד הפלוגה ולאחר שצעק עליהם יצאו עמי, הנסנו אותם ובטרם אפרוץ הולכתי מו"מ אחרון. כשנכנסתי לבניין ראיתי שם רק חלק מן הגזל והוסכם בינינו להחזיר זאת. הבחורים של מכמש יצאו למחרת לשיירה להר-טוב, 8 מהם נהרגו בדרך.

בתחילת השבוע ירד שלג נהדר. במוצאי שבת הייתי אצל בתיה ואח"כ הלכנו עם אביב לקולנוע. אביב מהלך כיום עמה ואני כמעט וכל רגשות הקנאה שלי גברו כלפיו. מוזר הוא שדווקא ידידי הטוב ביותר יעורר בי רגשות כאלה. ביומיים הראשונים של השבוע שוחחתי עמו ארוכות מאחר שישנתי אצלו 2 לילות וערב אחד ישבנו יחד בקפה עד שעה מאוחרת. אני נהנה בחברתי יותר מאשר בחברת כל בחור אחר. שנינו מגלגלים שיחה רצינית וחריפה ונהנים אחד מן השני. בשבוע האחרון סיכמנו את השקפתנו איש על זולתו. הוא בחר שנון ששאב תורתו מקריאת רומנים, בעל זיכרון חד והליכות נעימות. אני יותר רציני ופחות ציני ממנו אך משיב לו מנה אחת אפיים בשעת הצורך. בעניין בתיה הייתי אתו יום אחד ביחס של מתיחות ויריבות נסתרת. במשך השבוע עד העבודה נשכח גם זה.

23.2 ארע לי היום מקרה מעניין. חומי שצריך היה לצאת לקורס מכים הוא בן יחיד וצריך לפיכך לעבור לגיוס חלקי. הוא העלים את הדבר ועל אף ההוראה כמעט ושלחתי לקורס. היום באה אמו ודרשה במפגיע שלא אשלחו לקורס. צר היה לי על הבחור שבוודאי היה מצליח כמ"כ צעיר, אלא שעלול הייתי לחטוף משפט רציני ביותר אילו נודע הדבר לאמיתו. ולאחר התערבות האם בוודאי שהדבר היה נודע. חומי איים בפני כי יברח מן הבית ויתגייס לחי"ש או לפלמ"ח במקום שמחוף לירושלים. התריתי בו לבל יעשה זאת בטרם לתקבל הפקודה להעבירו.

ביקרתי שוב את החברים הפצועים בהדסה. נכרות תנודות. אחדים שבפעם האחרונה נראו רע ביותר היו הפעם עליזים וחזקים ולהיפך.

24.2

השיירה לעטרות הותקפה. 4 מאנשי הפלוגה נהרגו, 5 נפצעו. השיירה שנסעה לאוניברסיטה נשלחה לעטרות. ניסיתי לערער על הדבר אך הפקודות היו חותכות. אתמול דובר על מחסום, חשתי אך האמנתי כי ההוראה באה על סמך אינפורמציה. מן התצפית ראו הבחורים איך המשוריין פורץ מחסום ואח"כ עולה על מוקש ועומד. מתברר שהמכונית נתקלקלה ועמדה כ-300 מטר לפני שעפט. המכונית השנייה משום מה לא ניסתה לגרור חזרה את המכונית המקולקלת, ופרצה לכפר שם נתקלה כנראה במחסום שני ולאחר אש מן הגגות נהרגו כל אנשיה. אני עמדתי על מגדל תנובה חדל אונים ותוך אזלת יד ראיתי איך שוב תגבורת אינה יוצאת מחסר משוריינים... בין ההרוגים: דוד- מ"כ צלפים, יוסף שלזינגר- חובש שהפליא לעבוד תוך הפעולה בואדי ג'וז. יעקב פרידמן- רגם שכמעט לא הכרתיו אישית. יעקב צמח- אחד הצעירים שבחבלנים. הדבר עשה רושם כבד על חברי הפלוגה. ההרוגים הקודמים נהרגו ביחידות ולא היו מוכרים ביותר. הפצועים ברובם אינם פצועים קשה. אחד נפצע בשעה שניסה לזרוק רימון ונפגע בידו. מחשש שמא יהרגו החברים לא פתח את ידו עד שנתרסקה.

29.3 - פרשת השיירה לכפר עציון נסתיימה אמש. ביום ששי בערב החלה התכונה לשיירה, כזכור היה הדבר צריך להתקיים שבוע קודם אך נדחה ברגע האחרון. גם הפעם נדרשתי להכין 2 חוליות של מכונאים. היו להם 2 בראונינגים נהדרים. בערב הובלתי אותם אל מפקדי הליווי - פלמחניקים. הכוח שיצא היה עצום כלל כ-50 כלי רכב, 18 ברנים, 6 מכוניות ירי. לכפר עציון הגיעה השיירה בשלום. הפריקה נסתיימה בין רגע אך בדרך חזרה ליד ברכות שלמה נתקלה השיירה במחסום עצום בגודלו לעומק. שם התקלקל המשוריין פורץ המחסומים וגלגליו נשברו והחל קרב שנמשך 30 שעות בין החברה שהתבצרו בבניין מסוים ובין אלפי ערבים. לעזרת הגימאעה באו אווירונים שלנו, שזרקו גם פגזים. נדפקו הרבה ערבים וגם לנו היו 14 אבידות. כמה משוריינים במאסף השיירה הצליחו לחזור לכפר עציון.

הקרב ריתק את כל הישוב ולא רק אותי שדאגתי לחברי-הקרובים ולאנשי ברדיו הקשיבו רבים לשידורי האלחוט שבין השיירה והמטה. בסופו של דבר התערב הצבא והביא את החברה לירושלים.

בעיר הכנו אנו את הרזרבה. קבלנו נשק נוסף. אחר הצהריים וביום ראשון הפעלנו מרגמות "3". במוצאי שבת התחלתי משעה 3 בלילה לעבוד על ביצוע פעולה נגד שיירה של קאוקג'יי לבסוף בוטל הדבר. אך אני קרעתי שמיים וארץ במאמצי להשיג מכוונה ולרכז את המרגמה.

טעמתי גם טעם אהבה מלחמתית... את ב. סימפסטי עוד בהר בימים שלפני ואדי ג'וז. ראיתי לראשונה עם יעקב בערב פתיחת מנורה. מאז פגשתי בהדסה והתרשמתי ממנה ותו לא. בשבת באו אלי ג'דעון ואנצו והיא היתה עמם. כל אחר הצהריים עסוק הייתי בירושלים של יציאה לעזרה. הצלחתי להסתדר לצאת בערב עמה לקולנוע. כרגיל כרתי זרועי סביבה והיא לא התמהמהה ולהפתעתי החלה מלטפת וצובטת את ידי ואצבעותי. נרגשתי כי לפי מגע ידי חשתי שהיא אוהבת אותי. כשרק יצאנו מהקולנוע הלכנו יחד ולפתע הטיתי פני אליה והתנשקנו. למחרת לא היתה שיירה, ושוב רוויתי אהבה אותו לילה. עתה כבר שבה להדסה. האמנם אוהב אני- זוהי שוב שאלה.

משה כהן ויצחק מזרחי שהוצאה נגדם פקודת מאסר בגלל מספר האשמות ומנעו את מאסרם בשעתו. נאסרו אך באותו לילה שברו את הדלת ובערו ממנה מדורה יפה. עתה משוטטים הם ברחוב ומאימים כי הם מצטרפים לאצ"ל. בעצם הרהרתי שיתכן וחבל לאבד חיילים בגלל ענייני משמעת, הרי כולנו מצווים להילחם. אך כעבור רגע חשבתי על גורל צבאנו וסיכויי הניצחון במצב כזה, והרהרתי כי מוטב הניצחון האיטי והקשה עם כוח צבא מלוכד ומאורגן מאשר ניצחון קצת יותר מהיר ע"י צבא מופקר. בל נשכח אף רגע כי אין אנו במערכה בלבד אלא בתהליך יצירת צבא... בעקבות המשפט ושיחות הרהרתי הרבה על צביון צבאנו ועל צביון המפקד קראתי אמש על כך ב"אשמורת" וב"בטרם". אכן נכון טרם נתנסינו בכגון זה ואין ספק כי עלינו לבחור את הדרך הממוצעת בין משמעת פרוסית וצבא פרטיזני. אין הצבא הבריטי יכול לשמש מתכונת למופת בעניין זה. חזרתי וזכרתי קטעים מתוך "אנשי פנפילוב" על המפקד הקשוח והסנטימנטליות. לש. אמרתי כי אני גאה ביותר על אשר תמרוריו באותו לילה לא מנעו ממני לשפוט אותו כדין. כשבאתי בתלונה על מרכז הש"י שחקר את אחד מאנשי ללא רשותי, שוב טענתי כי מצווה עלי לנזוף באשם גם אם הוא חברי וידידי. וכן עשיתי, הגשתי תלונה חריפה בעניין זה. מפקד חייב לדעת להתגבר על הסנטימנטליות, ולחשוב רק על המטרה התכליתית ולדעת כמובן למזג בשאיפתו להשיג את תכליתו מן ההומניות והחברותיות אך אף פעם לא על חשבון היעילות של מנגנונו. אני עושה כיום מאמצים כדי שאוכל להפעיל את הרזרבה יפה.

* * *

בעיה מעניינת היא בעית החברה בארגון. בעבר דובר על שוויון גמור של הבחורה בארגון. עם הזמן נתברר כי אין לראות את הבחורה כבעלת יכולת שי ויון פעולה של הבחור. בפלוגתי יש רק כמה בנות, אני מתלבט קשה בקשר לניצולן. לפני שבועיים באה אלי בחורה הלומדת בבית ספר לאחיות ובקשה שבזמן חופשתה אתן לה עבודה. שלחתיה לשיירות היוצאות לעטרות והדסה. היא עובדת יפה ובשקט וכשכובע הפלדה לראשה היא ממש מאושרת. עצם נוכחותה משפיע לטובה על הבחורים, והם מקפידים יותר על אפן דיבורם. אמנם קיים אסור על הוצאת בחורות לשיירות אך מכיוון שהפקודה לא הגיעה אלי רשמית הרי שטרם התחלתי להקפיד בדבר. דנים כעת בדבר הקמת חיל של בנות שבאמצעותו תשלחנה בחורות לעבודה בתחומים שונים. אמש שוחחתי עם בטלפון עם בתיה וקבעתי עמה פגישה היום בערב.

אני מרבה בזמני הפנוי לחשוב על נושאים מלחמתיים, איך לכבוש את צפון עטרות ולהשתלט על המשלטים החולשים על שדה התעופה, כך שנוכל לנתק את ירושלים מצפונה העברי ולהבטיח את תחבורתנו. איך לכבוש את ביה"ס לשוטרים בשייך ג'ראח וכו'. המוח מרבה לעבוד בכוונים אלה.

היום יצא סו"ס עיתון הפלוגה. זוהי מלאכה כמעט ללא השתתפותי, הרמה בינונית אך נכרת מגמה לשפור ותיקון. יש פתיחה שלי, רשימות שונות וכמה עיטורים.

12.2.48 - (כנראה שהתאריך צריך להיות 12.3, ביומן מופיע התאריך הזה)

שבת. (במוסד)

שוב הרהרתי בנועם ובמוות. רשימה של אורי קיסרי "בהארץ" בה מצוטטים קטעי מכתבים של נועם החזירו אותי למחשבה עליו. היינו רעים זה שנים אך מאז המלחמה הוא נגלה לי באור אחר. לא תמיד הערכתיו, היו מקרים רבים שראיתי שאין הוא שולט יפה על העניינים. אך כל אדם חדש מתקשה בבצוע תפקידו. אך כיום מתברר כי גם ברוחו והכרתו היה נועם בחור נפלא. שנינו פתחנו את המלחמה בבניין שברחוב הנסיכה מרי. המשכנו אותה במטה בתנובה ואז נסע נועם לכפר עציון. כשחזר עבדנו יחד. זכורני עם סיום קורס האמונים, סחתי לו כי פלוגתי מאושרת כי אף אחד לא נפל מתוכה, כעבור כמה ינים נפל שמואליק גן ואח"כ ה-16.

שוב מתנהל המאבק שבלב ובמחשבה על סיכויי המוות. מוזר, מאבק זה מתפתח רק בעתות הפנאי, בשעה שאני קופץ למשורייך בין אם זה בשעת חצות לתגבורת ביום או יוצא לפעולה כמעט ואיני יודע פחד. ואילו בשעות הפנאי מתחילות המחשבות לנקר במוח. אני משוכנע שכל אחד מן הנופלים לא חשב שייפול, ומה הערובה שביטחוני שלא אמות במלחמה זו יקום ויהיה. אני מיחס חשיבות, ומתחיל להאמין קצת באמונות טפלות. יתכן שזהו תהליך טבעי אם כי מוזר לגבי אדם מפותח. אך אני חייב לציין כי מחשבות המוות חולפות בקצרה ונעלמות בתהום הנשייה. בעצם איני חושש מן המוות, אך מסרב אני לדבר על נושא זה. השלמה עם חסר הפחד שבמוות היא פתח להתמוטטות הנפשית. אדם חייב לפחד כדי שידע לכלכל מעשיו וללחום יפה... האומר כי אינו מפחד נראה לי כמכזב.

ש. קבל הקלה בדין ולאחר כך התראינו. היתה בייננו שוב פעם שיחה רצינית. הנושא שוב הארגון הרומנטי המפנה מקום לצבא על כל הרע שבמנהגיו. נתתי לו מנה הגונה על אשר אחר ניסיון עריקה עדיין מיתמם ובא להקריא לפני קטעים מיומנו על המכה הנפשית שהיתה לו להיות בבית סהר של ההגנה.

הפיצוץ בסוכנות לא השאיר עלי רושם מיוחד. כבר התרגלתי לכל זאת. צר היה לי על המכה שנחלה הפרסטיגיה שלנו. צר היה לי על לייב יפה הזקן שקבלני כה יפה בימים שביקרתי בקרן היסוד. שמחתי על אשר הוצאתי את אנשי מן המקום 4 ימים קודם לכן. ועתה ברור שלו היו נשארים בסוכנות הרי חלק להם שיוצאים הם אל המוות, נוסף על מועקת המצפון שהיתה נשארת לשנים גדול מהם היה נפגע ממש אחד מהבחורים. המקרה הוכיח שוב כי אין הבדל בין ולדורות בלבי ובלב כל אחד מהבחורים. המשרדים יהיו למפלט להם אינם אלא חזית ובין עורף, וכי החושבים כי המשרדים יהיו למפלט להם אינם אלא טועים. לצערי היה שוב תוהו ובהו על אף ניצני ההתארגנות והסדר שנתגלו. המנגנון שלנו לא היה מוכן, במטה הגדוד יצאו כמעט כולם למקום האסון ולא היה אדם שאפשר היה לקבל ממנו הוראות. אני לעומת זאת דאגתי אותה שעה כי במטה יישארו לפחות 2 אנשי צבא למען נוכל להפעיל יפה כוחותינו.

8.3.48

לנוחיות הכתיבה בשעה שאנו בנסיעה או בכפר ממשיך אני ברשימותי בתוך פנקס. אתמול בגשם שוטף התקיימה לוויית החברים. ברגע האחרון נצטרפו ללווייה 2 משוריינים חמושים על נשקם - כולל ברן מוצב לתפארת. אחר כך צעדה מחלקה בראשה משמר חמוש, ואח"כ משאית עם גוויות. הטכס בבית הקברות היה תוך גשם שוטף. לאחר שנסתם הגולל על 16 קברים נורו יריות האשכבה. אני כיסיתי את קברם של קוטי ונועם, השניים שכל מודע וקרוב לא יכול לבוא לקבורתם זו.

בלילה סידרתי את הדרוש לקראת היציאה של המחלקה מהסוכנות לעטרות. מחלקה זו נפגעה ביותר מן השרות הממושך בסוכנות בשמירה, ללא יכולת מפקד, שיחות, אימונים וכו' נדאג כי היוצאים יצוידו היטב. ובבקר בטרם אצא אתם עודדתי אותם במילות עידוד.

אמש הייתי עד לאפיזודה קשה ביותר. ש.ש. הוא סטודנט בעבר פרטיזן - אם כי לי נראה שלמעשיות גבורתו אין שחר ובעצם לא היה מעולם חיל ממש. בחור זה הרגיש עצמו כיחסן מחד ומורא עצום אפף אותו מאידך. הוא בא ובקש לא לצאת לעטרות וביסס זאת על טענות שונות שהפרכתי על נקלה. הוא קם אז במין רשלנות מעושה ואמר שיערוק. כך גם אמר לי בערב. בחצות כשלא בא שלחתי את המשטרה הגדודית לקחתו. בשעה 03.00 לערך נתעוררתי. עם בוא השוטרים מצאתי אותם גוררים את הבחור כשהוא שוכב על הארץ מיבב. לרגע היה זה עבורי מראה מחריד. אחר רדוף בסערת רגשות לא ידעתי במי האשם בשוטרים שהנאת ההכאות והרודנות יתכן ועבירתם על דעתם או על הבחור שהיה העריק הראשון בפלוגתי. לרגע כאשר רציתי לרחם עליו נזכרתי באותו קטע של הספר "אנשי פנפילוב" כשרחימוב שברח הוצא להורג. רחימוב ברח לקול ירייה והועמד למשפט. פנפילוב הוציאו להורג למען ישמש הדבר לקח. שלחתי לבית הסהר, מחר יועמד לפני למשפט. בינתיים עברו כל חבריו לעטרות והידיעות שבידי הן כי כרגע מתחוללת שם התקפה רצינית. אני רוצה בשטח זה להיות תקיף ולחדול להיות סנטימנטלי.

מאחר שלא היה אור אצלנו ישבתי בחשכה משעה שתיים עד שלוש וחצי עם עוד שניים מיחידה זו, ושוחחתי על הארגון והצבא. חזרתי וספרתי על כאבו של אדם הרואה את הארגון ההופך לצבא ולבתי סוהר ובתי דין. היו שטענו כי אין הצבא מאורגן יפה. שוב הפכתי למליץ וטענתי כי על אף הליקויים, הרי מספיק להשוות את התקדמותנו העצומה מאז יום המדינה כדי להיות אופטימי למדי. בבקר השכם כבר התחלתי לדאוג לענייני הנסיעה לעטרות. אני עייף עתה ואיני יכול להמשיך לכתוב.

10.3.48 - פעמיים הוזעקנו היום עקב ניסיון ההתקפה על עטרות ונוה יעקב. לפנות ערב לא יצאה השיירה לעטרות עקב ההתקפה על נוה יעקב. בלילה הוצאתי מהצגת הקולנוע בה היינו נוכחים עשהאל ואני, ע"מ להכין את כולם ליציאה. המעזי החליט לבסוף לא להסתפק במשלוח 50 איש ולדחות את הכול למחר.

בבקר הייתי בבסיס בסנהדריה ושוחחתי עם האנשים שיחה ארוכה ואינטימית על בעיות שונות. חבל שאין באפשרותי לקיים שיחות כאלה לעתים יותר תכופות. התקיים משפטו של ש. כאב לי לראותו שבור ורצוף מצוינה נפשית. הוא הודה באשמה ונדון ל-3 ימי מאסר ולאחר זאת ברירה בין יציאה לעטרות או המשך המאסר. הוא בקש חנינה. חושבני לחנון אותו מחר.

מחר נמות. בזה הרגע נתגלגל לידי מכתבה האחרון אלי רק עתה הוא נראה לי באור חדש יפה.

יום שישי אחה"צ היה מפגש טל הממ"ז עם מפקדי פלוגות. הוא נתן הרבה "ציונות" אך גלה תקיפות שהתפעלתי ממנה.

בשבת-אין חופשה אחה"צ הכנות למקוש דרך עין כארס מלה - פעולת "גמן". כערב הרעשת תותחים ערבית על גבעת שאול. המחלקה שלנו רזרחה לכית הרכב. הציבילים בגבעת שאול נמלטים - זהו קהלך ישראל. צבור אכולי פניקה "ערף" הנוגד ומכשיל את "החזית".

אתמול הכנות ל"גפן" קשיים עד הרגע האחרון בגלל מחסור באנשים. שינה חסופה. קימה ב-02.00 יציאה לבית וגן ומסם לשטח ליד מטלט המארב נתקלים במזקף ערבי - אנו חוזרים לפיכך לבסיס.

עיפות אופפת אותי ואת השאר. אני יסן קצת. משחק סניס. כערב סיחה טובה עם הממ"ים והמכ"ים סעתה ארגנתים מחדס נדמה לי שהעסק מתחיל לדפק.

ועתה לילה טוב.

למלמה היתה יאה נפילת גבורים - נפילת תמות נפסי ואף זאת סנע טטנו הגורל העור.

צדוק היה טפוס אחר לגמרי. חדש למחצה בפלוגה. שקט טאד עגמוסי לעתים תכופות. נושא בשקט כאבו משפחתו בידה טיטין משה. וגיטו נהרג. הוא עסק רגל למכתבים. אחר כך ספר לי פעם על המצאת כדור בליטטי ומכשיר לזריקת רמונים ממטורין. זמן רב בקט ממני חופטה כדי להטלים את הפטנט. דחיתי את הדבר שלחתי לנשקים. בסופו של דבר נתתי לו 4 ימי חפש. באותו בקר בו נהרג היתה חופשתו צריכה להתחיל.

בצהרים יצאנו ללויה דואגים לפצועים. מספר פצועי הפלוגה הטוכבים בנתי חולים הגיע ל-16 המספר הגבות ביותר בפלוגה. אחה"צ הוטל עלי להוציא בלילה מארב לסביבת המטורין ההפוך. קדם אמנם הייתי צריך להכין סבצע נגד קטטון אך כרגע האחרון שונה הדבר. טוב פעם נעשה הכל באחור ובלילה יצא מדוכי י. עם מחלקה ו-2 מכשירי אלחוט בטכונה לבנין בק"מ 4. יצאתי בעקבותיו לבנין ובטרם הגעתי שמעתי יריות החלה מכוכה. ובקוסי השתלטתי עליה. הוויח שמסרתי למטה מצדף. היתה זו חויה למרות כל המאמץ הכביר. לראות את הנוף הנהדר את כרי העשב ששכועות השתוקקתי להם להתפרקד בין פרחים על אף חסר המים ולקלל את מטה הגדוד שחשבתי כי הפקירנו ללא מזון וציוד. נפגשתי עם הפלמחניקים שתפסו את המטלט בק"מ 5 וסעזרו אח"כ לכבוט את דיר יסין.

למחרת יום ששי החל אצ"ל ולחי ככבוט דיר יסין. נתקסנו להגיס עזרה הודעתי אז לחברה כי זוהי פעולת הנקמה הגדולה ביותר שלנו בהם. להגיס להם עזרה נוסף על התחמושת שנתנו יותר מוקדם.

גם בערב לא נתנו לי מנוחה יצאתי כפטרול לדרך בין עין כאבם וקאלוניה כדי להכין טקוש עם שחר. הפשנו את הדרך זמן רב ולא מצאנוה. בדרך אמיר ירו עלינו קצת אך לאנשים שם סב הבטחון העצמי כטראו איך חצינו כמה ק"מ לשטחי האויב סבלי לפגש בהתנגדות. בכלל נראה לי כי רוח החילים נפלה כאז מקרה ה-16 לגמרי. הקרב בדרך לעטרות היה מכת מות נפשית עכורנו. היציאה לעין כארם אם כי גלתה כי אין דרך מכוביות מעין כארם לקאלוניה ולטיכך בוטל בגללה המקוש. חטלה את עז רוחם של האנשים ועודדה אותם במקצת.

ביום ששי נודע כי עבדול קאדר אל חוסיני נהרג בקטטל ע"י אנשי פלוגה א' שלמחרת נסוגו מן המקום והפקירו לערבים. פלוגה זו עמדה בקרבות שכוע ימים ולא היתה יחידה להחליף אותם מרב תשישות נהרגו רבים בדרך ומספר הנעדרים גדול עוד עתה.

מוטקה ויעקב סלמן חזרו מי לארזה ומי לקרית ענבים. מאיר כרטוול הרב ספל שהרג את עבדול קאדר נהרג אח"כ בנסיגה. גם מאיר עבד אתי בימים שהכטה הצטופף בבית הבריאות שטראוס. לכתחילה היה מדריך שפורט טיטוסי, אחר כך חפץ לרב סמל והצליח טאד בתפקיד. בליל ששי כבש המלמ"ח את הקסטל שנית. נודע לי אח"כ כי בין ההרוגים טיפ נתיר אריאלי. לא הכרתיו אך שמעתי עליו לפני כחדש שאורה - זו עמדה הלכתי כל השנה החולפת סבלי לאהבה וטאכזבתי אותה קשות גם בפגישה האחרונה בקטה קורזו כשהעמידה לפני סאלה ברורה כן אז לא - התארסה עמו. אחר הכות נודע לי כי הם התחתנו לפני כשכועיים. מסכנה כזאת... האמנם אין בזה משגה להתחתן בזמנים כאלה ואולי דוקא הטיפך - אכול וטמה כי

12.4.48 יום שני. חוססני שהפנקס הנפלא שהכיל כל כך הרבה הגיגים ומחשבות אבד ביחד עם האנדרלמוסיה שתקפה אותנו במחצית השכוע החולף כשהועמס עלינו תפקיד הרזרבה המחוזית.

תפקיד זה נלקח מאתנו ע"י פלוגה ג' ואח"כ ע"י פלוגה א'. עם כניסתנו למחנה הקבע. פלוגה א' של מוסקה שטבה מתקופת אימונים ממושכת הספיקה לעשות בתפקידיה הרגילים יום יומיים ואחר כך החלה הפרשה של הקסטל. בליל שסי שעבר נכבש הקסטל ע"י הפלמ"ח ולמחרת התחילה פלוגה א' להחזיק במקום. למערכה הוטלו מאות ואלפי ערבים שצרו על קסטל וסובא. המסלטים של סובא לא החזיקו מעמד והלחץ החל לתחום בארזה ובקסטל.

בליל שלישי - רביעי קבלתי פקודה להוציא מיד טירה לארזה עם פגזים ותחמושת. מרדכי י. פקד על הסיירה היה סכסוך קל בקשר ליציאה של מישהו סרב לצאת ופקדתי אז לאסרו מיד. לפני הנסיעה היה לי סכסוך קל עם שלמה כן שמעון שטב באותו בקר מקורס מדריכי חבלה וצריך היה ביום המחרת ליטול תפקיד מ"כ. הוא נסה להצדיק את הטרוב לצאת לא מתוך חיוב ההסתמנות אלא מתוך אותה רוח עצמאות ומרי שהיתה מתגלמת תמיד במעסים טובים. גם הפעם נסה להתוכח אתי ופקדתי עליו לעזב את המחנה. אח"כ מסרו לי הצטער על כך מאד וכתווך מרדכי בקש ממני להרשות לו לצאת ביומו החפשי ללווי. רק אחר שהתנצל בנוכחות היוצאים נתתי לו לצאת כסקלען. יותר לא ראיתו. כל הלילה עבדו המסוריינים בהובלת תחמסת לקסטל וכבקר השכם יצאה הסיירה חזרה. ליד ק"ט רביעי התהפך המסורין והתגלגל כמאה מטרים לגיא שלמה וצדוק מזרחי נהרגו יצחק ארמיני, שלמה חליפה ובנימין רוטו נפצעו קשה. סופר לי גם בחורה נפצעה קשה. רק כעבר כמה ימים נודע לי כי היתה זו בלהה ציברסקי והיא מתה אח"כ מפצעה.

שלמה היה בחור מופלא. נשלח אלי ע"י מרס עם תחילת המלחמה. כעבר לחם ועבד נגד אצ"ל. נאסר על ידיהם וכמה פעמים התנקסו בחייו ע"י נסיון לדרס אותו. אצלנו היה חבלן ללא פחד. מתוך רוח מסוכה היה ממוצץ דשים, מדליק פתילי מצוץ בסיגריות. פעם הוציא להורג ערבי וכת את אזניו ואזן אחת הם בקופסת סגריות והציע לכולם לעשן. מאז קראו לו רבים "אוזניהו" למרות כל זאת לא היה בפלוגה חיל מסור ממנו. תמיד היה מתנדב לתפקידים ומציעים פעם כשכל חבריו יצאו לתפקיד והוא אחר בכה כל הלילה כדי בימים הראשונים היה נוהג את האופנוע שלי הוא היה טט כמסוגע לפחדיו. הסתתף בהרבה פעולות וגלה אטף לב. בואדי ג'וז זה היה שלמה שבסה לכנות את הסולוטוב הכוער. כשבקרתיו בקורס המקוש הראה לי בכת בחוק את מוקסי החפתעה שלו שהם מתחת למרצפות, מוסב בית הכסא וכו'. בימים הראשונים כשהחברה גרו עוד בתחמוני היה בתור אקונוס מחליף סוכר וקמח כפודינג ועושה פודינגים נשלאים. גם טבח מוכשר היה. החברים פחדו ממנו. אחר שיחה עם כות החבלנים אמר לי פעם: "תראה מוסה ממחר אני מתחיל להפוך אותם לבני אדם". באותו ערב אחרון איים על בחור שסרב לצאת והלז בפחדו לא הסס ויצא. מאד נקבה את לבי העובדה שנפרדנו כטיבה קלה... משהו מיוחד היה כסגנון כתיבתו. הוא היה כותב בשגיאות כתיב אך אהב לכתב ככתבים רשמיים וחצי רשמיים אלי וכן לחבר סירים החרוזים בקטי בהתאם למנגינה מסוימת. בשיחות טלפוניות היה סגניב את הידיעות בתוך סבך ספורים כך שסוס צנזורה לא היתה יכולה לכור את הסוף מן הכר. פעם נלה במקרה מה הטלפון של ביהח"ר הערבי למסמרים ליד עשרות. מאז היה מסלפן לזים כערבי כדי לכרר אם המסוריינים שלנו הגיעו או יצאו לעשרות... ששלמה יתרג בתאונה או ימות מוט ציבילי זאת לא העליתי מעולם.

סירו של

תוך ניהול האס חזרתי והטפתי לעצמי מוסר כשם שלמדני אבא : "סטויות
 לא תמות. אתה לא נוצרת כדי למות צעיר". ובכח זה התרוצצתי בין הכדורים
 להפתעת והערצת כולם. אך גם נעם סח לי כזאת כששבנו "ראיתי כי אין טעם
 עוד לפחד. ~~בפצעים~~ נפצעים דוקא השוכבים. בכוא האס רוץ ללא מורא. פעל
 כאילו אינך נמצא מול מטר כדורים. בצע את המסימה ללא תסומת לב לים האס
 סמסכיבך. ואז תצליח!" כן, אז נעם הצליח...

מיום ליום גדל בטחוני אני מצפצף על הכל, על הסכנות ואי הנעימות.
 כסאני ישן במסתי יש ואני מרגיש אי נעימות סמויה כלפי חילי הסוכבים על
 מסות ברזנט ללא סמיכות כמעט. אך על המות מסתדל אני שלא לחשב שלא להרהר
 שלא לעלות בדעתי כי דבר זה הוא אפשרי. אותו בטחון עצמי סמוי שעמד לי
 בסלכים ראשוניים של הצלחתי בגמנסייה אוניברסיטה, המוסד והארגון קיים לי
 גם כאן...

כעית הלכוש כמה צדדים לה. יש לה צד חמרי - אדם ללא בגדים פועל בחרף
 בקר וכגסם תובע ממפקדיו בגדים ואני עומד נכלם ובוש בעת שעלי להסיב תשובה
 סלילית למעשה לכל אנשי אלה בידעי כי המחסן ריק. עתה צצה ועולה בעית
 סמירת התלבושת. ארץ ישראל רכשה לה נהג חיים מיוחד לגבי תלבסת - גנדרנות
 המתבטאת ברשלנות. בקיץ חולצה בחוץ, פתיחת כפתורים וחסיפת חזה. בחרף
 זה - אותו כבע צעיף מסונה. הצעיף אשר לצואר הכל כאיזה רשלנות מושכת.
 עתה כנראה יבוא הקץ לכך טוב יוקפד על תלבסת קרבית רכוסה וסגורה ושוטרים
 צבאיים יקפידו על כך. ויש אנשים המיצרים על כך.

צער רב מהול בכלל בעצם תהליך הפיכת הארגון לצבא. איזו רוח חדשה
 באה יחד עם הקמת המטות והמכוניות למפקדי הפלוגות ותוספת השכר וכניסת
 הסרונים תוצרת הגיוס החדש. שוב חלפה רוח המסורת הישנה ושכ תמיד ההכדל
 בין איש הארגון הותיק ולו גם הפרוע בסעתו ובין המגויס החדש. איזה מתח
 אחר של הכרה ורצון.

לאנשים סנטצטכנטלים כמוני יש בזה מן המדכא....

בעבר 5 ערבים ארגנתי שוב שיירה. הדבר היה כליל שסי טוב פעם מכונית
 המסא העמסה ~~במסך~~ בזמן האנשים והלווי היו מוכנים. הפעם היה רשום מדויק
 של הנוסעים והיוצאים על נשקם וציודם אך המכוניות המסוריות התעכבו
 כשמדנו מוכנים לצאת נתקבלה הוראה להשהות את היציאה. נתברר כי היה קרב
 בין שיירת המסא וכנופיות ושתי מכוניות הושארו בדרך. בעברנו בערך בשעה
 21.30 נתקלנו ליד פריה במכונית בוער אחת, השניה שהיתה ברהוק של כ-4 ק"מ
 מערבה היתה שלמה החלטתי לגררה בשוכי. בהר טוב הגדורה והממוקמת היו הפריקה
 וחלופי האנשים מהירים ביותר, שבנו לדרך הראשית וראינו גם את המכונית
 השניה בוערת. המסכנו לפיכך בדרכנו היתה זו נסיעה ללא יריות.

למחרת נתקלתי באוטובוס בפלמחניק שהוביל את השיירה שהובילה את מכוניות
 המסא שהופקרו והלה כעס על שלא גרתי את מכונית המסא עוד בדרכי לסם,
 אכן בחור זה עם כל רצוני הטוב לא הבין מה פרוש תפקיד בתחום צבאי. אסור
 לו לאיש צבא לסכן את בצוע תפקידו בגלל תפקודי מסנה ולו גם חשובים ובעלי
 תוצאות. פטרול סיור אסור לו לגלות את קיומו גם אם יש באפשרותו להסמיד
 את האויב הקטן הבא מפולו. שיירה להר טוב שעקר דרכה הקסה בין כאב אל ואד
 והר טוב אסור לה להכביד על עצמה על גרירה של מכונית מסא על אף חשיבותה
 ויקרה.

בשיירה שכעבור שבוע ועליה פקד ג'ימי היו יריות בדרך חזרה. הדבר
 היה נחשך מכונית מסא התהפכה ונהגה נכנס למכונית שניה ואילו עוזרו שהיה
 בחור מסלנו השאר בשטח. הלז תוא בחור חברה'מן הלך ברגל עד לטרון ישר לצבא
 לפני כן הניח את הסטן שלו על רמון פתוח כך שאם מישהו ינסה לקחת אותו הוא
 עלול לאבד את ידו. 2 השיירות שלאחר זה לא הותקפו בצורה רציבית. אנו
 מסנים מפעם לפעם את יום היציאה ואת שעת היציאה ביום, בתחלת הלילה,
 עם שחר וכיו"ב.

יש סוענים כי צריך להפקיר את הר טוב אין זה נכון. יחד עם ^{אליה} כפר ^{אדרה} אדרה
 וחולדה הר טוב חוליה חשובה בהבטחת הדרך לתל אביב. מבחינה הגיונית צבאית
 היה צורך לצרף אותה לגוש כמר אוריה חולדה כי מסס התחבורה הרבה יותר בוחה
 וקלה, ומסס יש אפשרות תגבורת מתסדת.

15.10 לאחר שישנתי הלילה כהלכה כמעט ואינני יכל להרדם בסעת אחר
 צהרים אפלולית וסגרירית זו. העבודה במסך השבוע שאינה מתירה לך אף שעה קלה
 לקריאת עתון אינה מצאה ביום חסש ואז אתה מהרהר רבות ומעלה זכרונות.

כל השבוע אין למסל אף דקה להתפנות לענייני נשים ואחבים. למעשה את כל
 האנרגיה אני מוציא ומסצה בענין זה שסמו מלחמה, הקסת צבא. יש שעות ובחבינו
 הגוף מתעוררת שוב התשווקה לאשה. תשווקה שלא באה על ספוקה זה כפה חדסים.
 בעטרות למסל היתה נערות קסנה שאם כי לא יפה היתה בכיז הדליקה אותי לגמרי.
 הרהרתי רבות על אהבה ונשואין בוסנים אלה. יש ונראה לי שלהנשא בתקופה זו
 חרי זו שטות שאין דוגמתה. ואילו יש ונראה לי כי אין פילוסופית חיים
 אחרת מאשר אכל ושתה... וכאן בא אותו פסוק טורדני "כי מחר נמות..."

האמנם מחר נמות? בי קיים אפן להשלים עם הדעה שנהרג כי כאן הפתח לשריז
 אוטומוגסטיה אסור כשום אפן להשלים עם הדעה שנהרג כי כאן הפתח לשריז
 התבוסני. אסור לכתב צואה כי עם כתיבתה אתה מסלים כביכול עם המות. ולא
 כן יש להאבק עם סיוט המוות עד אם אין הוא כלל סיוט עבורי גם אם מצטייר
 הוא תכופות בעיני כמות גבורים. נראה לי כי כאן שרש הרע למדנו למות
 מות גבורים. היס צרך ככך?... כסירדתי לוואדי ג'וז חזר והדהד כאזני פסוק

בעבר 5 ערבים ארגנתי שוב שיירה. הדבר היה כליל שסי שוב פעם מכונית
 המסא העמסה ~~במסך~~ בזמן האנשים והלווי היו מוכנים. הפעם היה רשום מדויק
 של הנוסעים והיוצאים על נשקם וציודם אך המכוניות המסוריות התעכבו
 כשמדנו מוכנים לצאת נתקבלה הוראה להשהות את היציאה. נתברר כי היה קרב
 בין שיירת המסא וכנופיות ושתי מכוניות הושארו בדרך. בעברנו בערך בשעה
 21.30 נתקלנו ליד פריה במכונית בוער אחת, השניה שהיתה ברהוק של כ-4 ק"מ
 מערבה היתה שלמה החלטתי לגררה בשוכי. בהר טוב הגדורה והממוקמת היו הפריקה
 וחלופי האנשים מהירים ביותר, שבנו לדרך הראשית וראינו גם את המכונית
 השניה בוערת. המסכנו לפיכך בדרכנו היתה זו נסיעה ללא יריות.

למחרת נתקלתי באוטובוס בפלמחניק שהוביל את השיירה שהובילה את מכוניות
 המסא שהופקרו והלה כעס על שלא גרתי את מכונית המסא עוד בדרכי לסם,
 אכן בחור זה עם כל רצוני הטוב לא הבין מה פרוש תפקיד בתחום צבאי. אסור
 לו לאיש צבא לסכן את בצוע תפקידו בגלל תפקודי מסנה ולו גם חשובים ובעלי
 תוצאות. פטרול סיור אסור לו לגלות את קיומו גם אם יש באפשרותו להסמיד
 את האויב הקטן הבא מפולו. שיירה להר טוב שעקר דרכה הקסה בין כאב אל ואד
 והר טוב אסור לה להכביד על עצמה על גרירה של מכונית מסא על אף חשיבותה
 ויקרה.

בשיירה שכעבור שבוע ועליה פקד ג'ימי היו יריות בדרך חזרה. הדבר
 היה נחשך מכונית מסא התהפכה ונהגה נכנס למכונית שניה ואילו עוזרו שהיה
 בחור מסלנו השאר בשטח. הלז תוא בחור חברה'מן הלך ברגל עד לטרון ישר לצבא
 לפני כן הניח את הסטן שלו על רמון פתוח כך שאם מישהו ינסה לקחת אותו הוא
 עלול לאבד את ידו. 2 השיירות שלאחר זה לא הותקפו בצורה רצינית. אנו
 מסנים מפעם לפעם את יום היציאה ואת שעת היציאה ביום, בתחלת הלילה,
 עם שחר וכיו"ב.

יש סוענים כי צריך להפקיר את הר טוב אין זה נכון. יחד עם ^{אליה} ~~אדרה~~
 וחולדה הר טוב חוליה חשובה בהבטחת הדרך לתל אביב. מבחינה הגיונית צבאית
 היה צורך לצרף אותה לגוש כמר אוריה חולדה כי מסס התחבורה הרבה יותר בוחה
 וקלה, ומסס יש אפשרות תגבורת מתמדת.

15.10 לאחר שישנתי הלילה כהלכה כמעט ואינני יכל להרדם בסעת אחר
 צהרים אפלולית וסגרירית זו. העבודה במסך השבוע שאינה מתירה לך אף שעה קלה
 לקריאת עתון אינה מצאה ביום חסש ואז אתה מהרהר רבות ומעלה זכרונות.

כל השבוע אין למסל אף דקה להתפנות לענייני נשים ואחבים. למעשה את כל
 האנרגיה אני מוציא ומסצה בענין זה שסמו מלחמה, הקסת צבא. יש שעות ובחבינו
 הגוף מתעוררת שוב התשוקה לאשה. תשוקה שלא באה על ספוקה זה כסה חדשים.
 בעטרות למסל היתה נערות קסנה שאם כי לא יפה היתה בכיז הדליקה אותי לגמרי.
 הרהרתי רבות על אהבה ונשואין בוסנים אלה. יש ונראה לי שלהנשא בתקופה זו
 חרי זו שטות שאין דוגמתה. ואילו יש ונראה לי כי אין פילוסופית חיים
 אחרת מאשר אכל ושתה... וכאן בא אותו פסוק טורדני "כי מחר נמות..."

האמנם מחר נמות? בי קיים אפן להשלים עם הדעה שנהרג כי כאן הפתח לשריז
 אוטומוגסטיה אסור כשום אפן להשלים עם הדעה שנהרג כי כאן הפתח לשריז
 התבוסני. אסור לכתב צואה כי עם כתיבתה אתה מסלים כביכול עם המות. ולא
 כן יש להאבק עם סיוט המוות עד אם אין הוא כלל סיוט עבורי גם אם מצטייר
 הוא תכופות בעיני כמות גבורים. נראה לי כי כאן שרש הרע למדנו למות
 מות גבורים. היס צורך בכך?... כסירדתי לוואדי ג'וז חזר והדהד כאזני פסוק

6.3.48

שוב פעם חפש שבת. אפשר לסכם את השבוע. על פרשת עטרות כתבתי עוד על פסות נייר כעת שהייתי בעטרות. הלוייה תתקיים סחר. בינתיים מנסה "קול המגן" ומודעות הגדודים ליצר רשם כאילו ה-17 נפלו במאבק על התחבורה העברית. כתבתי על כך סכתב אישי למפקד הגדוד. עלינו להרגיל את אנשינו ואת ההמונים לתחבפת להכרה כי אין פעולות צבאיות עטורות נצחון כלכוד. הכשלון והמפלה גם הם בלתי נמנעים. במקרה זה היתה זו פעולת התקפה יזומה שלנו שנכשלה אין ספק שמחר מחדתיים ידע כל הצבור על כך מסס כשם שיודעים זאת כבר מרבית אנשינו. התתכן תוצאה אחרת אח"כ מאשר התמצפת התעררות האמון ב"קול המגן". הנוכל לצפות כעתיד ליחס טוב יותר אלינו מאשר ללשכת המודיעין הממשלתית הידועה לגנאי כמתן אינפורמציה מסולפת. עלינו לדעת כי המערכה תחזק ותקשה ולא נתגבר עליה ע"י זריקות ניהומין מפוקפקות ע"י חסול גופנו ע"י עצם המכות.

היומיים בעטרות היו לגבי שוב שיבה לכפר ללולים לרפתות. בני המוסב התפעלו כלילה מן הקרב הקטן שהיה לפליים שלהם שיצא לחפות על הנסיגה. היה זה נסיון האש הראסון שלהם והם לא חדלו מלספר עליו. המוסכניקים הצעירים הללו המסופמים והבריאים אך הנאיבים הזכירו לי את חברי ממושב קטן אחר - בני מושב בן שמן שגם אליהם נתודעתי כאמצעות הארגון. אותו חמר אכרי שברוך בו כל עם ושאצלנו אם כי קטן הוא ממספרו היחסי והמחלט מצטיין הוא ברמת השכלתו ובהכרתו הערה.

השבוע עבדו אנשי בשירות. ביחוד שירות לאוניברסיטה ועטרות. ביום בו נסעה השיירה הדו שבועית שלנו - להר טוב הפעם יצאו ב-03.00 וחזרו כבר בערך ב-08.00. אדם אחד נמצע בדרך חזרה.

הר טוב הוא אחת החוליות הקשות במחוז ירוסלים. תושביה עזבוה עוד בראשית המלחמה ומחוץ ל-8 בני המקום שלחנו לשם עוד כ-80 איש. כבר עם תחילת הגיוס שלחתי לשם מאנשי - אז נסעו כלם עדיין ב-2 סכוניות שכטי בלווי אקדה או סטן והגיעו בשלום. כעבור זמן מה היו צריכים לבוא לשם אנשי פלוגה א' הם נסעו עדיין באוטובוס פתוח ולווי סנדר נוטרים נתקלו במארב 2 ק"מ מכאב אל ואד והיו 4 שעות בקרב עד שחש צבא לעזרתם.

עם תחילת היריות שנורו ממרחק כ-100 מטרים נפגע חבר אחד והשאר החלו לזחל. למזלם מצאו שם גשר נמוך ותחתיו התרכזו הערבים לא העיזו להתקרב כי 6 הרובים והמקלע של הנוטרים מנעו זאת מהם. יצאו 2 קבוצות לכביש אחת בת 7 אנשים ואחת בת 3 אנשים מכל אחת נהרג אחד וכך נודע הדבר בירוסלים ובלטרון. אחר 4 שעות חס הצבא ופזר את המתקיפים שסבלו אבדות מה.

מאז החלו לארגן שיירות לילה. עלי הוטל לארגן שיירה כזאת ע"ם להעביר מזון ומחלקה מתיא למקום. ילאה עלי לספר אין מארגנים שיירה. בפעם הראשונה התרוצצתי הרבה שעות עד שקבלתי את המסוריינים, וסדרתי את העברת הנשק. ארגנתי את ההבטחה והעמסתי את הנשק על סכונית המטא את המסען הדרוש. כמוצא לקחנו לווי של נוטרים ואולם עם היציאה נשארה הסכונית המסוריינת שלנו שבה הייתי אני ושהיתה האחרונה בשיירה תקועה והמכוניות שלפנינו לא הרגישו בדבר אלא מאוחר ביותר. נסיתי לטובב את הסכונית. משראיתי שדבר זה בלתי אפשרי הצבתי את האנשים בהבטחה ע"ם לצפות למכוניות בשוכן. בקולוניה הכפר שממול השטו כנראה מהדבר ומתחו עלינו באש שבקבוצתיה נסוגתי לארזה. כשעה 01.00 בערך חזרו הסכוניות האחרות וגררו את סכוניתנו לירוסלים.

הצלהתי לסדר את הג'מאעה בשכון לא רע. לפנות ערב לא היה לחם
 וכל אדם קבל סלט ופרוסת לחם אחת בלבד. אני קבלתי מקום לינה אבל אחד
 מאנשי המושב אך אני בוש כמעט לישון פה בשעה שרוב החבריה ישנים בתנאים
 גרועים. אני מנסה להרגוע את עצמי ששנים רבות קדט לכן התעניתית והם לא
 עברו כל האמץ ומעטס.

בשעות בין הערכים התגלגלה כאחד ההדרים סיחה בין כמה מהבחורים
 וביני התחלנו בסכום פרשת הפורטים ועברנו לנוטאים רבים אחרים. חסתי
 היטב בצרך בשיחות פלוגתיות ואין ספק שאערך סיחה אחת כזאת בימים הקרובים.
 אני טהרהר אתה שכטובנו אדאג לכך שהתחבסות וכובעי הפלדה ישארו בידינו
 כך שלכל אדם יהי הגור אישי...

בין ההרוגים היה נתן פרלמן שנשלח להיות כתב וסופר פעולה זו.
 יומיים לפני כן שוחחתי עם טוביה עורך עתון הפלוגה ותבעתי מהנו שיעבר
 מכסים לכסיס ויכתב מפי אלה שלא נחנו בעט סופר את פרשת הקרבות, לזוי
 הסיירות והמכטחה.

הביא כדוגמה את הספר "אנשי פנפילוב" וציינתי כי רק בהעלותו
 את הדברים ככתב עשה סרות לצבור הקוראים לא פחות מן הסרות שעשה פנפילוב
 לצבא האדום.

נזכרתי הרגע בפסקה מספר זה בשעתו נראתה לעיני פסתית טרי:
 "הסופר, הראית איך יוצאים אנשינו לקרב?". נזכרתי בפסוק זה עקב מארע
 שחל הערב. בדרך כלל טסים אנשי - ביחוד האבלנים אלי קרב. באיזה טמחה
 יוצאים הם לפעולות - וזה לאחר שכל אחד מהם נתנסה כבר בפעולות רבות
 בחדשים האחרונים. באיזה הרגשת כסחון עולים הם 4 - 3 פעמים ביום למסוריינים
 הנוסעים בדרכים. הכל הולכים לקראת העמיד והנעלם ללא פחד והטוס.
 הערב נסו אהדים להשתמש כצאת למארב. כמה מהם באו בתרוצים.
 אכן. כשמדובר בפעולות ללא סכוי קרב, חד גוניות טסעממות אז
 נרגנים הם ורוטנים. כמה רתחו ורטנו בטעה שהיו סוטרים בסוכנות.

שכחתי לרשם קדם שכל התחבורה לשכון - הלטה ועטרות הופקדה בידי.
 זוהי לדעתי עבודה העניבת אם כי לא מושכת את כל האנשים.
 סודר סדר הדם לבחק בבסיס. לכל כלי יש זו ולידו מספר כך שבטעה
 שגלקח נטק שהוא, ידוע פה גלקח.
 בקרתי את הלמה אבלם הפאוע מצב רוחו טוב לנדי.

נעם ו-16 מאנשיו ביניהם מפקדים מחוננים כטוקה, אסר, קוטי ויהוסע נהרגו הבקר. מאות ערבים כתרו אותם כשנסוגו מפעולה על תחבורה ערבית כנביש רמאללה - לטרון ע"י הכפר ביתוניה. כתברר כי בנסיגה שנערכה כבר לאור היום הוזעקה תגבורת ערבית בטכוניות טרמאללה ויחד עם הרוזנים מביתוניה, רפת וכפר עקב כתרה את חברינו.

היתה גם יחידה מובחרת מאנשינו בחורים אמיצים בעלי נטיון קרבי כקוטי אסרקה ויהוסע ומוקה.

אמה כטישכנו במסבת קורס המדריכות היה נבי עצבני ביותר. כמה פעמים הביע את חססו לגורלה של יחידה זו. האנשים יצאו לפעולה לפי הוראה של מפקד המחוז בהתאם להוראות מהמטה הכללי ואילו מטה המפקד הגדוד חזר וטען כי לאור הידיעות על רכוז כנוסיות ליד רמאללה יש לדחות פעולה זו. מאנשי המושב חסו לעיר להשיג את כסול הפעולה אך הכל היה מאוחר. ידיעה ממפקד הגדוד (ללא רשות הממ"ז) הרסתה לנעם לדחות את הפעולה אך האלחוט לא פעל.

נעם עצמו הבין כנראה שיש לבטל או לדחות את הפעולה. אך מאז כסלון פעולתו על בית המופתי והמוקס ליד נוה יעקב בערה בו תשוקה להצליח להכות באויב תשוקה זו אמביציה זו היא שעמדה לו בפרצו עם מחלקה זו לואדי ג'וז ורצון עז זה פעל גם הפעם.

הבקר כשרק באתי מטטה הגדוד נודע לי כבר הדבר. טיד הזעקתי את אנשי בין רגע היה מוכן החגור עם אנשי. אולם עד שבאו שאר האנשים חלפו כסעתיים. אח"כ באו חבורה של נוטרים דלפפה ופלכחניקים. באנו ולאחר כמה דקות הגישה הידיעה שהאבא העביר את גויות 17 נרצחים ל"הדסה".

בינתיים אנו מחכים כאן. שלחנו את הנוטרים והמלמ"ח ואיציק יביא אסור לפעולה על רפת יחד עם נסק ותגבורת.

בין הנהרגים היה נתן פרלמן שעבד בשרות הסדור ואח"כ ב"קול המגן" הוא יצא ע"מ לאסף חסר לסדור.

קוטי היה בחור חמד בא יחידי מהולנד סט נשארו הוריו הזקנים. את כל המלחמה הצליח להעביר ללא פגיעה. כאן בארץ התמצא יפה בענינים לפד סהר עברית. פעל יפה ברוסמה ובאותו ערב שלפני ואדי ג'וז ידע להסתדר יפה כשחש לעזרת המטורין שנשרף. הוא התנהג כאמץ חט מיד למכונית הנוערת והחל להעביר את הנסק ובסנתפס ידע להסתדר ולהשמיע תרוץ יפה שהוא מאנשי "הדסה".

אסר חזר בשכועות האחרונים אחר יפהלה אמותה של טובה טוקולוב. הוא היה בחור ספחוד בערבים הראשונים לעשות את הפטרול סנהגנו לעשות מבית ישראל לאוניברסיטה. אח"כ השתפסף יפה והיה מפקד טוב הכרתיו עוד מהסע ל"פצודה". בטוואי שבת כשנפגסנו בכורה התפאר איך סיפה'לה הכה למדי"ח לברר אם הוא בין הנפגעים בואדי ג'וז והוא אמה מאד שכ"כ דאגו לו. כלם התלוצצו על חצי הבית שהוא רצה לרשת והציג לי את חצי הבית השני. את יהוסע כמעט ולא הכרתי. הוא היה אחד מהחבורה של עובדי הר הנופים סמסנה יצאו ג'וטע, יעקב ורוטלבסקי צבי לבנון ויהוסע.

מוקה נמצע לפני כמה זמן סכדור הקדה עצמי. היה תלמיד הטכניון והצטרף לפלוגה ג'.

3 בחורים הצליחו להסלט. בינתיים אנו מחכים להסובה סוף העיר. מאז הרוח מטלטר קסעה קסעה. לא נצא לשום מקום מלבד אמכוס ססטק אם 23.00 הלילה לא נצא לרפת. לא נצא לשום מקום מלבד אמכוס ססטק אם תפ"ח בגיל הגי"ש הכחוז.

ובערב בבקור אצל בת שבע בביה"ס בהר.

אתמול בצהריים הגיעו סו"ס שלסת המסורנינים ירדצו והתחלנו בהורדת הנשק. אח"כ חזרנו שנית והעכרנו את שאר החכריה. בשיך ג'ראח היתה נגדנו אש רצינית. כדור אחד כמעט ועבה את השריון על ידי וכולם אמרו לי שנצלת בנס. בדרך כלל היתה זו פעולה לא רעה לגבי ההתחלה. נראה לי שהאויב פחות מאורגן מכפי שחשכנו ויש באפשרותנו להכות בו היטב.

במשך כל יום שלישי נסעו המסורנים שלנו הובילו את האנשים לבסיס באוניברסיטה
רוכז חגור, מעון ומשורין מיוחד עמד להטות הנשקים שאספו את הנשק בכניסים
השונים ע"מ להעבירו אלינו. משורין זה יצא בשעה שהחלה חשכה, הותקף בשיך
ג'ראח ונחטם בדרכו ע"י מכונית משא ערבית. הבחורים שם לחמו בשעה וחצי
ורק אז, בא לשם מסורין שלנו ועליו עלו 2 בחורים. אחיכ ירד מסורין שני
שלנו ובנסותו להעביר את הפצוץ נאסרו אנשיו. מצב רוחי למעלה היה אז איום.
במכונית שנאמר עליה כי נשרפת היא היתה מכונית יריה כבדה - בראונינג.
כמה מקלעי ברזן וכן רובים וסטנים היו 11 בחורים שנאסרו מזוינים שנאסרו.
אך אחר כרבע שעה שוחררו כלם ואף הנשק שבמכונית הוחזר להם חוץ מכמה סטנים
וברן. מוכן שכערב כבר לא התקיימה הפעולה בגלל העובדה שלא כל הנשק רוכז
שהאלחוטאים טרם הועברו. אלה הגיעו רק למחרת (2 מהם נפצעו קשה מכדור
סחר סריון) כך שההכנות ליציאה נסתימו רק מאוחר בערב כי כמה מאנשינו
שירדו העירה ע"מ להביא עוד נשק ציו נאלצים לחזר ברגל דרך סנהדריה והגיעו
מאוחר למדי.

רק בשעה 12.00 יכלו המחלקות להתפקד. היה זה נהדר לראות את כלם חבושי
כובעי פלדה חגורים ומזוינים. התכנית היתה לצאת בשעה 02.00 2 מחלקות
היו צריכות לפרץ לשרונה הערבית זו של נעם בערף וזו שלי בחזית. מחלקה
אחת היתה צריכה לכבש את ואדי ג'וז הקטן ומחלקת נשק כבד הרעיסה את הססה
למעלה. לרשות כל מחלקה היו שני חבלנים, שני חובשים ושני אלחוטאים.

עם יציאתנו נפגע חבלן אחד מכדור עצמי. אור הירח היה מלא ואנו התגלינו
עוד ממרחק רב. כשנפתחה עלי אש רצינית לא יכולתי לעשות את האיגוף שמאלה
בגלל המאסף של מחלקה 2. פרסתי את המחלקה וירדתי בקפיצות למטה אך זה היה
מדרון תלול ביותר. האש היתה רצינית והחלטתי להתארגן במקום ע"מ לרתק
את האויב ולסייע לנעם בהתפרצותו. נעם שהספיק בינתיים לעשות את האיגוף הצליח
לחדר פנימה ופוצץ כמה בתים. אצלי החל מספר הנפגעים לגדול כי יצא לי להיות
מול טור הבתים שכונתי היתה - אותי ע"י איגוף שמאלה. כטור זה פעלו
כ-8 רובאים ומקלע אולם כ-400 מ' בערף הכפר פעלה מכונית יריה כבדה והיא
עשתה שמות בי ובאנשי. מספר הפצועים הגיע אחיכ עד 7. מיכ אחד נפצע
בידו מיד בהתחלה. אחד נפצע והחובש מסר לי כי הוא ימות. שלחתי אותה
באלונקה ופתחתי באש מקלעים כדי שיגיע למעלה עקבתי בפתחות אחר שני נושאי
האלונקה שצעדו לאסם במדרון התלול. הם נראו כסילוואטות של כובות המופקרות
לכל.

בעצם שכיבה זו תחת אש רק הגבירה את הרגשת "הלא אכפת" שלי. ראיתי
מסכיבי נפגעים דוקא מבין אלה שחזרו לנוע ושכבו יפה ואילו אני התרוצצתי
מכל עבר, החובשים רצו מבלי לחשוש והגישו עזרה. התבלן שלמה היה אטיף
ונועז כחמיד. כשבקבוק מולו טוב אחד נפגע מכדור והתלקח נסה לכבותו עם
אלונקה אך מיד נסוג.

בינתיים נעם פוצץ כמה בתים. השפנדאו עבד, הסחר החל לעלות. האלחוט
שלי קולקל וכסלא הצלחתי להתקשר מקולות עם נעם התחלתי בכניגה הקשה כשהמכונה
של האויב רודפת אחרינו. קרה ועברנו בשטח סידי ולאור הסחר העולה כמעט
והיינו גלויים לגמרי. הפצועים רובם נפגעים בידיים וברגלים התקדמו אתנו
וכך הגענו לחורשה שליד ג'וז הקטנה. עם סובנו לאוניברסיטה החלו כצליטות
אלינו ומוכן שאנו ענייננו באש.

שארית היום הוקדשה לעזרה לאוניברסיטה, לביקורים בבית החולים אצל
הפצועים שלנו. וכע

בעקבות סיורי אתמול לבסיס מתאים לחבלנים גליתי בבית ערבי 3 ארונות קבלתי רשות ממפקד הגדוד לקחתם. שלחתי את אוטו המסא ו-5 אנשים. ארון אחד טוב הובא אלי. 2 נשלחו למטה הגדוד. סובן שהכל דורש תקון די יסודי.

23.2.48 מוצב. בשבת כשקמתי מאוחר. אכלתי במטה ושמעתי שפע של מוסיקה טוב גבר בי האקורד הסנטימנטלי שדוכא בימי הפעילות השוטפת. הרהרתי על "דרך גבר בעלמה". עוד כמה ימים קדם לכן חזרתי וטענתי כי נשואים בעת כזאת אינם אלא מעשה מסובה. אוי לו לבחור המסאיר אלמנה מעירה פכלי לחשב על עתידה היא... דווקא עתה הרגשתי צרך במישהי הרגשתי צרך ב"את". יתכן והדבר נתעורר מתוך אנוכיות ואולי לא הן גם הנערה עורגת כמוני למישהו ל"אתה" שלה... מחשבות אלו רק הגבירו בי את הרגשת הבדידות ואת הערצה לבעלמה שעד כה הופיעה לי בדמויות רכות אך אף פעם לא בדמות שחשכתי.

מועדון המגויסים המה כמוצאי שבת. קדמה לכן פגישה עם יעקב המ"מ חהודס שלי ויחיאל האפסנאי. הייתי מארחם לארוחת הערב ושטחתי להזדמנות שנתנה לי לחזק את קשרי עם גם בנסבות פרשיות יותר. במועדון פגשתי סכרים ומכרות רבים. אך עם סיום הערב מצאתי עצמי מרותק אצל עליזה רעותי מילדות. מאז נהרג אחיה שלי בין ה-35 כמעט ולא ראיתיה. יום לאחר המקרה פגשתי והתרשטתי עמוקות מיציבות אפיה. אף דמעה לא זלגה ממני. וכשאלתני איך אפשר להגיע לכפר עציון ואני התחמקתי הסבירה כמתנצלת כי רוצה היא לקחת את הכלבה של שאול שנשארה שם. גם הפעם דברה על שלי, מאז המקרה חזלה ללוות שירות והיא עובדת בעיר. כפסטומה והנה משכתי...

יום הראשון. נפתח בהתנקשות בריטית במרכז העיר. 3 מכונות צבאיות טעונות חמרי נפץ הרסו כמה בנינים במרכז העיר. הבתים ברדיוס של חצי קילומטר נזקו כהלכה. מספר ההרוגים שהוצאו מתחת למפולת גדל מרגע לרגע וקהל רב שמלא את הרחובות עוד הכביד על עבודת ההצלה. הבחורים שלי רתחו מכעס ושאפו נקמה וכשבצהרים קבלתי הוראה להסמיד בריטים סיתקיפו יהודים היתה הרוחה אך האנשים נשארו רחוקים מסטוק. כל הלילה נמשכו עבודות ההצלה. את מספר ההרוגים קובעים כבר ב-50 איש לפחות.

אני, לבי כבר התאבן. כמעט ולא הגבתי על הדבר. קבלתי הכל בשקט גמור ושבתי למאמץ המכופל. סדר היום לווני במשורין לעטרות ע"י חלק מאנשי. נסיון רדיפה אחר המשורין המסטרתי שהביא את מכוניות התפת לר' בן יהודה שלא בוצע בגלל חפושים צבאיים סקיפים. בלילה רעם העיר מהד היריות. הכרישים עזבו את תחנת מחנה יהודה.

היום עבדתי בקטר לפעולת "כרמל".

28.2 פעולת "כרמל" היא כבר מאחורינו. סכום אבודותינו 2 הרוגים ו-2 פצועים. לבהכנות לפעולת - השירה לבסיס היציאה - ו-7 פצועים בפעולה עצמה, אבודות האויב כ-35 הרוגים 5 בתים הרוסים. נצחוננו הפסיכולוגי - חדרנו לשכונה ערבית מבוצרת יצאנו ללא אבדות.

פעולת "כרמל" שבוצעה נבד שכ' והדי ג'וז הגדול וואדי ג'וז הקטן היתה אפינית לתנאי העבודה שלנו. היה צרך קדם כל לרכז כח ועצמת נסק מתאימים. הכח הרגלי נאסף מפלוגה ג' שסימה זה עתה תקופת איכונים מפשכת. הבח המקצועי נאסף מפלוגתי - חבלנים חובשים רגשים ומכונאים. כדי לאפשר רכוז של פלוגה ג' נשלחו מפלוגה ה' אנשים לנוה יעקב ועטרות וממנו כתה לעטרות.

20.2.48 יום ששי.

סו"ס קבלתי חפש. יותר נכון נטלתי לעצמי. מעמדי כמפקד פלוגה קשה שכתיים מבחינה זו והחלטה לפרט ולצאת ל-24 שעות מהעבודה הנוערת כמוה כהפקרת העניינים. בכ"ז דאגתי לסדורים עם שאר קציני המטה ליציאתי. עתה יושב אני בחדרי לבוס בגדי שבת ונהנה מחווית הערב - אמבטיה, ארוחה דשנה שאינה נאכלת בחטיפה, ומוסיקה טובה - הקונצרט הרביעי לפסנתר של בטהובן. אמש היתה בטוסד מסיבת סיום - יותר נכון מסבת פרוקס - אחד אחד אנו עוזבים את המוסד פורשים בחשאי לתפקידים מלחמתיים או מלחמתיים למחצה עד אשר נקרא ביוני - יולי לשרות המדינה. אשר לי אכול ספקות אני אם יהיה בי העוז אז להיפך למסרדניק פשוט אולם דיה לצרה בשעתה.

היתה אוריה מיוחדת אמש. הפלגנו לעבר. בין הנוכחים היה ארה"לה שבא מת"א עם קולונל יהודי מהצבא האמריקאי. אדם נחמד וחביב שידע להתחבב על כולם והתפעל כתינוק מספורי על פלוגתי. פסירי הפלמ"ח פרקודינו וכיו"ב. היה זה אדם שלחם באסיה ואירופה. יד ימינם של מצביאים גדולים והוא נותן כיום את חלקו למאבקנו. האוריה כאמור היתה נפלאה. אטמוספירה שונה משהו המזכיר את העבר המופלא של נשף פורים עת הוטל עזר ואנו קימנו את הנשפיה על אף הכל.

שוחחתי עם לבבי על המצב הפוליטי. טוור בסערת המלחמה חלפו כל ספקותי, לי נדמה כאילו הנצחון הצבאי והמדיני הוא דבר בטוח ביותר. כשקראתי היום את העתון כולו מאלף עד תו - דבר שלא זכיתי לעשותו רבות לאחרונה - עקבתי בהתענינות אחר המאבק בין כוויין והחוג של מיניסטריון החוץ האמריקני הסוקל נפט, דולרים אינטרסים ובין המעוט התוסך בנו בין אם מהכרה בצדקתנו ובין אם מרדיפה אחר קולות ומצביעים לקראת הבחירות הקרובות. הבטחון הסמיר כנצחון מזכיר לי את תחושתי במלחמה העולמית האחרונה. גם אז מוזרים היו לי הפקפוקים שהובעו פה ושם בקטר לנצחון. לי ברור היה תמיד שהנצחון לבנות הברית יהיה. נדמה לי שיש בכך גם סימן למלחמתנו זו.

העבודה היתה היום סגרתית, טוב רכוז ענייני הנשק וסכום העכרות כלים מכסיס לבסיס. הטלוקר הצעיר שלי רכז סו"ס את הנשק לפי החלוקה החדשה ואם כי הפלוגה נחשבת לפלוגה עסירה בנדון הרי מצבנו די עלוב - בכל אופן רחוק מלהשכיץ רצון.

אמש סוכס במטה הגדוד שיש לחסל את בית המופתי. אני ומחלקת הרזרבה נהגה המבצעים. בסעתי מיד להר והצצתי מן המסורין עיים לראות יפה את הססנו. לא ראיתי הרבה כי נורו כמה יריות על המכונית. פלמ"לה יכולתי בעזרת מסקפת לראות לבדק יפה את הססנו ולצין תכנית פעולה אפשרית ומתקבלת על הדעת. נראה לי שהעקרון סכרר להיות זה של חדירה שקטה ודבר כזה אפשרי רק בלילה חשוך ואילו אנו צועדים לקראת ירח מלא.

בקטר לפעולה קבעתי עם קצין ההדרכה תרגולת מיוחדת. היא היתה צריכה להתקיים סחר אך תידחה כודאי בגלל "מצב הכן" שהוטל מסחר בבקר עד הצהריים.

סקרה מענין ארע לי היום כאשר פסקתי דינו של אחד מאנשי לבטול חפשה על אשר יצא מהבסיס עיים להחליף את בעליו במחסן ללא נטילת רשות. הוא הודיע כי לא יקבל את פסק הדין. הרבצתי בו קצת ציונות והסברתי לו שכל הליכה ללא רשות מכסיס מחבלת ביכולת הפעולה שלנו ולשיכך כל יציאה וגם מוצדקת אך ללא רשות תחשב כפושע. האדם יצא ואני לבני כבוד עלי. אח"צ הופיע ובקס רשות להתייצב לפני עיים להתבצל ולחזור בו מדבריו. לחצתי את ידו ומסחתי על

נסלתי את הפקוד שלחתי מכסיר אלחוט אחד אל אריה אבישר והצלוחתי להשיב את המחלקה לחלוקה של שתי כתות.

בכתה שהיתה עמי לא היה כל מקלע בכתה השניה היה מקלע ללא מחטניות. הכתה שיצאתי עמה התחילה באגוף מסמאל כך שהגענו למשלט שעל גוש הבתים. האנשים גלו בורות באמון פרט של הליכה בשורה, התפקדות לילה והבטחת משלטים. לאט לאט הסתלסתי על העסק כ-50 מטר לפני הבתים ראיתי שהערכים מתרכזים ליד מזלג הדרך למת איכסה ומנסים לגרר סם את מכונית המשא שלנו. פתחנו באש כלפיהם ומיד התפזרו כלם. את גוש הבתים שהרנו סלב אחר שלב עד שהסתלטנו על כולו והצבנו הגנה היקפית.

הכתה השניה בפקוד אריה אבישר היתה כל הדמן מרוחקת מאתנו ורק אחר ככוש גוש הבתים הצליחה להצטרף אלינו. ארגנתי הגנה היקפית והתקשרתי עם העיר ומסרתי דו"ח על המצב.

נתברר ששנים נעדרים אח"כ הוברר כי אחד חזר עם הטכסי שכא אתי. הנעדר הוא אהרן בן שאול מפלוגה ג'.

כ"כ היו חסרים 1 מקלע ברן, מחסניות ברן ו-2 רובים 1 סטן שהושארו ע"י ההרוג (רובה), יצחק שינדלר - פלוגה מסייעת (מקלע), מ"כ אברהם סלר - פלוגה א' (סטן), שמעון אבוטבול - פלוגה ג' (1 רובה). הושארו במכונית כמה שמיכות ותרמילים.

האנשים היו עיפים בכ"ז קימנו שמירה. דרשתי מחסניות ברן וביחוד מים ואכל והזכרתי כי האנשים שיצאו עבדו בלילה הקודם באספקת תחמושת לסובא וביום בלוי שירות לאוניברסיטה ותלפיות. בשעה 02.00 הובאו מחסניות ברן ומעט מים. כבקר הוצאה הבטחה. מכונית הגרירה הגיעה באחור. אנשי עבדו עמה כ-3 שעות תחת אש צליפות לבסוף נתברר כי אין הכבל מספיק בארכו. מכונית הגרירה חזרה העירה. שלחתי פטרול - לפי הוראת עשהאל - כדי לברר היכן מכונית המשא שלנו ולא מצאתי דבר.

ארוחת בקר הובאה רק בשעות אחה"צ והדבר עודד במקצת את הרוחות במיוחד המים. השם רע עשתה על האנשים העובדה שכל דאגה לא הורגשה כלפיהם וציוד ומים באו באיחור.

העירו על כך שקצין התכנון בא לבקור קצר ולא הביא דבר לאנשים אפילו סגריות. האנשים היו תשושים וחלושים ביותר. משעות הבקר לא עבד מכסיר האלחוט השני. אחה"צ הגיע גורר שני אך אנשים התיאשו במהרה ואז קבלתי הוראה לקבוע סדורים לפצוץ המכונית. הדבר בוצע בשעה 18.30. סכום: א. אבידות אדם 1 נעדר - אהרן בן שאול.

- 1 מכונית משא
- 1 מקלע ברן
- 1 סטן
- 2 רובים.

עריכת הכוהות לפעולת קלסון

מנוחות - צבי ט. מ"מ

מנוחות - יצחק ו. מ"מ

גבריאל מרכוס מ"מ

- 1. רוברט קרפציק
- 2. יוחנן מרגונינסקי

דניאל שפיזנהנלר מ"מ

- 1. נובוגרוצקי מרדכי
- 2. לוי משה

אריה סוויקי מ"מ

- 1. זאב מנדלסון
- 2. סיאני אליעזר
- 3. לוי משה

יצחק וייט מ"מ

- 1. רב שוור
- 2. פרקש שמואל
- 3. פישר אברהם

זוהרה

- 1. ישעיהו קולדרה
- 2. רפאלי רכ"ש
- 3. צדוק עסאר
- 4. ניסיסעכהו
- 5. אפרים מזראי
- 6. וילדמן חיים
- 7. מרגליח פנחס
- 8. בן-ציון בורכוב
- 9. משה רצא

דוידקה

שמואל פיסרמן מ"מ

- 1. ~~צחמני שלמה~~
- 2. ~~צחמני מימון~~

אורי אבן טוב מ"מ

- 1. חמדאי חביב
- 2. ~~מקובסקי ברוך~~

פיאט

ישראל אליהו מ"מ

- 1. יוסף גוזלן
- 2. לוי שמעון

אביב שנאור מ"מ

- 1. פהו אבהם
- 2. צוא ציון אליהו

אצאצא
חבלנים

צדוק מ"מ

- אברהם בן משה
- ניסים אבוטבול
- בנימין מזרחי

גון חדר

- אברהם טסמה
- בן-ציון זוכניק

טען לוי ג'ג
 102/102
 ת"מ יוסף

בשבת - אין חופשה. אחה"צ הכנות למקוש דרך עין כארם מלווה - פעולת "גפן". בערב הרעשת תותחים ערבית על גבעת שאול. המחלקה שלנו רזרבה לבית הכרם. הציבילים כגבעת שאול נמלטים - זהו קהלך ישראל צבור אכולי פניקה "ערף" הבוגד ומכשיל את "החזית".

אתמול הכנות ל"גפן" קשיים עד הרגע האחרון בגלל מחסור באנשים. שינה חטופה. קיסה ב-02.00 יציאה לבית וגן ומסם לשטח ליד משלט המארב נתקלים במזקף ערבי - אנו חוזרים לפיכך לבסיס.

עיפות אופפת אותי ואת השאר. אני ישן קצת. מסחק טניס בערב שיחה טובה עם הממיי"ם והמכיי"ם שעתה ארגנתים מחדש נדמה לי שהעסק מתחיל לדפק. ועתה לילה טוב.

[Faint mirrored text from the reverse side of the page, including lists and administrative notes.]

צדוק היה טפוס אחר לגמרי. חדש למחנה בפלוגה. שקט מאד עגמומי לעתים
 הכופות. נושא בשקט כאבו, משפחתו נדדה מיכין מטה. וגיטו נהרג. הוא עסק
 בעניני מכניקה. בסעתו טרח והכין לצרכי יוני הדאר סטכלנו בהם זמן מה
 טכנות רגל למכתבים. אחר כך ספר לי פעם על המצאת כדור בליסטי ופכשיר
 לזריקת רמונים ממטורין. זמן רב בקט חופסה מטני כדי להטלים את הסטנט.
 דחיתי את הדבר. שלחתיו לנשקים. בסופו של דבר התתי לו 4 ימי חפס. באותו
 בקר בו נהרג היתה חופסתו צריכה להתחיל.

בצהרים יצאנו ללויה דואגים לפצועים. מספר פצועי הפלוגה הטובים
 כנתי חולים הגיע ל-10 הספסר הגבוה ביותר בפלוגה. אהה"צ הוטל עלי להוציא
 כלילה מארב לסביבת המטורין ההפוך. קודם אמנם הייתי צריך להכין טכת נגד
 קסטון אך ברגע האחרון שונה הדבר. טוב פעם נעסה הכל באזור נכלילה יצא
 מדכי ו. עם כחלקה ו-2 מכשירי אלחוט במכונה לבנין בק"מ 4. יצאתי בעקבותיו
 לבנין ובטרם הגעתי שמעתי יריות החלה מכוכה, ובקוטי הסתלטתי עליה. החי"ח
 שמסרתי למטה מצורף. היתה זו חויה למרות כל הפאמץ הככיר לראות את הנוף
 הנהדר את כרי בעשב שטכועות הסתוקקתי להם להתפרקד בין מרחים על אף חסר
 המים, ולקלל את מטה הגדוד שחשבתי כי הפקירנו ללא כזון וציוד.
 נפגסתי עם המלמחניקים שתפסו את הסלט בק"מ 5 ושעזבו אח"כ לכבוש
 דיר יסין.

למחרת יום שסי החל אצ"ל ורחי בכבנט דיר יסין. נתבקסנו להגיש
 עזרה. הודעתי אז לחברה כי זוהי פעולת הנקסה הגדולה ביותר שלנו בהם -
 להגיש להם עזרה נוסף על התחטות שנתנו יותר מוקדם.
 גם בערב לא נתנו לי מנוחה יצאתי כפטרול לדרך בין עין כארם
 וקאלוניה כדי להכין מקוש עם שחר. הפסנו את הדרך זמן רב ולא טצאנוה.
 בדרך אמנם ירו עלינו קצת אך לאנשיה שב קצת הבטחון העצמי כשראו איך
 חצינו כמה ק"מ לטטחי האויב מבלי לפגש בהתנגדות. בכלל נראה לי כי רוח
 החילים נפלה מאז סקרה ה-16 לגמרי. הקרב בדרך לעטרות הוה סכה מות נפשית
 עבורנו היאמה לעין כארם אם כי גלתה כי אין דרך סכוניות מעין כארם
 לקאלוניה ולסיכך בוטל בגללה הקקוט חטלה את עז רוחם של האנשים ועודדה
 אותם במקצת.

ביום שסי נודע כי עבדול קאדר אל חוסיני נהרג בקסטל ע"י אנשי
 פלוגה א' שלמחרת נסוגו מן המקום והפקירו לערבים. פלוגה זו עמדה בקרבות
 טכוע ימים ולא היתה יחידה להחליף אותם מרב תשישות נהרגו רבים בדרך
 ומספר הנעדרים גדול עוד עתה.
 סוטקה ויעקב עלמן חזרו טי לארזה ופי לקרית ענבים. פאיר כרטרול
 הרב ספל סהרג את עבדול קאדר נהרג אח"כ בנטיגה. גם פאיר עכר אתי בימים
 שהסטה הצטופף בבית הבריאות ששראוס. לכתחילה היה כדריך ספורט שפוטי אחר
 כך הפך לרב סכל והצליח מאד בתפקיד. בליל שסי ככס הפלמ"ח את הקסטל
 שנית. נודע לי אח"כ כי בין ההרוגים ט"פ נחום אריאלי. לא הכרתיו אך
 שמעתי עליו לפני כחדס שאורה - זו שמעה הלכתי כל השנה החולפת מכלי ג'אמס
 וסאכזכתי אותה קטות גם בפגיסה האחרונה בקפה קורזו כשהעמידה לפני סאלה
 ברורה כן או לא - התארסה עמו. אחר הסות נודע לי כי הם התחתנו לפני
 כטכועים. מטכבה כזאת... האטנם אין בזה טסגה להתחתן בזמנים כאלה ראולי
 דוקא ההחך - אכול ושתה כי סחר נכרות. בזה הרגע התגלגל לידי מטכמה האחרון
 אלי רק עתה הוה נראה לי באור חדט יטה.
 ביום שסי אהה"צ היה מפגש של הטמ"ז עם ספקדי פלוגות. הוא נתן
 חרבה "שייכות" אך גלה תקיפות וזתפעלתי טכבת.

חוסטני שהפנקס הנפלא שהכיל כל כך הרבה הגיגים ומחשבות אבד ביחד עם האנדרלמוסיה שתקפה אותנו במחצית השבוע החולף כשהועטם עלינו תפקיד הרורבה המחוזית.

תפקוד זה נלקח מאתנו ע"י פלוגה ג' ואח"כ ע"י פלוגה א' עם כניסתנו למחנה הקבע. פלוגה א' של פוסקה ששבה מתקופת אטונים ממוסכת הספיקה לעשות בתפקידיה הרגילים יום יומיים ואחר כך החלה הפרשה של הקסטל. כליל שיטי סעבר נכבס הקסטל ע"י הפלמ"ח ולמחרת הונחילה פלוגה א' להחזיק במקום. למערכה הוטלו מאות ואלפי ערבים סצרו על קסטל וטובא. הסטלטיט של סרובא לא החזיקו כעטד והלחץ החל לתחום בארזה וקסטל.

כליל שליטי - רביעי קבלתי פקודה להוציא טיד סיירה לארזה עם פגזים ותחמושת. מרדכי י. פקד על הסיירה. היה ספק קל בקטר ליציאה של מיסהו ססרב לצאת ופקדתי אז לאסרו מידץ לפני הנסיעה היה לי סכסוך קל עם שלמה בן שמעון ססב באותו כוקר מקורס מדריכי חבלה וצריך היה ביום המחרת ליטול תפקיד ס"פ. הוא נסה להצדיק את הסחרור ססרב לצאת לא סתוך חיוב ההסתמטות אלא סתוך אותה רוח עצמאות ומרי שהיתה סתגלפת תמיד כמעשים שונים. גם הפעם נסה להתוכח אתי ופקדתי עליו לעזב את המחנה. אח"כ מסרו לי הצטער על כך מאד ובתווך מרדכי בקס ממני להרשות לו לצאת כיומו החפסי ללווי. רק אחר שהתנצל בנוכחות היוצאים התתי לו לצאת כמקלען. יותר לא ראיתיו. כל הלילה עבדו הסטורנינים בהובלת תחפסת לקסטל ובבקר השכם יצאה ש הסיירה חזרה. ליד ק"ס רביעי התהפך הסטורין והתגלגל כמאה סטרים לגיא שלמה וצדוק מזרחי נהרגו יצחק ארמיני, שלמה חליפה ובנימין רוטו נפצעו קשה. סופר לי גם בחורה נפצעה קשה. רק כעבור כמה ימים נודע לי כי היתה זאת בלהה ציברסקי והיא סתה אח"כ ספצעה.

שלמה היה בחור מופלא. נסלח אלי ע"י מרט ערב עם תחלת המלחמה בעבר לחם ועבד נגד הצ"ל, נאסר על ידיהם וכמה פעמים התנקשו בחייו ע"י נסיון לדרס אותו אצלנו היה חבלן ללא סחד. מתוך רוח מאובה היה ספוצך דטים, מדליק פתילי ספוצ בטיגריות. פעם הוציא להורג ערבי וכת את אזניו ואזן אחת סס בקופסת סגריות והציע לכולם לעסן. מאז קראו לו רבים "אוזניהו" לסרות כל זאת לא היה בפלוגה חיל מסור סמנו. תמיד היה מתנדב לתפקידים וספצעים פעם כסכל חבריו יצאו לתפקיד והוא אחר ככה כל הלילה כדי שאחנת. בימים הראשונים היה נוהג את האפנוע שלי הוא היה סס כמטוגע לפרידי. הסתתף בהרבה פעולות וגלה אסך רב. בראדי גזז זה היה שלמה סנסה לככות את הסולוטוב הכוער. כסבקרתיו בקורס הטקוש הראה לי בכת צהוק את מוקשי התפתעה שלו שהם סתחת למרצפות, מוסב בית הכסא וכו'. בימים הראשונים כשהחברה גרו עוד כתחכטוני היה בתור אקונט סחליף סוכר וקסה בסודינג ועושה פודינגים נפלאים. גם טבה מוכטר היה. החברים סחדו סמנו. אחר שיחה עם כתת החבלנים אסר לי פעם: תראה סוסה ססחר אני מתחיל להפך אותם לבני אדם. כאותו ערב אחרון איום על בחור ססרב לצאת והלז כסחדו לא הסס ויצא. מאד נקבה את לבי העובדה סנפרדנו כטינה קלה... טטנו סיוחד היה בסגנון כתיבתו. הוא היה כותב בסגיאנות כתיב אך אהב לכתב סכתכים רסמיים וחצי רסמיים אלי וכן לחבר שירים החרוזים בקסי בהתאם לפנצינה כסויסת. כסיחות סלפוניות היה סגנים את הידיעות בתוך סכן סכורים כך סטורס כנזורה לא היתה יכולה לבור את הסוך סן הכר. פעם גלה כסקרה סה הטלפון של כיהח"ר הערבי לססמרים ליד עטרות. מאז היה סטלפן לסס כערכי כדי לכרר אס הסטוריס סלנו הגיעו או יצאו לעטרות... סטלמה יחרג כתאונה אז יסות סות ציכילי זאת לא העליתי סולמ. לסלמה היתה יאה נפילת צבורים - נפילת ססות נפטי ראף זאת סנע סככו הגורל הצור.

20.2.48 יום ששי. סוּיַס קבלתי חמס. יותר נכון נטלתי לעצמי. מעמדי כמפקד פלוגה קשה שכעתיים מבחינה זו והחלטה לפרש ולצאת ל-24 שעות מהעבודה חבועת כמות כהפקרת העניינים. בכ"ז דאגתי לסדורים עם שאר קציני חמטה ליציאתי. עתה יושב אני בחדרי לבוש בגדי שבת ונחנה מחוית הערב - אמבטיה, ארוחה דשנה שאינה נאכלת בחשיפה, ומוטיקה טובה - הקונצרט הרביעי למסנתר של בטקובן. אמס היתה במוסד מסיבת סיום - יותר נכון מסבת פרוקט - אחד אחד אנו עוזכים את המוסד פורטים בחשאי לתפקידים מלחמתיים או טלחמתיים למחצה עד אשר נקרא ביוני - יולי לשרות המדינה. אשר לי אכול ספקות אני אם יהיה בי העוז אז להיהפך למסרדניק פטוט אולם דיה לצרה בשעתה.

היתה אורח מיוחדת אמס. הפלגנו לעבר. בין הנוכחים היה ארת'לה שבא מתיא עם קולונל יהודי מחצבא האמריקאי. אדם נחמד וחביב שידע להתחבב על כולנו וחתפעל כתינוק מספורי על פלוגתי. מסירי הפלמיה מרקודינו וכיו"ב. היה זה אדם שלחם באסיה ואירופה. יד ימינם של מצביאים גדולים והוא נותן כיום את חלקו למאבקנו. האורח כאמור היתה נפלאה. אטמוספרה שונה משהו המזכיר את העבר המופלא של נשף פורים. עת הוטל עזר ואנו קימנו את הנשפיה על אף הכל.

פוחחתי עם לכבי על המצב הפוליטי. מוזר בסערת המלחמה חלפו כל ספקותי, לי נדמה כאילו הנצחון הצבאי והמדיני הוא דבר בטוח ביותר. כחקראתי היום את העתון כולו מאלף עד תו - דבר שלא זכיתי לעשותו רבות לאחרונה - עקבתי בהתענינות אחר המאבק בין בוויין והחוג של מיניסטריין החוץ האמריקני השוקל נפש, דולרים אינטרסים ובין המעוש התומך בנו בין אם מהכרוז בצדקתנו וכיין אם מדיפה אחר קולות ומצביעים לקראת הבחירות הקרובות. הבטחון הסמיר בנצחון מזכיר לי את תחושת המלחמה העולמית האחרונה. גם אז מוזרים היו לי הפסוקים שהובעו פה ושם בקשר לנצחון. לי ברור היה תמיד שהנצחון לבנות הכרית יהיה. נדמה לי שיש בכך גם סימן למלחמתנו זו.

העבודה היתה היום שגרתית, שוב רכזו ענייני הנשק וסכום העכרות כלים מכסיס לבסיס. הסלוקר הצעיר שלי רכזו סוּיַס את הנשק לפי החלוקה החדשה ואם כי הפלוגה נחשבת לפלוגה עשירה בנדון חרי מצבנו די עלוב - בכל אופן רחוק מלחטבי רצון.

אמס סוכם במטה הגדוד שיש לחסל את כית המופתי. אני ומחלקת הרזרבה נחאה המכצעים. נסעתי מיד להר והצצתי מן המסורין ע"מ לראות יפה את הסטה. לא ראיתי הרבה כי נורו כמה יריות על המכונית. מלמעלה יכולתי בעזרת משקפת לצאג לבדוק יפה את הסטה ולשין תכנית פעולה אפשרית ומתקבלת על הדעת. נראה לי שהעקרון מכרח להיות זה של חדירה שקטה ודבר כזה אפשרי רק בלילה חשוך ואילו אנו צועדים לקראת ירח מלא.

בקשר לפעולה קבעתי עם קצין ההדרכה תרגולת מיוחדת. היא היתה צריכה להתקיים מחר אך תידחה בודאי בגלל "מצב הכן" שהוטל כמחר בבקר עד הכתרים.

מקרה מעניין ארע לי היום כאשר מסקתי דינו של אחד מאנשי לכסול חפסה על אשר יצא מהבסיס ע"מ להחליף או בעליו במחסן ללא נטילת רשות. הוא הודיע כי לא יקבל את מסק חדיין. הרבצתי בו קצת ציונות והסכרתי לו שכל הליכה ללא רשות מכסיס מחבלת ביכלת הפעולה שלנו ולפיכך כל יציאה וגם מוצדקת אך ללא רשות תחשב כפשע. האדם יצא ואני לכי כבוד עלי. אחה"צ הומיע ובקט רשות להתיצב לפני ע"מ להתנצל ולחזור בו מדבריו. לחצתי את ידו ושכחתי על כך.

מופיע סרגנט אנגלי לבוש כחולים. *Get up boys* הוא צועק ומונה לעבר זה שמשמאלי. אני מניח את האקדה בין הטנקים של המים אשר על הגג. כשאני בזכר במחסנית הרזרבית אני נשען ליד המעקה וזורק הכל למטה. יורד בסולם נוטל את המעיל עוד אנגלים מופיעים. לא. אין הם באים מחדר המדרגות אלא מכית סמוך ושם פרצו דלת בקיר המשותף. עתה מובן מדוע לא הוזהרנו קודם לכן. על המדרגות עוצר אותנו איש הכולט משוחח אתנו קצרות לפתע מופיע סוטר מלמעלה וטוען שאת הרמון שבידו תפס ליד יוסף. אחר מו"מ קצר נלקח יוסף הלה בשפתותו לא הכחיש שנשא רמון אלא החל להתלכח ולהוכיח שבזמנים כאלה מותר לשאת נשק. צעקתי לו להפסיק להודות בנשיאת נשק אך הוא נלקח. הסוטר עולה למעלה אני נשאר יחידי בחדר המדרגות. דלת נפתחת נעם ונאורה מכניטים אותי מנימה. אנו סגורים ארבעה בדירה. למעלה עוד מספר נכר מבלי שנדע דבר עליהם. כעבר חצי שעה מובל יוסף למטה בליווי משמר. אח"כ עוד 4. מה עם הנשק מנקרת השאלה בטוח?

אני בודק את המעיל שהיה תלוי על הסולם והנה הוא נקוב כדורים לגטרי. חבל על המעיל היפה והחדש. שעתיים אגלגל חלפו. מופיע שכן צעיר ומכיא 3 אקדחים שהושארו בחדרו. מתברר שרק 2 אקדחים נלקחו 3 אקדחים נשארו על הגג העליון ו-7 אקדחים הוחזרו. אנו מוקפים עדיין מסתרה. בטלפון אנו מוסרים ד"ש לכל המכרים. מכונית עוברת ומודיעה על עזר. אני מחליט להסתכן ולצאת. יוצאים בחור ובחורה. הם עוברים. נעם ואני יוצאים אחרונים. גם אנו מגיעים לבטיס כשחכל חושכים שאנו אסורים. עד שעה מאוחרת יושבים אנו בגמבטיה ומספרים וחוזרים ומספרים מה ארע במשך היום. בשעה מאוחרת משתחררים אנו ע"מ להפגש למחרת בנקר בטועדון.

מתחילה למעשה עבורי פרשת חגיוס. אך עד היריות הראשונות עבורי עוד עתידים לחלוף יומיים.

אחייצ תהלוכת חוגגים עלי מוטל לשוטט באופנוע בפילות שונות ע"מ לקאות מה המצב. משטרות קטנים שלנו משוטטים ליד קולנוע ציון. בערב סובכים זוגות מזוינים ליד בתי הקולנוע למנע חתנקסויות. עם ערב אני נשלח מהר לבדק את סדורי השמירה במושב זקנים. חכל פרימיטיבי עדיין ביותר. האנשים מחכים בבית ההגדרות עד 11 בלילה ומתפזרים. למחר טוב זוגות משוטטים. אנו יוצרים תכנית לארגון כח מצומצם שהרי בינתיים הכל שקט. בעום שלישי בכקר השכם אני נקבע לקצין הפלוגתי התורני. עם בקר אני משלח 5 זוגות לסביבות שונות ושמה וטוב לב אני נכנס לחדר ע"מ לכתב פלקרא. לפתע טלפון מתריע - הפגנה ערבית ליד קולנוע רקס.

אני אוטף כמה אנשים תופס את המיפ צבי ולאחר שהיה של כ-10 דקות עד שחוצאו האקדחים המסכנים ממחבואם באחד מבתי הכלון (נאלצנו להתפזר מטום שבעקבותינו הלכו עשרות יהודים סקרבים) ירדנו ברחוב הנסיכה מרי. הגענו עד פנת ר' זה ור' יוליאן כשהפגנה הערבית הופיעה. מלכתחילה חסמו מסוריימי המשטרה את הדרך וההמון החל יורד לר' מפילא אך לפתע החלו המסוריינים נטוטים חזרה ואחר ההמון. שלשה מעקדים נשארו אז מלפנינו מתקרב ההמון המשטרה כבר מאחורינו.

דין מכאן לא נזוז - אני אומר לצבי המהסס - שולף את אקדחי ומנסה לירות. אך לשוא בינתיים יורה חיים מן הצד השני צבי ואני עונים אחריו. ההמון מתעכב. אני קושץ לאחור תופס מחסה אחר עמוד הכניסה של קולנוע רקס ויורה שנית לעבר הקהל המתפרע. כין רגע מזדקרים לשמאלי שני שוטרים עם טופים. מתחילה הרדיפה. למטה לעבר הקופה, אגוף קל לעבר הבנינים והחצרות. השנים עדיין מודפים לפתע הבחנתי בדלת אחורית של חנות. נכנסתי פנימה ויצאתי טוב בר' מרי למעלה. אנשי החנות שמחו לקראתי. פרקתי את האקדה וטוב אנו מתלקטים למטה. ההמון נסוג לעבר מרכז מסחרי. אנו תפסנו כבין ליד קולנוע רקס. הנשק ברשותינו כמעט אפסי. כעבר מחצית השעה מתברר לי כי יהודים גרים בכבין שבפנת ר' הנסיכה מרי וסט. יוליאן אנו יורדים לסם. אחד אחד מתכנסים האנשים לרשותי עומדת כמה בת 12 אי.ס. ארגנו את ההגנה ושנים ירדו למטה לפקח על התנועה כל ערבי וזר גורשו ללא רחם.

עשן עולה ממרכז מסחרי. תגובה נמרצת של בקרב היהודים שכמעלה הרחוב. הם מנסים להתפרץ מטה אך המשטרה חוסמת בעדם. מתגודדים ליד קולנוע רקס. הנח מן הגג אני רואה מישהו הזוחל על גג הקולנוע ולפתע מתלקחת הלהבה. טוב מתלקטים הערבים ממש למטה מן הבנין שלנו הם נעצרים ע"י שרשרת צבא. אני מצביע על קו דמיוני בכביש ומודיע כי אם הערבים ינסו לעבר קו זה נטיל עליהם רמונים ונפתח כאש.

לא. הערבים אינם רכים. הצבא אינו נושאן להם לעבר וחכל עדיין לבזבז את הנשק על מספר מצומצם. החרגשה שלנו היא זו של שלשה ערבים קדם לכן. אין כל חשט מחפוש או מאטר הרי לנו המדינה.

לפתע אש חזקה מצפון. היריות מצד הדאר. אני צועק לנשארים על הגג התחתון לפקב ולראות מי היורים. יתהיה זו מעשיה יפה לעתונים מתהרר אני בראותי נוטרים ערבים ומשטרה יורים עלינו. האש חזקה. אני צועק לסגני לבדק את הכניסות ולפקב אחר היורים. אש... שקט קל... חריקת הסלם אני מונח לעברו

18.2.48 עוד כמה שעות נכנס ליום ה-80 של המערכה הנוכחית. דומה כי חדשים חלפו מאז נורו היריות ליד לוד ובמרכז המסחרי, כל התקופה שלפני אותו לילה שכור נצחון נראית לי כמסוּשֶׁסֶק בערפלי העבר, לפעמים נדמה לי כי כל חלוקת השנים ועונות השבע כאילו נסתיימה ונתחדשה באותם הימים. סקירה קלה אל העבר וכמו על חבד מתיצמת דמויות מוכרות, מראות חולפים... אותו יום שסוף שמש במורד הנסיכה מרי... סנחדריה... פעולה ראשונה בשטח-חלל-א-טיחה... הפלוגה... מעלה... שיך ג'ראח... הר טוב... וחוזר חלילה. הנה מזדקרים ציורי פניהם של החברים הנופלים יצחק פוחי, דני מס, שאול שמואלי, יונה לוין, יעקב כהן, הרשקו, יענקלה ישראלית, צ'יצ'ו חילי לפלוגה - יעקב שמואלי, בן, יהודה כשוף... כל חלל ועמו המחלומה לנשארים...

כן זרמי מלחמה - שנאתי את המונח פארעות הנשמע עדיין לעתים נדירות, רוחי הצברית נוקעת ממלה זו אשר רוח של עזת חסות ומעוטים נודף ממנה - וספק אם רבות המלחמות דוגמתה. זוהי מלחמת העצמאות... ספק אם אנו בני הדור אשר לנו כל פרשה זו מובנת מאליה אשר גדלנו בהגנה עצמאית ברוחנו יכולים לחוש כיצד תראה תקופה זו מבעד למראה עיי הדורות הבאים? לפיכך מצאתי לנחוץ לחזור ולהעלות את חזויותי על הניר. יומני שבק חיים לפני למעלה משנתיים עתה נגזר עליו להתחדש. יתכן וחוש סמיר דחפני למעשה זה. יתכן וזה שונה מרצון התרכבות אם לא כלפי חוץ עתה - לפחות בעתיד ואולי אין זה אלא ביטוי לרצון ההתייחדות שגבר שכעתים בשמונים יום אלה עת כמעט ולא נתן לך לקרא בשקט, להאזין למוסיקה אהובה, להתייחד בחברה לכתב סכתב, לחוש את "האה הכוערת" אותה אח סמלית של שלות ובטחון... אני מקוה להעלות על דפיים אלה את מפתח הרגשותו של איש המערכה האדם הלוחם והמקים את הצבא העצמאי. להיפך וכנית צבא עצמאי שתי פעולות אלו מסתזרות זו בזו בעבר הקצבי.

ועתה חזרה למעגל המאורעות.

30.11 ראשון. אני צמוד לתיבת הרדיו, לא, איני מצליח לקלוט את ליק סקסט, בלילה הקודם האזנתי עד חצות ובלב פועם שמעתי את ההודעה על דחית ההצבעה, בלילות ראשונים הייתי עד שמיעה לכל רחש וחידוש שם באוים. הלילה נואשתי, הלכתי ליסון בלב כבד. בשעה 0200 (זהו כבר הרגל צבאי) נתעוררתי לקול קריאות השכנים - המדינה נתנה, העמים הכירו בזכותנו. ומיד לרחובות ההומים. אי שם נורות יריות סמחה. היריות סתלכדות. אחרון הכלויים, ר' מנשה מאירוביץ לוחש בקולו תזקן מלות פרידה למצוטופטים על יד כיתו. דמעות מחניקות את גרונו... אני חוזר שכור סמחה...

בבקר שוב חזרה לירושלים. שם צוהלים השנים מכל עבר. מעיבה הבטורה מלוד על ארבעה חרוגים מיריות על אוטובוס מהיפה הרהובות הומים מאדם. מתכווננים לתחלוקה.

במוסד חבל שמהים. אנשים שונים מאחלים לנו הצלחה בתסקידינו הדפלומטיים החדשים. לפני ארוחת הצהריים מגיעה אלי הוראה להתייצב במקום מסויים. בזה

השצתי אתמול יחט זה בשעה שמנהל המכבסה שמה לחת לי זוג מכנסים חדשים.
ותיום כשאחד העובדים חזר והזמינני לשבת וסען שחבל שאין רבים כמוהי,
אני משום מה הסמקתי. טרם התרגלתי לכך. אך בכל הפרסה המתחוללת רואה
אני סימן טוב להצלחתי בעתיד.

שוב לפרשת המצועים. עולם מיוחד. כולו סרוניז כלפי הפקוד
שסעה וגרם לכך הנמצעו. הפקוד סונח אותם כאן בבית החולים מבלי מבקר
מבלי אספקה וסדור. אנני מנסח להרגיעם ולהתוכח עמם. רבים מהם יכולים
לחזור ולספר על פרשת המצעם וקרבותיהם. אך רובם חתיבים ואני פשוט נחנה.

צדקא עדיין שוכב ללא יכולת דבור. מראה פניו יותר טוב היום.
כנראה שתכוא לכאן היום שיירה צבאית. לא ברור אם אחזור אהה או לא.

19.4 אחמול ירדנו למסח. ירדנו ברגל בסך הכל 13 חברים. היה עלינו
לסחוב את הרובים של המצועים ושל הנהגים. הדרך היחה קלה עד לכביש
למרות החשש המרובה שלוח אוחנו. מעבר לכביש פחת החשש אך הדרך היחה
כבר יותר מלאה תחחתים. יצאנו בכעה 02.30 לאחר שסעק הירח הגענו
לסנהנדריה. ב-14.10. לפני כן כסנו את הפנים בקפה יבש לען, לא
נחבלם ואנשים שמו גרבים גדולות על גרביהם. בדרך כלל היה מבצע אל
לא רע. אנסי פלוגח נעם שיצאו עמנו הלכו אחרינו אצעינים עצומות,
כי נתרסמו ביותר מאתנו. כבר למעלה עם הצליפות מצאנו חן בעיניהם.
הם בחורים טובים וממושמים אך אינם מאומנים ביותר.

בעוד נסחפתי מיד לעבודה.

בליל שישי ומוצאי שבת חיו מסנות באוניברסיטה. ויקדתי ובילתי
שוב בחברתה של בת-שבע. עם יואל נתיידדתי לגמרי. הוא מצא חן בעיני
וחיינו מהר מאד גלויי לב כידידה וחיקים וזקנים.

חזרנו לבסיס, בלילה שלמחרת נשלחה חוליה למצוא את המוקס.
 דבר לא נמצא. יום שני היה יום חמשי. בערב קיימתי שיחה עם כל המ"כ
 והרבצתי בהם מוסר. אני מקווה כי גם עתה בהעדר העניינים כסורה.
 נדמה לי שבשנלר העניינים מתחילים לרפוק. אך אני מוציא את כל כוחי
 בענין זה ששמו יצוב, צבא עברי. ההתעבות כאן בהר היא הפוגה מה א
 עבודי.

גדעון בקס שחרור. בתור בן יחיד הוא זכאי לעבוד לח"מ ו-
 קשה לו לראות את החבריה יוצאים כל יום לעבודה ולססחית והוא נשאר
 במקום. זמן לוכזוס זה של חרור במה יהידים מפעולות קרבנות בח"מ
 היא לוכזוס סרק עמים רבי חיילים וצבא יכולים להרשות לעצמם. טרם
 נכנסנו למסורה טוטלי של לחימה אם מרשים לנו דברים כאלה.

רציתי עוד לכתוב על המצעים, על פלוגת נעם על בחייה סאני
 מהרהר עליה גם כיום אך בחוץ נשמעות יריות מרובות כנראה נסיון
 התקפה ויש לצאת. כבוקר נראו כמה מכונות בגיא פתחו עליהם באש והן
 נעלמו. מי יודע מה בחוץ. כאן בספייה הסגורה שקט. אך יש לצאת לראות
 מה קרה.

2. 15 יום אחמול עבר בסקס. אסור לנסוע בדרך העפר לא נתנו לי. סלחתי
 את אחד מאנשי לעשות כרטיס טוחים של עמדה אחת. כמו כן עסקנו קצת ב-
 אליפות מבנין רסנרף. ראובן הצלף פגע ב-2 ערבים ממחלקה עירקית
 שצדה במרחק קילומטר. פגענו באוטובוס פתוח שנסע לא-סור. ובערבים
 על יד בית אנטוניוס. בקרתי באוניברסיטה בלוח ישיבתו מי שלמד עמי
 בגמניטה. מוזר כיום לפגשו והוא מצית לי בכל ומסתכל עלי כעל מוסיק.
 במשך סיורי אחמול עם יואל המפקד החדש של המקום מצאתי כמה עניינים
 להחכר כחם. ענין בדיקת ידיעות, טכום ידיעות ש"י. בערב הוא טוב
 בילתי בחברת בת-שבע. מצאתיה הרבה יותר נכונה ונעימה מכפי שציפיתי.
 היא עולה לאין שעור על אורח. מבחינת מקחות חיים ותכונת חיים. היא
 שונה - כפי ששהתגלחה בינתיים, מבחינת בזה שנושאי שחננו הם פחות
 מילוסומיאם כללים על נושאים חיוניים או אכסטרקטורים אך יש לה
 הברקות מרובות. מסומקני אם אודע לחדור פעם למקוח המושג אחכה,

אחמול גליתי טוב את הפנקס שלי. חות הימים בשבת שעבר
הועלו כבר על דפים אחרים. נדמה לי שהפסקתי אז בספור פרשת יום
ששי החולף. אז חסנו בבוקר עזרה לאצ"ל שקבלה מאנשינו. תחמושת
וחפוי מן הפלמ"ח כשבאנו כבר לא נזקקו לנו. אחר כך נתברר שהאוטו-
בוסים הללו לקחו שאכזיים ופעלו אותם במכוונות בסוף מחנה יהודה.
וכי סבחו בכפר למעלה מ-250 איש. עלי להודות שלבי ורגשותי בסטח
זה ממש נתאבנו ואני לא התרשמתי מן הדבר. בת שבע הזכירה לי אמס
כי הדבר דומה ללידיציח. אכן נכון. עלי לעמוד על מסמר רגשותי
למען אדע להגיב כהלכה - אולם מאידך אני חייב לסרין עצמי בפני
רגשות מופרזים כי תוך סערת מלחמה זו עתנופלים עשרות אינך יכול
שלא להחפך לקר מזג. רק בשבוע האחרון נפלו שלמה צדוק, מאיר אריאלי,
שלא חרשתי מעולם ובכל זאת נגעה אל לבי נפילתו. היום יסבתי ארוכות
אצל הפצועים שלנו ושטעתי את סכא נותיהם וחלונותיהם. אך על זאת בפעם
אחרת. בערב יאצנו לחפוש הדרך שאינה קימת ואסבנו. למחרת חכנתי בצוע
פעולת מקוש בדרך עין כארם מלחה. בעמדנו במחצבה ראיתי פגזים שמיד
זחיתים כחותחים מתפוצצים בית בית הכרם וגבעת שאול. ההרעסה באה
בכוון בית איכסה. הסברח היתה סזהו הגייס של קאוקג'י. לפיכך חנינו
בערב בבית הכרם למקרה א התקפה מן המערב. בלילה זכין ססי לשבת
חפה הפלמ"ח טוב את הקסטל. ביום ראשון יצאנו אם כי אצואא באחור מה
לדרך עין כארם מלחמה עם שני מוקשים. חיו קשיים מרובים בקשר ליציאת
האנשים. מאז נפלו נעם וחבריו ומאז מקרה השירה לעטרות חדר מעין מורך
לב ללכות האנשים. טוב אין אותו שסון חקרב וחדות היציאה. הפחד החל
לחרור ללכבות. חיו קשיים, אנשים נסו לחשמט, בסופו של דבר יצאנו
במאותה מה. ליד הדרך נתקלנו מזקיף ערבי. חוששני שסטינו יותר מדי
סמאלה והתקרבו יותר המדח למלחה. חקפתי שהנסיגה תהיה מסודרת, בכל
זאת נתברר לי בבסיס כי אחד הסוראים שאיר מוקס אצואא בדרך. שאלחתי
אותו מיד חזרה ומאחר שראיתי כי חסס לצאת תחת זליפות (בינתיים האיר
היום) חרבתי כמה כדורים באויר כדי לדרבנו. בינתיים ראינו מן הכסיס
אוסו עובר מעין א כארם למלחה. פתחנו עליו באש תך הוא חמק ועבר.
נראתה יחידה ליד מלחה וסוב פתחנו עליה באש.

14.2.48 חר-הצופים.

ה ד ס ח.

נתקצתי לכאן אתמול במקרה. יצאתי מן המוסד בבקר בלבוס הדור מתוך בסחה שאחר העבודה הקשה של הימים שחלפו נכון לי יום מנוחה. אמנם כמה מאנשי חיר צריכים לצאת עם פטי לפצוץ בית הקאדי שבסיך ג'ראך אך צפיתי כי לי נכון יהיה יום חופש. התכוונתי לסחק סניס. סקרתי את המגרש, הלכתי לסדר סדורים למסוח ולפתע שמעתי קול מוקס ולאחריו יריות. "הדרך לסיך ג'ראח" - "סיירה מוחקפת", זך ועלה כחרף עין הדבר במוחי. פקדתי מיד על האנשים להיות במצב הכן עוד בסרם חבוא המקודה.

חיינו מוכנים בזמן עם סני משוריינים. נסעו מהר לעגול ה- דרכים בסיך ג'ראח שם ראיתי משטאל את האמבולנס הלבן תקוע בחללה. באמצע הדרך האוסובוס נסע במהירות תחת אש רצינית כעבור 40 מסר ראיתי תעלה עמוקה חוצה את הכביש ולידה המסורין שנוקס. רגע הרחתי חנה המלכודת, בכל אופן פקדתי על הנחג לעבור מימין על הטיסה שהכביש בעני עליה. חסתי סמא נתחפך שם בכל אופן הצלחתי לעבור חיר לי סני פצועים. החלסתי לפרק להורידם ורק אחר כך לחזורשנית. בהם מתברר שיש לנו 3 פנצ'רים ומשאבת המעצורים מתקלקת. מיד התחלנו בעבודה מאומצת ורק אחר כשעתיים חוקן הדבר. המכונת הינייה שלנו חזרה העירה. בינתיים חכינו להגבורת החצא מן העיר. כדי לחפות על הוצאת הפצועים ירדנו עד חואדי למטה. התכווננו והתחלנו עולים לכוון בתי המופתי בנסיעת לאחור. חיתה זו נסיעה אסית כי הנחג כוון על ידי אחד החברה. הגענו למקום שבין בית אנטוניוס התמוס על ידי הצבא ובין בית המופתי. הערבים הסתרו מאחורי עמדתם. רק חכפיות שלהם בצבאו. האסנבים חיר ערוכים במכונות לחצפית והכסחה היקפית. נסיתי להתקשר עם הקצין שלהם והוא סרב לבוא. יכולתי לראות יסח את המצב. חתי מכוניות תקועות מאחור ולפניהן במרחק 60 מסר תעלה גדולה בה תקוע חיה מסורין אחד וכן מסורין סני - כנראה של החגבורת שלימי הסלפון נסע בה צבי סיני.

11.2.48	משיטה לבית צמאפה.
13.2.48	הדיפת התקפה על ימין משה.
15.2.48	משיטה לבית צמאפה.
17.2.48	משיטה על צור כוחר.
17.2.48	הדיפת התקפה על הר הצופים.
18.2.48	הדיפת התקפה על רמת רחל.
22.2.48	עריקים בריסים ממוצעים מספר כרוחב בן יהודה על יושביהם.
23.2.48	הדיפת התקפה על ימין משה.
26.2.48	הדיפת התקפה על הר הצופים.
26.2.48	מארב בכביש ירושלים - בית לחם.
4.3.48	כחה נשמדת בשובה ממארב בכביש רמאללה-לטרון (הטי"ז).
10.3.48	הדיפת התקפה על בית ישראל.
11.3.48	נהג הקונסוליה האמריקנית חדר במכוניתו לחצר המסורת לאומיית.
	אנק בבנין.
11.3.48	הדיפת התקפה על הלסיטה, חוות הלימוד ארבענה.
11.3.48	הדיפת התקפה על מקור חיים.
17.3.48	מפישת בית יהונתן שגור.
18.3.48	התקלות ליד אשש.
21.3.48	הדיפת התקפה על מקור חיים רמין משה.
22.3.48	הדיפת התקפה על הרסוב.
23.3.48	מכונית חוסת ללא נהג מתמוצעת לרגלי ימין משה ונדרסת להרס רב.
22 - 24.3.48	מארבים בדרך לנהג יעקב ועטרות.
24.3.48	בהתקפה על שירה ליד שעטס נדרע 14 איש.
26.3.48	בבני דניאל מחסמי שירה בשובה לטש צעיון. אנשה מתבצרים בצד ותלצים רק לאחור התערבות הצנא הבריטי. רב השוין שהיה מחלף ליד הולך לאבוד תשק השירה נמסר לערבים.
28.3.48	הדיפת התקפה על נוה יעקב.

מנתשן עד לפלישה

1.4.48	קרבות הקסטל: כבוש הכפר ומשליטי, הגנת, הדיפת התקפות נגדיות.
2 - 8.4.48	עבר אל קארד חסיני. שירת נחשן עוברת.
3 - 5.48	הדיפת התקפות על משקן הילדים מצדא אורח.
4.4.48	מפישת המשרת צבנית-מערבית לבית וקו.
4.4.48	נסיון חבלה בבית המוצצה המוסלמית בשח' גיראח.
4.4.48	הדיפת התקפה על טש צעיון.
5 - 6.4.48	קרבות מחצבת צובא המפולת המתכבה.
12.4.48	קרב על המגור בטש צעיון.
13.4.48	השירה להדסה (זו חללים).
16.4.48	מארב על התחבורה ליד שח' גיראח.
18.4.48	מארב בכביש עטרות - נוה יעקב.
19.4.48	הדיפת התקפה על נוה יעקב.

2.1.48	שריפת המרכו המסורי. כוחות בריטיים מונעים גישה מכוונת.
3 - 5.1.48	הדיפת התקפות על הרובע היהודי בעיר העתיקה.*
12.1.48	קרב על שירה לטש צעיון (10 הרגים).
13.1.48	מארב על התחבורה הערבית לחברון.
21.1.48	מארב לאוטובוס ערבי בדרך לביתונגה.
23.1.48	הדיפת התקפה על הרובע היהודי.*
23.1.48	הדיפת התקפה על מקור חיים.
23.1.48	פיצוץ תחת דלק ברוזמה ששימה מרכז ידיעות לכנסיות.
26.12.48	משיטה על כפר השלוח.
26.12.48	משיטה על בית סוריך.
28.12.48	משיטה על בית צמאפה.
28.12.48	פלישה לקסטל.
29.12.47	מארב בדרך דיר יאסן - עץ כרם.
29.12.47	הדיפת התקפה על ימין משה.
1 - 3.1.48	הדיפת התקפה על הרובע היהודי בעיר העתיקה.*
2.1.48	משיטה על המוצצה המוסלמית בשח' גיראח.
5.1.48	פיצוץ מסקרת הנג'ארה במלך סמירמיס.
5 - 7.1.48	הדיפת התקפות על מקור חיים.
6 - 8.1.48	הדיפת התקפות על ימין משה.
7.1.48	משיטה על בית צמאפה.
10.1.48	הדיפת התקפה על רמת רחל.
11.1.48	הדיפת התקפה על מקור חיים.
11.1.48	משיטה בנאדי נוח.
11.1.48	פיצוץ מחנת הקפה בבית צמאפה.
12.1.48	משיטה על שח' גיראח ופיצוץ עמודת חבלנים.
13.1.48	שירה לטש צעיון נאלצת לשוב על עקבותיה.
13.1.48	התקפה ערבית גדולה במיקודו של עבר אל-קארד חוסיני על טש צעיון. נהרסת.*
14.1.48	הדיפת התקפה על הר-סוב.
14.1.48	התבורה לטש צעיון שנעה ברגל מור-סוב מתגלה וכל אנשיה מוצאים את מותם.
15.1.48	קרב נאש (הל"ה)*.
16.1.48	התקלות מלונה כעת חימושים אחר הל"ה בקרבת בית ג'מאל.
19.1.48	כבוש ליסחא, רוממה הערבית ושח' בדר.
20.1.48	משיטה לשח' גיראח.
22.1.48	משיטה ליד הקסטל (אבו גורבי).
30.1.48	משיטה לקסטל (בית שארף).
31.1.48	משיטה על בית צמאפה.
2.2.48	פיצוץ בנין הימלסטין מוסט" ע"י בריסים.
8.2.48	פעולת הקיסה על רמאללה.
10.2.48	הדיפת התקפה על מפעל האשלג.*
10.2.48	מפישת בתים בסלביה, השכונה כולה נבדית.

לוח קרבות צעיון

ת"ת - 1500
 ק"מ
 1000

- נהדמת התקפה על דיר אבו סור. 6.6.48
- נהדמת התקפה על סודים. 6.6.48
- משיסה על דיר אבו סור. 9.6.48
- כבוש בתים נוספים במסרארה. 9.6.48
- נערך עוד נסיון לכבוש את שדה ג'ראח. 10.6.48

מקן ההפוגה הראשונה עד - הפסקת האש הכנה

- נהדמת התקפה על הר צית. 18.6.48
- משיסה ופצוץ שורת בתים ליד שער יפו. 9 - 11.7.48
- נהדמת התקפה על בית מנדלכאום. 9.7.48
- נהדמת התקפה על טטר דאם. 10.7.48
- נכבשת חירבה אל המאמה (הר הרצל) ונהדמת התקפה נגדה. 10.7.48
- נהדמת התקפה על הר צית. 11.7.48
- כבוש חירבה בית מוסיל (קרית יובל). 12.7.48
- נהדמת התקפה על בית ישראל ובתי הוונגרים. 12.7.48
- כבוש מלחה. 14.7.48
- כבוש מספר בתים בגובל בית צפסה. 14.7.48
- קרבות באזור בית מנדלכאום. 16 - 19.7.48
- משיסה על מסורת מאה שערים. 17.7.48
- כשלוך כבוש העיר העתיקה. 17.7.48
- כבוש עין כרם ונסיח קרי. 18.7.48
- הרחבת שליטה באזור בית טובה. 18.7.48
- נהדמת התקפה על מסרארה. 20.7.48
- משיסה מצלחה על המאחזים בהר צית. 10.8.48
- נהדמת התקפה על הר צית. 13.8.48
- כשלוך ההתקפה על רכס ארמח הנצוג. 17.4.48
- כשלוך ההתקפה על רכס ארמח הנצוג. 17.8.48
- נהדמת התקפה על בית ישראל. 18.8.48
- נהדמת התקפה על דיר אבו סור. 1.9.48
- נהדמת התקפה על הר צית. 1.9.48
- נהדמת התקפה על מסרארה. 13.9.48
- נהדמת התקפה על הר צית. 17.10.48
- כבוש ואלג'ה. 21.10.48
- נסיון כבוש ראס בית-ג'אלה. 22.10.48
- משיסה על בית המריסים הצהובים כודר אבו סור. 14.11.48
- משיסה ופצוץ בית הנג'ארה ליד שער יפו. 16.11.48
- נהגם והסכם בין משה דיין מפקד כוחות צה"ל ביירושלים ובעדאללה חלילי כוחות הולנדית הערבי כבודר "המסקת אש כנה". 30.11.48

• כשהתקף עם חטיבת הראל
 • כשהתקף עם אצ"ל
 ••• כשהתקף עם לוח"י
 הערה: פעולות עצמאיות של כוחות אחרים במרחב עצמתי, לא צוינו.

מקן הפלישה ועד הרהפוגה הראשונה

- הדימת התקפה על רמת רחל. 21.4.48
- משיסה בית הרץ הנצוג בגובל סלחית. 21.4.48
- הקולחה ליד שעסם. 22.4.48
- הדימת התקפה על מקור חיים. 26.4.48
- נסיון כבוש קסטון. 27.4.48
- הדימת התקפה על מקור חיים. 28.4.48
- מארב כבוש ירושלים - ריחו. 29.4.48
- נסיון משיסה לואדי בוח. 30.4.48
- כבוש קסטון. 30.4.48
- הדימת התקפה על טוש עצתון. 4 - 5.5.48
- משיסה לעין כרם. 7.5.48
- קרבות משלים באב אל ואר. 9 - 14.5.48
- הדימת התקפה על טוש עצתון. 12.5.48
- נסילת טוש עצתון. 13 - 14.5.48
- משיסה אוור' כמותן א' ר' ב' שנתחטט ע"י הבריטים עם צאתם "קלשין". 14.5.48

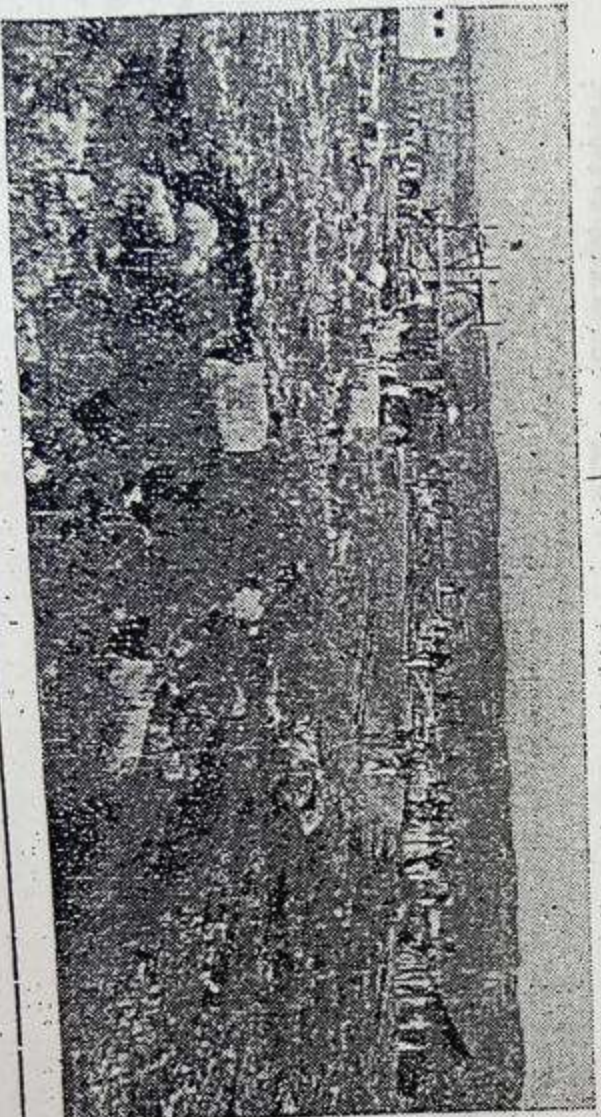
- הדימת התקפה במכרובת בנק ברקלייס ונגין העירייה. 15.5.48
- המסוף מבצע "קלשין" (משיסה חתנת הרחבת חתנת הכוח, המשיכה הדימת המשיכה הבריטית, שוכנת בקמא, כבוש מנהל אלנבי, בית הוסיס המסמלית ומערוב דיר אבו סור). 15.5.48
- משי עטורות ונח יקב. 15.5.48
- השלמת כבוש אבו סור. 16 - 18.5.48
- הנכמת מנורות לעיר העתיקה לאחר מריצת שער צית. 18.5.48
- משי בית הערבה ומסעל האשלו בקלחית. 19.5.48
- הדימת התקפה על "הדסה", בית מנדלכאום, בית ישראל ושכונת סאג'י. 19 - 21.5.48
- הדימת התקפה על רמת רחל. 20.5.48
- כבוש מנור טטר דם. 20.5.48
- הדימת התקפה על סוסרארה ומאה שערים. 20.5.48
- הדימת התקפה על בית נגן. 22.5.48
- נסיון לכבוש מחדש את שדה ג'ראח. 22.5.48
- קרבות רמת רחל, המשק נוסל, נכבש מחדש, נסל שתי, נכבש ונאג'ה בידע. 22 - 25.5.48
- נסילת הראדה. 26.5.48
- הדימת התקפה על מנור טטר דם. 21 - 26.5.48
- הדימת התקפה על הרודג היחיד. 13 - 27.5.48
- הדימת התקפה על דיר אבו סור. 27.5.48
- משיסה על משורת מאה שערים. 27.5.48
- נסילת העיר העתיקה. 28.5.48
- נכבש נסיון לכבוש את שדה ג'ראח. 2.6.48
- משיסה על צור בתר. 2.6.48
- נכבש נסיון נוסף לכבוש את שדה ג'ראח. 5.6.48

הרקמה נחל ים — גלודיה זישה בהר חברון

הללו לירשות הקה"ל. האדמה ההררית חוכמת למשק הררי עדי לאחל טיקול הקמת בריכות לאגירת יציבירה למי גשמים המרובים באזור זה. נציגי הקה"ל וקרן היסוד הסביר, כי נקודה זו היא ה-26 בשרשרת נקודת ההתיש-בות העברית בהל במשך עשרת השנים האחרונות. במשך כל הזמן נמשכה העבודה. עם השלמת הבנין והקמת הגדר הודיעו לשלטונות על הנקודה העברית החדשה.

משמאל: על הרמת הצופה לעבר הרי חברון וירושלים. תוקעים המתשיבים דגלי האיחוד. הפעם הבלילטו אנשי "השומר הצעיר" דגל חבלת לבין הנקודה בשעת הבוקר המאוחרות. למטה:

על שטח מרוש בו 400 דונם בהרי חברון עלתה אחמל עם שחל קבוצת "צבר" מהשור מר הצעיר והקיסה את הנקודה הרביעית הל שבין חברון וירושלים. שם הנקודה יהיה, כנראה, נוהלים.

החדות, החרדה והקרחנות המטורפת של העליית, מימות "הומה ומגול" ועד לעליית הגג ליון גם עליה זו. במשך תקופה קצרה נערכו ההכנות בכפר עציון — אם ההתיש-בות בהרי חברון — בעין צורים, ובמשאיות יצחק, שהקטנו לא מכבר.

בעוד לילה החאספו העולים, רובם מילירי הארץ הנוכחי עלית הנוער מקבוצת בית זרע, ואחם צעירים רבים, בהם סטודנטים אמריקניים מהאוניברסיטה העברית, שבאו להטות שכם בהם העליה. קהיל המנוון, שהסטודנטים התבלטו בחוכה, בילה ליל שימורים בנקודת היציאה, ובשעה שחיים אחר חצות וזה השי-רה לעבר מקום העליה, הנמצאת שלשה קילי-מטרים מערבה מכפר עציון.

תפירת הדרך ל"השומר הצעיר"
אנשי הפועל המזרחי, שעד עתה התישבו במקום זה, ליוו את אנשי השומר הצעיר בכר כח שלום ותפילת הדרך. בשעה 4 בבוקר הגיעו עם השיירה וכעבור שעה קלה של נאומים נגשו המיסודים להקמת הצריף הראשון, מגדל פים ארעי וגדר חיל להקפת הישוב. בהגיע אנשי ירושלים בשעות הבוקר המוקדמות כבר מצא את הנקודה על תלה. לעתונאים ולצ-למים ניתנה הסברה על התנהגות השממ הסל-עים הממלאה את הנוף האפור מסביב, פינתה את את מקום לראשוני המסקלים, שהחלו בהש-בת. הקרקע מיד עם עלייתם. תולדות רכישת השטח מהוות פרשה בת חולדות לפני כמה שנים עבר מאת הדונמים שנים.

מדברי דוד בן-גוריון

בספרו "מדינת ישראל המחודשת" על ישראל משקלוב

מאז החלה תנועת חיבת - ציון המאורגנת, ואחריה התנועה הציונית, אנו רגילים לדבר בביטול על "הישוב הישן" ... יחס - ביטול זה יותר משיש בו יהירות בלתי-מוצדקת יש בת העלמות מרגשותיו ההיסטוריים של העם ומתולדות העם. "הישוב הישן" היה פרי עליות של היהודית התימנית, הספרדית והאשכנזית מאות שנים לפני המצאת המונחים החדשים ("חיבת ציון" ו"ציונות"). עליות אלו של בודדים וקבוצות שלמות, מונעות בדחף רעיוני ובכיסופים משיחיים, היו כרוכות בתלאות ובסכנות יותר גדולות וחמורות מאלו של העליות האחרונות.... ונדרשה אז גבורה ומסירות עליונה לעלות בארץ ולחיות בה. הדורות הקודמים שבנו את "הישוב הישן"... וקיימו אותו לפני "בראשית" של ארבעת הדורות האחרונים, ראויים להוקרה ולהערצה מצדנו... הם קיימו בגופם ובנפשם קשר בל ינתק בין העם ובין הארץ, ובהקמת המדינה בימינו יש להם זכות לא קטנה, וזכות שאין להשכיחה. אולם הדבר הגדול שנתחדש בדורותינו האחרונים היה המפנה החדש בביצוע כיסופי הגאולה- הפניה לאדמה ולעבודה... רעיון הגאולה על ידי התישבות עצמם... בלי מפנה זה לא היינו מגיעים לעולם לעצמאות ממלכתית. ברבע האחרון של המאה השמונה עשרה, הפרושים (לא חסידים) והחסידים תלמידי הבעש"ט התישבו בצפת ובטבריה. בירושלים נמצא אז רק ישוב אשכנזי קטן של 50 נפש. יישוב הפרושים בירושלים גדל על ידי עליית ר' מנחם מנדל ור' ישראל משקלוב.

אמו - חנה שלמון לבית גרובר

סיימה את ביה"ס של מיס לנדאו בירושלים. לאחר נישואיה לאברהם סלומון נסעה אתו לבולגריה שם עבדו שניהם כמורים לעברית. בשנים הראשונות לשובם, כשמשה היה ילד קטן, עד גיל שש, נדדו ממטולה, לבית-שאן, לעקרין, לתל-אביב ורק ב-1930 התיישבו ישיבת קבע בראשון-לציון. אמו היתה מדריכה למלאכת יד במגרש המשחקים. ב-1939 יחד עם קבוצת הורים יזמו את הקמת הגימנסיה הריאלית בראשון, בה למד משה שתי שנים ראשונות של הגימנסיה. היתה פעילה בויצ"ו בעיקר בלשכה המשפטית. מותו של משה השפיע קשות על מצבה הבריאותי, ועד לפטירתה ב-1975 בגיל 69 לא התאוששה.

הערבים שדרשו מכל יהודי אשכנזי שהגיע לעיר, להחזיר את החובות הכספיים. 1768- היו בירושלים 50 אשכנזים פרושים (לא חסידים) החסידים התישבו בטבריה ובצפת. קרוב לאלף יהודים שחיו בירושלים היו ספרדים. הממשלה הטורקית הכירה בשלוש דתות בין יושבי ירושלים. יהודים, מוסלמים ונוצרים. מי שקבע ואישר מי הוא יהודי היה החכם -בשי (הרב הראשי של הספרדים) שהיה מעיד שהיהודי הרוצה לגור בירושלים הוא בן קהילתו. האשכנזים היו תלויים בחסדי הספרדים, לא הכירו בקידושין שקיימו או בגיטין וגם שחיטם של האשכנזים היתה פסולה. הספרדים השתמשו בכספים שהמשיכו להגיע מפולין ומליטא עבור האשכנזים שכבר לא חיו בעיר. הספרדים גבו מיסים גבוהים מהאשכנזים. עבור כל שרותי הדת, כולל בקור בקבר רחל וכו'. הם לא היו מעוניינים להגדיל את מספר האשכנזים בעיר כי אז כספי החלוקה יחולקו ביניהם. כל אשכנזי שמת בירושלים רכשו הפך לרכוש הקהילה הספרדית.

1772- תקליב הגיע עזריאל משקלוב עם בני ביתו לירושלים והחל ליסד את הישוב האשכנזי בעיר. אחרי שהבין והכיר את כל המעצורים המפריעים, חזר לחו"ל כדי להשיב לשולחיו דבר ולבצע את הענין. הוא הצליח מאד בכל אשר פנה. השתדל אצל גבירי קושטא האצילים אשר עניני עיר הקודש היו מסורים אל ליבם. יצא אל ארצות רוסיה ופולין לגייס עוד כספים לתמיכה בישוב האשכנזי בעיר. ה' הצליח דרכו לפניו. בדרכו חזרה לירושלים בהיותו בקושטא חלה ומת. וכל הצלחתו הפכה למפח נפש. לאחר מותו החלו הפרושים להקים את ישובם בעיר צפת.

מתוך: 'שלושה דורות בישוב' / מרדכי סלומון
'תולדות ארץ ישראל' / בעריכת יואל רפל
'ארץ ישראל בעבר ובהווה' / דוד בן גוריון ויצחק בן צבי

ישראל משקלוב - נכדו של עזריאל משקלוב

- 1810 - עלה לארץ ישראל משקלוב, בשיירה השלישית של "הפרושים", בראשותם של ר' חיים ב"ר כץ וישראל משקלוב והגיעו לצפת. הוא הגיע עם אשתו ואביו שמואל. (לפי בן-גוריון ב-1805) בצפת היו אז 150 פרושים. עוד באותה שנה נשלח לליטא להסדיר את משלוח הכספים לישוב בארץ.
- 1816 - עבר מנחם מנדל לירושלים עם כמה משפחות, ישראל משקלוב שימש כראש ה"פרושים" בגליל, הוא היה מגן ומשען לעדתו ודאג לצרכיה ללא לאות.
- 1836 - יצא לאור ספרו "פאת השולחן". זהו איסוף והסבר כל החוקים וההנחיות שלא נכללו ב"שולחן הערוך".
- 1839 - עבר לירושלים והעתיק את מרכז ה"פרושים" ממושב בגליל לירושלים. הוא עלה לירושלים עם בתו הצעירה, ברעש האדמה השלישי בצפת בשנת 1837 ניספו אביו, אשתו וילדיו, רק הבת הצעירה נותרה בחיים.
- כתב את "פנקס הכולל" - שבו רוכזו איגרותיו לחו"ל והוא משמש מקור רציני ללמוד על התקופה.
- בירושלים הטביע את חותמו על הישוב האשכנזי.

מתוך: תולדות ארץ ישראל / בעריכת יואל רפל
האנציקלופדיה העברית כרך כ'

משפחת אמו - חנה שלמון לבית גרובר

אבות המשפחה של משה סלומון מצד סבו - אבי אימו.
ישראל משקלוב היה סב אביו של משה יוסף גרובר - סבו, אבא של אמו - חנה שלמון
סבו נפטר מטיפוס, כחייל בצבא הטורכי, בהיותה בת 8.

העליה לארץ של עזריאל משקלוב סבו של ישראל משקלוב מחבר "פאת השולחן"

הסבא של הסבא של סבו, אבי אמו, היה - הרב עזריאל משקלוב

1772- נשלח עזריאל משקלוב מווילנא לירושלים על ידי הרבנים הפרושים (לא חסידים) " להחזיר כבוד ישוב האשכנזים בירושלים על מכונו".
מתחילת המאה לא יכלו יהודים אשכנזים לחיות בירושלים. הערבים התנכלו להם ודרשו שיחזירו חובות של תלמידי ר' יהודה החסיד. והיהודים הספרדים שחיו בעיר רדפו אותם, הטילו עליהם מיסים כבדים, לא הכירו ביהדותם.
אחרי שהבין עזריאל משקלוב את הבעיות בירושלים, חזר לליטא לאסוף כספים לתמיכה בישוב האשכנזי והספרדי, כמו כן הגיע לטורקיה כדי לקבל הסכמת השלטונות לאפשר לאשכנזים לחיות בירושלים. הוא הצליח בשליחותו אך בהיותו בקושטא חלה ומת, וכל הצלחותיו עלו בתוהו.
ב 1810- אחרי 28 שנים עלה נכדו ישראל משקלוב בשיירה של "הפרושים" עם אביו ואשתו והגיע לצפת. לאחר שבשנת 1816 עברה קבוצה של אנשי שקלוב בראשות הרב מנחם מנדל לירושלים, הפך ישראל משקלוב למנהיג ה"פרושים" בגליל.

הוא חיבר את הספר "פאת השולחן" העוסק בכל המנהגים וההלכות שלא נכללו ב"שולחן - הערוך".

1839- עבר לירושלים והעתיק את מרכז ה"פרושים" מהגליל לירושלים. היה זה 47 שנים לאחר שהגיע לעיר סבו.

#####

- 1772 - תקל"ב, נשלח הרב הצדיק המפורסם עזריאל משקלוב מווילנא לירושלים
"להחזיר כבוד ישוב האשכנזים בירושלים על מכונו".
1700- ישבו בכל הארץ כ-1500-2000 יהודים, בירושלים היו פחות מ-1000 יהודים.
בשנה זו היתה עליית החסידים מפולין, בראשם ר' יהודה החסיד וחיים מלאך.
הם הושפעו מהתנועה המשיחית של שבתי צבי. חבורה של 1300 נפש יצאה לארץ ישראל דרך מוראביה, הונגריה, ונציה וחלק דרך קושטא. לירושלים הגיעו כ-400 נפש השאר מתו בדרך.
ר' יהודה החסיד נפטר זמן קצר לאחר הגיעו ארצה. ללא מנהיג היה מצב תלמידיו קשה מאד. חלקם מתו מרעב ואחרים ממחלות. חלקם ביאושם קבלו על עצמם את דת האיסלם, ואחרים חזרו לאירופה. חלק קטן נשאר בירושלים, הם קבלו תמיכה כספית קבועה מחו"ל. תמיכה זו איפשרה להם לחיות בדוחק רב במשך עשרים שנה. הם שקעו בחובות כבדים לערבים שכניהם עד שנבצר מהם לשלם אפילו דמי הריבית. הם פנו לעזרה נוספת מחו"ל, אך זו הגיעה באחור. הערבים שרפו את בתי- הכנסת והחרימו את בתי היהודים האשכנזים כנגד החובות. הפעם עמד הישוב האשכנזי בירושלים בחורבנו במשך תשעים שנה. האשכנזים נאלצו לנטוש את העיר ולעבור לחברון ולצפת והבוגדים שנשארו בעיר מצאו עצמם אנוסים להתחפש לספרדים (ללבוש את לבושם המיוחד) מפחד

מדברי בן-גוריון בספרו 'מדינת ישראל המחודשת' על אברהם שלמה זלמן צורף ונכדו יואל משה סלומון

זכתה ירושלים ואחד מבניה היה ראשון לראשונים: היה זה יואל משה סלומון, דור שלישי בארץ, נכדו של אברהם שלמה זלמן צורף שהגיע ארצה בהושענא רבה תקע"ב (1811) והיה מראשוני בוני הישוב האשכנזי בירושלים יחד עם תלמידיו של הגאון מוילנה - הישוב ה"פרושי" (בניגוד לישוב החסידי), ונרצח על-ידי ערבים ביום י"ט באלול תרי"א (1851). בנו מרדכי צורף נשא נפשו לעבודת-אדמה, ובמכתב ששלח למ. מונטיפיורי בבקרו בירושלים בשנת תקצ"ט (1839) נאמר: "כאשר שמתי את לבי ואראה את סחרה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, אמרתי: הארץ הקדושה שבעת לחם היא, אם תיעבד ביד חרוצים, על-כן אביתי לעבוד את האדמה לבדי." מכתב זה היה בלי ספק אחד המניעים שעוררו בלב מונטיפיורי הרעיון לקרב היהודים בארץ לעבודת-האדמה. אם כי מרדכי צורף לא זכה בעצמו לקיים שאיפתו לעבודת האדמה, אבל נמצא גואל לשאיפתו- וזה היה בנו יואל משה סלומון.

י.מ. סלומון (נולד בשנת 1833) שהיה ממיסדי פתח-תקוה, היה מצעירותו פורץ-גדר במובן החיובי של מלה זו, ויחד עם עוד ששה חברים ביניהם ר' יוסף ריבלין ור' יהושע ילין - אביו של דוד ילין) יצאו מחומות ירושלים העתיקה ויסדו "נחלת-שבעה". סלומון היה גם ממיסדי העתון הירושלמי "הלבנון", שהחל להופיע בשנת...1863. .. ירחון זה הופיע במשך כשנה ונאסרה הפסתו על ידי השלטונות הטורכים. לאחר שלוש עשרה שנה הוציא סלומון עתון בשם "יהודה וירושלים".

יותר משנה הטיף י.מ. סלומון בעתונו לבני ירושלים, כי יחלצו לעבודת-אדמה. משאלתו נתמלאה סוף-סוף בעזרת שני יהודים הונגריים שהגיעו לארץ: דוד גוטמן ויהושע שטאמפר, על שלושה אלה אמר יחיאל פינס: "אלו שלושה דברים שפתח-תקוה נוצרה בהם: רעיון-יואל משה סלומון, כסף-דויד גוטמן, מרץ-יהושע שטאמפר. זהו החוט המשולש. "יהודה וירושלים"

אביו - אברהם שלמון 1903-1970

אבא שלנו אברהם סלומון ששינה את שמו לשלמון, שהיה מורה וסופר כתב ששים ספרים, על צמחי ונופי הארץ. היה פעיל בהנהגת סניף "מכבי-צעיר" בראשון-לציון, מרכז מפקדת "מכבי-צעיר" הארצית, חבר הנהלת מרכז המכבי בארץ. הוא היה שותף פעיל בקורסי-מדריכים, בהם היה מרצה על ידע-כללי, ידיעת ארץ-ישראל, ומתודיקה של העברת החומר. כמו כן היה טייל והכיר את הארץ על כל שביליה, כולל תופעות גיאוגרפיות ותולדות כל מקום ומקום. כמורה, היה חבר ועדת התרבות המרכזית של המורים, יו"ר ועדת החקלאות שם, חבר בוועד מורי הטבע. במושבה, בראשון היה מרכז ועדת התרבות, בהנהלת מגרש המשחקים. היה עיתונאי של עיתון "הארץ" בדרום שנים רבות, ולימים עבר להיות עיתונאי של דבר, והרבה לכתוב רשימות ל"דבר לילדים". משנות החמישים היה למפקח ללמודי הטבע במחוז המרכז של משרד החינוך והתרבות. בגיל 60 סיים את תואר ה-ב.א. בספרות מאוניברסיטת ירושלים. בראשון, יחד עם זאב דורות, הקימו תיכון ערב לנערים עובדים, ניהלו אותו ולימדו בו. בראשית דרכו, לאחר שסיים את הסמינר למורים בירושלים, יצא לשליחות של שנתיים לבולגריה, שם שימש כמורה לעברית. עם שובו ארצה נדד כמורה למטולה, בית שאן, עקרון, תל-אביב ומשנת 1931 ראשון לציון, בה נשאר עד לפטירתו בשנת 1970. בספוריו ובהוראה שלו, ובטיולים בשדות ובארץ הצליח לקרב ולהקנות דעת לתלמידיו על כל פרח וכל צמח מצמחי הארץ. כמו כן העמיק את האהבה וההתמצאות בשבילי ואתרי הארץ. הוא היה אדם פעיל מאד, שופע מרץ ורוח נעורים למרות שנפילתו של משה- בכורו וחברו, פגעה בו קשות, ולדעתי קיצרה את חייו.

- באותה שנה נבנו ליד בית הכנסת, מושב לבית דין צדק, בית ספר ותלמוד תורה לנערים. דירות מגורים וחנויות.
- * 1838 - בשנת תקצ"ח, חנך את בית הכנסת "שערי-ציון" בשטח ה"חורבה". באותה שנה פירסם הראשון קול קורא שהופץ בכל רחבי תבל על הרשות שניתנה לעלות לירושלים. קול קורא זה הביא לעליית אלפי יהודים לירושלים ולשאר חלקי הארץ. זה הביא לבנין ארץ ישראל כולה.
 - * נסע שלוש פעמים בשליחות יהודי ירושלים להשגת מימון עבור שיקום ה"חורבה" ויצירת אמצעי דיור וקיום בירושלים.
 - * יצר קשר ונפגש שלוש פעמים עם משה מונטיפיורי וקבל עזרתו ותמיכתו בשיקום ה"חורבה", בהקמת מוסדות צדקה וחסד, בניה למגורים ויצירת מקורות פרנסה בירושלים.
 - * תכנן ודאג לאמצעים ואפשרויות קיום ומגורים מחוץ לירושלים.
 - * הקים מוסדות רפואיים ובית חולים לחולי העיר היהודים.
 - * תכנן הקמת בית הכנסת המרכזי "בית יעקב" בשטח ה"חורבה". בטרם מימש תכנית זו נדקר בידי ערבי, ביום י"ט באלול תרי"א 1851.

- 1811 עלה הרב ישראל משקלוב לצפת. מנחם מנדל משקלוב עבר לירושלים מצפת. הוא היה מתלמידי הגר"א.
- הראשון הגיע לצפת, רכש חצר קטנה והחל לעבוד בצורפות.
- הגאון החסיד רבי מנחם משקלוב עמד בראש העדה האשכנזית בירושלים. הראשון שעבר לירושלים היה עוזרו.
- 1818 - יצא הראשון לאירופה בשליחות העדה כדי לטפל בבעיות הכלכליות של העדה.
 - 1829 - יצא בשליחות משותפת של הספרדים והאשכנזים לאיטליה.
 - 1832 - כבש אי"י ע"י מוחמד עלי.
 - הראשון נתמנה לסגן הקונסול הגרמני בירושלים.
 - 1836 - הראשון בחצר מלך מצרים. בעזרת הקונסולים האוסטרים והרוסים קבל פירמאן לבניית החורבה (חורבת רבי יהודה החסיד), והשמטת החובות.
 - החצר שמאז חורבן הבית לא עזבו אותה יהודים.
 - 1837 - נחנך בית המדרש הראשון - המנחם ציון.
 - תרי"א - 1851 - נרצח ע"י ערבי ליד ביתו.

את תוכניותיו המשיך בנו ר' מרדכי סלומון שבנה יחד עם כל הקהילה את בית- הכנסת המרכזי שנודע בשם "החורבה" ונהרס ב-1948 על ידי הירדנים. הוא היה בקשר עם משה מונטיפיורי במאמציו להקים ישוב יהודי חדש, אך נפטר ב- 1866 בגיל 54 במגיפת החולירע. באותה מגיפה נפטרה אימו, אשתו ואחיו.

את מפעל חייו וחיי אביו המשיך בנו יואל משה סלומון נולד ב-1833 בירושלים.

1869 - יחד עם עוד שישה מחבריו היה בין מקימי השכונה "נחלת שבעה" מחוץ לחומות ירושלים.

1863 - ממיסדי העתון העברי הראשון "הלבנון" ומאוחר יותר "יהודה וירושלים" - בעתונו הטיף לבני ירושלים כי יחלצו לעבודת-האדמה.

1878 - יחד עם שטאמפר וגוטמן יסד את פתח- תקוה אס-המושבות.

יסד את "דפוס סלומון" ובנה את ביה"ח "בקור חולים" בירושלים.

משפחתו

משה היה דור שביעי בארץ הן מצד משפחת אביו -אברהם שלמון- משפחת סלומון, והן מצד אימו- חנה שלמון -משפחת גרובר. אביו עיברת את שמו מסלומון לשלמון.

משפחת אביו

הסבא של הסבא של הסבא של משה מצד אביו - סבו של יואל משה סלומון.
שלמה זלמן צורף - מתלמידי הגר"א הגיע לארץ ב-1811 מקיידן שבליטא. היה בין ה"פרושים"- לא חסידים. חידש והרחיב את הישוב האשכנזי בירושלים, לאחר שבמשך 700 שנים חיו בה רק יהודים ספרדים ולאשכנזים לא הירשו לחיות בעיר. נכדו יואל משה סלומון - נולד ב-1833 בירושלים.
1863 - הוציא את העתון העברי הראשון בשם "הלבנון" וכך נחשב לעורך העתון העברי הראשון בארץ. (22 שנים לפני בן-יהודה). הטיף בעיתונו לבני ירושלים שיחלצו לעבודת-האדמה.
ב-1869 יצא עם עוד שש משפחות מן החומות ובנו את "נחלת-שבעה".
הקים את בית-החולים "שערי-צדק" בירושלים.
1878- יחד עם גוטמן ושטאמפפר ייסד את פתח-תקוה, המושבה הראשונה בארץ.

אברהם שלמה זלמן צורף סלומון (הראש"ז)

נולד בשנת תקוו"ס 1786 בעיר קידאן, בפלך וילנא, בליטא.
היה מתלמידי הגר"א - הגאון מוילנא. ממנו ספג את אהבת ציון וירושלים והשאיפה לקיים בגופו מצוות יישוב הארץ כפי שציווה הגר"א.
1811- בן 25 הצטרף עם אשתו לשיירת העולים של תלמידי הגר"א, הגיע לצפת ושהה בה שנה.

1812 - עלה עם אשתו ובנו לירושלים, ונכנסו לעיר בלבוש יהודים ספרדים בלי שיכירום השומרים.
בירושלים פתח חנות לצורפות. לחנות באו ערבים רבים והוא התחבב עליהם. עקב הכרויות אלה החל עושה למתן רשיון ליהודים אשכנזים לגור בירושלים ולהקמת קהילה אשכנזית מסודרת.
ואלה השגיו:

- * 1819- השיג מהממשל הטורקי כתב פיטורין רשמי מהחובות הישנים שרצו על היהודים מלפני למעלה ממאה שנה, מתלמידי רבי יהודה החסיד.
- * השיג היתר ליהודים אשכנזים להתיישב בירושלים.
- * קבל אישור מהממשל הטורקי להקים קהילה יהודית אשכנזית בירושלים.
- * קבל פירמאן (צו ממלכתי) מהממשל הטורקי שכל הנכסים שנרכשו על ידי ר' יהודה החסיד לפני יותר מ-100 שנה יועברו לידי הקהילה האשכנזית בירושלים. רכוש זה כלל, בין היתר, שטח אדמה גדול שנקרא: שטח ה"חורבה" ובו חצרות ומבנים שוממים שהיו מתחת לערימות עפר וזבל.
- * הכין תכנית לשיקום שטח ה"חורבה" והפיכתו למרכז ישוב יהודי הכולל בתי כנסת, מוסדות חינוך, מוסדות ציבור, מבני מגורים וחנויות.
- * 1836- ביום ה' בתמוז תקצ"ו, השיג מהמלך מוחמד עלי במצרים פירמאן המרשה לשקם את שטח ה"חורבה" ומורה לשכנים הערבים לא להפריע בעבודת השיקום.
- * 1836- ביום י"ט באלול תקצ"ו בגמטריא שנת 'בונה ירושלים' החל הראש"ז בשיקום שטח ה"חורבה" כאשר כל בני הקהילה היהודית עוזרים בידו.
- * א' שבט תקצ"ז- 1837 חנך את בית הכנסת "מנחם ציון" בשטח ה"חורבה". עוד

עץ המשפחה של ישראל משקלוב

מנחם מענדל האב"ד ור"מ זכ"ל מדינת רוסיה

משה ברכה

עזריאל משקלוב
עלה לארץ 1772

שמואל משקלוב 1813
מלכה 1813 -

ישראל משקלוב 1839-1770
הניה 1813 -
יוטה בלה 1839-1770
עלה לארץ 1809

ברכה בת יוטה בלה - 1880
משה יוסף גרובר מירושלים

שיינדל בת הניה 1813-
ישעיהו ברדקי מפינסק

דוד דב גרובר 1913-
חנה 1918 -

מנחם מנדל גרובר
דינה 1914-

יהודה גרובר 190 -
אסתר חנה 1931 -

חנה
נתנאל לוריא

משה יוסף גרובר 1914-
שרה מירל (זליבנסקי) מסוליוב 1944-1881

גיטל לאה
אליעזר דוד הכהן

דוד גרובר 14-
אסתר 78-15

זאב גרובר 12
רחל 82-10

חנה 75-06
אברהם סלומון 70-03

חנה
משה שאג

ראובן גל
רינה 42
עבריה 44

יוסי 46
נוגה 56

מתי 36
חיה 34

רבקה 34
ישראל אפרי 97-24

שלמון יורם 43
ברכה 48

דיצה 31
נתן ארד 30

משה 48-25

אמא

יואב 68
טלי 70
יונתן 78
בן עבריה

חנה 76

זאב 74

נאוה 55
מכאל רצון

רמי 71
שרית 74
יזהר 75
ארז 79

ארנה 60
אמיר 59
אייל

דפנה 57
בני 56
שנהר

חיים
באר

עופרי 89
ענוה 85
ראם 81
אשבל 79

מעין 87
איתמר 93

עמרי 82
יובל 86

2/7/48

פתק זה נמצא אצל משה
לאחר פציעתו.

20/

זינני וולג אל פא אונטע. גאט וואס
געט מי כאן הענטע אונטע שאפט.
א. זא אונטע פא אונטע פא אונטע
שטענדיג פא אונטע פא אונטע
יש אונטע פא אונטע פא אונטע
אונטע פא אונטע פא אונטע
אונטע פא אונטע פא אונטע
אונטע פא אונטע פא אונטע

גדה, 373	יוסף יומאני חייל, 374	שמאל
בצלאל, 375	משה סלומון, 376	מלכה
עזרה, 377	שלמה בן שושן, 378	דניאל
זאנוב, 379	יוסף בחבוס, 380	מרסה
רוזנטל, 381	אסתר מגדלאל, 382	ברוך
וילברשטיין, 383	שלמה גיטלמן, 384	
דוד יעקובוב, 385	סיגה ליברמן, 386	
יצחק ויגלר, 387	שלום בחזוב, 388	
פרחה לוי, 389	שמעון אייזנבאך, 390	
יעקב שאול ברנר, 391	בה שבע אייזנר, 392	

ההודעה בעתון על טכס הקבורה
בהר - הרצל. ההלוויה ההמונית עם
פתיחת בית הקברות הצבאי.
משה - בארון מסי 375

12.1.48
אונטע פא אונטע פא אונטע

לכב'

בר א. סלומון

כאן.

בצער רב הננו להודיעך כי בנכס כשה נפל
ב - 21.5.48 על הגנה ירושלים.

28.5.48

ההודעה שהגיעה לבית ההורים, בראשון-לציון
6 ימים לאחר שהוא מת מפצעיו ב- 22.5.48

ההגנה בארץ-ישראל

המפקדה הארצית

תל-אביב.

הננו אוזני בבלר כי הנק אשה סלואון ז"ל

נפא בשנת אלוי תפקידו ביוק יא אייר תש"ח (21.5.48) בקרב חיכושלים.

האזאה, הישוב הלברי וההגנה הלביות יסאן צאפק האידי אה

זכר אשה אשר נפא בהגנה הארץ ובאצרכה זל חרותנו ולצאזותנו.

אפק
ההגנה

למר אברהם סלומון

ראשון-לציון.

לשח ק"מ יב תסון תש"ח

14.11.48

לחוברת תש"ח

בחוברת זו רוכזו רק הקטעים שנכתבו בימי מלחמת העצמאות בתש"ח עד לפציעתו. הוא חי ולחם בירושלים, כמפקד פלוגה בגדוד "מוריה". באותה תקופה היה גם סטודנט באוניברסיטה העברית וכמו כן למד וסיים את לימודיו "בבית הספר לדיפלומטים" של המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. הוא השתתף באופן פעיל בלחימה בירושלים וסביבתה, החל מהיום הראשון ב-30.11.47 ועד לנפילתו. הוא נפצע ב-18.5.48 כשפיקד על המחלקה הפורצת בניסיון הפריצה לעיר העתיקה דרך שער יפו, ומת מפצעיו ב-22.5.48, והוא רק בן 22 במותו. עם הקמת צה"ל, לאחר מותו הוענקה לו דרגת סרן.

במשך שנתיים 1946-1947 הוא המעיט לכתוב ביומנו. הוא חידש את הכתיבה ב-1948 בזמן המלחמה. מאחר והימים היו ימי קרבות שלקח בהם חלק פעיל, לעיתים הוא התפנה לכתוב ביומנו רק כעבור זמן מה ואז סקר את קורותיו מאז הפעם האחרונה שכתב.

מוגש ע"י אחותו

דיצה ארד לבית סלומון

טל': 03-6413417

יוני 1998

ההגנה בארץ-ישראל

המפקדה הארצית

תל-אביב.

הננו אוזני בבלר כי הנק אשה סלואון ז"ל

נפא בשנת אלוי תפקידו ביוק יא אייר תש"ח (21.5.48) בקרב חיכושלים.

האזואה, הישוב הלברי וההגנה הלביות יסאן צאפק האידי אנה

זכר אשה אשר נפא בהגנה הארץ ובאצרכה ז"ל חרותנו וצאזותנו.

אפקה
ההגנה

למר אברהם סלומון

ראשון-לציון.

לשח ק"מ יב תסון תש"ח

14.11.48

לחוברת תש"ח

בחוברת זו רוכזו רק הקטעים שנכתבו בימי מלחמת העצמאות בתש"ח עד לפציעתו. הוא חי ולחם בירושלים, כמפקד פלוגה בגדוד "מוריה". באותה תקופה היה גם סטודנט באוניברסיטה העברית וכמו כן למד וסיים את לימודיו "בבית הספר לדיפלומטים" של המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. הוא השתתף באופן פעיל בלחימה בירושלים וסביבתה, החל מהיום הראשון ב-30.11.47 ועד לנפילתו. הוא נפצע ב-18.5.48 כשפיקד על המחלקה הפורצת בניסיון הפריצה לעיר העתיקה דרך שער יפו, ומת מפצעיו ב-22.5.48, והוא רק בן 22 במותו. עם הקמת צה"ל, לאחר מותו הוענקה לו דרגת סרן.

במשך שנתיים 1946-1947 הוא המעיט לכתוב ביומנו. הוא חידש את הכתיבה ב-1948 בזמן המלחמה. מאחר והימים היו ימי קרבות שלקח בהם חלק פעיל, לעיתים הוא התפנה לכתוב ביומנו רק כעבור זמן מה ואז סקר את קורותיו מאז הפעם האחרונה שכתב.

מוגש ע"י אחותו

דיצה ארד לבית סלומון

טל': 03-6413417

יוני 1998

את יומנו הוא ניהל בסתר. המחברות של יומנינו, כולל מכתביו, הדרגות והכובע, המצור בירושלים הובאו להורי חפצים אישיים שלו, כולל מכתביו, הדרגות והכובע, בבית הורי היתה מגירה שבה נשמרו כל מחברות היומן, אלבומי התמונות, הדרגות והכובע, ומכתבי התנחומים. על הקירות בחדר האורחים היו תלויות שתי תמונות ענק שלו, בחיך מקסים באחת מהן, ובמדי הצבא בשנייה. בכל פינה בחדר ליווה אותך מבטו. במשך השנים הודפסו 5 מחברות על מכונת כתיבה על ידי כתבנית, 8 המחברות הנותרות נשארו ללא העתק מודפס. אבי העביר חומר מהיומן שהתפרסם ב"גווילי-אש". אמי מאד רצתה להוציא את היומן כחוברת או כספר, אבי טען שאי אפשר שיוציאו ספר או חוברת על נופל אחד ולא על האחרים. לי נדמה שהוא היה כל כך שבור והרוס מנפילתו, שלא היה מסוגל לראות אותו בתוך חוברת. לאחר מות אימי ב-1975, חמש שנים לאחר פטירת אבי, העברתי אלי את מחברות היומן, תמונותיו, ומחברות מהאוניברסיטה. הרגשתי שיש בידי אוצר. חלום חיי היה להביא את כל המחברות לדפוס. המחברות כתובות בכתב יד קטנטן וצפוף, ומסודר מאד אך לעתים קשה להבנה. היה לי ברור שאם אני לא אדפיס אותן, אני שהכרתי את כתב ידו, איש לא יוכל לעשות זאת. במשך השנים, עת הייתי טרודה ועסוקה בגדול בנותי ובניהול חטיבת-ביניים, לא התפניתי לכך. וצר היה לי.

50 שנה לאחר נפילתו, כשאני כבר בפנסיה וסבתא לנכדים השקעתי שעות רבות וימים רבים בהדפסת החומר. הדפסתי מחדש גם את המחברות שהודפסו במכונת כתיבה, ואכן, התברר לי שהיו בהן שגיאות רבות מאד, מכיוון שלא תמיד הצליחה הכתבנית להבין את כתב היד. בעבר קראתי קטעים מהיומן, אך עתה קראתי והדפסתי את כולו. היתה זו לי חוויה שלא תאמן. חייתי מחדש 7 שנים מימי ילדותי ונעורי דרך עיניו של אחי. כשהתחיל את היומן הייתי בת 10 כשנפל הייתי בת 17 1/2, אם צו הגורל היה שאאבד אותו לפני שהספקתי להכיר אותו כהלכה, הרי שיומנו אפשר לי להכיר אותו הכרות מאד אינטימית. למרות שהיינו קרובים אחד לשני, הרי שמעולם לא יכולתי להיות לו שותפה כפי שאני מרגישה כיום. אם לפני העתקת היומן, להנות מחברתו זמן ממושך יותר. כיום, אחרי הדפסת היומן ברור לי, שאבדנו הוא אבדה ענקית לי ולמשפחתי ואולי לא רק לנו. אבל זכיתי בכך שנשארו המחברות המספרות את סיפורי, סיפור התקופה ומשקפות את אישיותו הנפלאה בעיני.

שפת הכתיבה שלו ברורה, אם כי, במחברות הראשונות, נוטה לעתים לצד המליצה. שני מאפיינים של שפת כתיבתו נראים זרים כיום: הוא משתמש הרבה בבניין נתפעל ואינו משתמש אחת הכוללת את הנושא הנשוא והמשלים, לדוגמא- נשאתיו, או קראתיו שאלתיה או חיבתיה. הוא אומר- נהדרה, במקום נהדרת. היומן נשאר ככתבו וכלשונו, כולל סימני הפיסוק. כדי לאפשר לדור הצעיר להבין מושגים הנזכרים ביומן, צרפתי לכסיקון המסביר מושגים שאינם בשימוש כיום, או אינם מוכרים, או שייכים לתקופת כתיבת היומן.

חוברת מצומצמת של "הקטעים על המכבי-הצעיר מתוך היומן", ועותקים של העיתונים- "ניב התנועה", ותוכניות למדריך, הועברו לארכיון התנועה בכפר-המכבייה. חוברת שבה רוכזו "קטעים על הקרבות בירושלים במלחמת העצמאות מתוך היומן" יועברו לארכיון בגבעת-התחמושת, בירושלים. את היומן המלא אעביר לכל אחד מבתי הנצחת הנופלים שבהם יש לו תא הנצחה: בית יד לבנים בראשון-הציון, בירושלים, ובפתח-תקוה. לגימנסיה "הרצליה", ולמוזיאון בראשון.

יהיה יומן זה מזכרת לאחי יורם שהיה בן 5 כשמשנה נפל, לחבריו הקרובים ביותר, לבנותי ונכדי ולאחיניים שלי. ואולי יגיע יום שנוציא לאור את היומן כספר.

פתח - דבר

משה סלומון בן חנה ואברהם מראשון- לציון שנקרא בפי חבריו בירושלים מוסה, נפל בקרב בירושלים, בניסיון לפריצה לעיר העתיקה דרך שער יפו, ביום 18.5.48 בה היה מפקד המחלקה הפורצת. הוא נפצע בקרב זה ומת מפצעיו ב- 22.5.48 והוא רק בן 22 במותו. לאחר מותו, עם הקמת צה"ל, הוענקה לו דרגת סרן.

הוא היה מפקד פלוגה בגדוד "מוריה", סטודנט באוניברסיטה העברית, וסיים את הקורס הראשון ב"בית- הספר לדיפלומטים" של המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. הוא לקח חלק פעיל בלחימה בירושלים וסביבתה, במלחמת העצמאות, החל מיומה הראשון במרכז המסחרי ב- 30.9.47 ועד לנפילתו.

מילדותו ובנעוריו היה פעיל "במכבי- הצעיר". תחילה כחניך ואח"כ כמדריך, מרכז-שכבה, במפקדת הסניף וחבר המפקדה הארצית. בגיל 18 היה לנוטר ב"משטרת הישובים העבריים" בראשון. בגיל 19 נשלח כשליח של הסוכנות היהודית לבירות. שם הדריך וריכז את סניף ה"מכבי- הצעיר", הוא הכין קבוצות מחניכי ה"מכבי" לקראת עלייתם ארצה ודאג לעלייתם. כמו כן הוא אימן את הבוגרים שבהם במתכונת אימוני "ההגנה" בארץ, להגנה עצמית.

משה ניהל יומן החל משנת 1941 כשהיה בן שש- עשרה, ועד יציאתו לפעולה האחרונה. בשנים 1947- 1948 כתב הרבה פחות ביומנו. למעשה הפסיק לכתוב ביומן, אלא שעם פרוץ המלחמה הרגיש שהוא שותף לימים הגורליים ביותר לארץ ורצה להנציח אותם. בתקופת מלחמת השחרור, עבר לכתוב בפקס קשיח ולעתים היה כותב בדרכו לפעולה או בשבו ממנה. כאשר לא הצליח לכתוב, מחוסר זמן, או סיבות אחרות כשהתפנה לכתוב היה סוקר את קורותיו מאז הפעם האחרונה שכתב, לעתים כתב על גיליונות נייר נפרדים, וצרף אותם ליומנו.

התקופה בה כתב את יומנו, היתה תקופת מלחמת העולם השנייה, כשהארץ היתה תחת שלטון המנדט הבריטי, והועד-הלאומי שימש כממשלה פנימית של הישוב בארץ. הוא כמו רוב הנוער היה פעיל "בהגנה" בראשון-לציון ואח"כ בירושלים. הוא עבר קורסים רבים במסגרת "ההגנה" ובמסגרת "המכבי הצעיר". ובגיל מבוגר יותר הפך למדריך ולמפקד בקורסים השונים. בשנת 1946 היתה לו תוכנית ברדיו שהוא כתב והגיש. שם התוכנית היה "במקלך-ובתרמילך". התסכיתים שתיארו טיולים ומסעות במרחבי הארץ, היו במסגרת "פינת- הנוער". מפעם לפעם כתב והגיש תוכנית המוקדשת לאחד ממנהיגי הציונות היו אלה הימים של המאבק, של המדינה שבדרך. הלאום היה מרכז הווייתו. הוא התעניין מאד בכל מה שהיה קשור לציונות והרבה לקרוא ולהעמיק בנושא. הוא אהב לקרוא וקרא ספרים רבים בנושאים שונים.

נשאו 13 מחברות בהן כתב על: המצב בארץ, המצב בעולם בזמן מלחמת העולם השנייה. השואה, ה"הגנה"- בה היה פעיל, ה"מכבי- הצעיר"- "התנועה", ההדרכה, ריכוז הסניף, הוועידות הארציות, הגרעין. פעילויות בסניף בבירות, בו שהה בשליחות. חייו הפרטיים, יחסי בנים בנות, תיאור טיולים שערך לאורכה ורוחבה של הארץ ברגל, ספרים שקרא ורשמו מהם, סרטים שהוא סוקר, מחשבות והגיגים, חייו בגימנסיה "הרצליה", הנוטרות, הקורסים השונים וכו'. כפי שהיה מקובל בישוב בארץ, הזדהותו הרגשית עם העם והלאום היא כה גבוהה שהאני הפרטי שלו הוא האני הלאומי של הישוב בארץ. המחברת הראשונה חסרה. תוכן-העניינים, מתייחס לציון כמה אירועים בולטים, מאחר ובכל פעם שכתב התייחס לכמה נושאים, לא ניתן לכסות הכול "בתוכן".

תוכן העניינים

עמוד

תוכן-העניינים

פתח-דבר

תולדות חייו

הדסה - הר הצופים

קרבות ארזה והקסטל

סיכום אחרי שני חודשי המלחמה

בביה"ס לדיפלומטים

הפיצוץ בבן-יהודה

פעולת "כרמליי" - ואדי ג'וז

השיירה לעטרות, הר-טוב

במקום היומן שאבד

עטרות-נועם גרוסמן

המעבר לפנקס

עטרות ונווה שאנן

השיירה לגוש-עציון

נחום שושני

במועדון הקצינים בשנלר

בואם של חיילי "הראל"

מבצע "נחשון"

כבוש קטמון

דאר יהודה - מירושלים

הכרזת המדינה

נפילת גוש-עציון, פינוי עטרות

הכנות לפריצה לעיר- העתיקה

מתוך עיתון הפלוגה

מתוך עיתון "במחנה"

1	14.2.48
7	12.4.48
13	18.2
16	20.2
17	23.2
17	28.2
20	6.3
23	12.4
26	4.3
28	8.3
29	10.3
31	20.3
35	3.4
36	25.4
37	26.4
38	26.4
39	7.5
43	11.5
44	16.5
45	16.5

קטעים על הקרבות בירושלים
במלחמת העצמאות

מתוך

היומן של מוסה

מישה סלומון

1948 - 1925

